

Mgr. Martin Hojsík, Bratislava

Pre:

Ministerstvo životného prostredia SR
Sekcia environmentálneho posudzovania a povoľovania
Odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie
Námestie Ľudovíta Štúra 1
812 35 Bratislava

V Bratislave 9. augusta 2026

ROZKLAD verejnosti proti záverečnému stanovisku číslo 4026/2026-11.1 37015/2026 zo dňa 13.07.2026.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Sekcia environmentálneho posudzovania a povoľovania, Odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie (ďalej aj „ministerstvo“ alebo „MŽP SR“) vydalo Záverečné stanovisko číslo 4026/2026-11.1, 37015/2026 zo dňa 13. 07. 2026 (ďalej aj „Záverečné stanovisko“ alebo „namietané rozhodnutie“) vo veci posúdenia činnosti „Centrum energetického zhodnocovania odpadov“ navrhovateľa Slovnaft a. s. (ďalej aj „posudzovaná činnosť“ alebo „CEZO“) IČO 31322832, so sídlom: Vlčie hrdlo 1, 821 12 Bratislava.

Toto Záverečné stanovisko je vydané na základe zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom a účinnom do 31.03.2024 (ďalej aj „zákon EIA“) ako výsledok procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) a podľa § 46 a § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

V procese EIA som sa zapojil do konania ako dotknutá verejnosť podľa ust. § 3 písm. s) zákona EIA a **rozkladom podľa § 61 správneho poriadku namietam Záverečné stanovisko v celom rozsahu.**

Podľa § 47 ods. 3 správneho poriadku v odôvodnení má správny orgán uviesť, *„ktoré skutočnosti boli podkladom rozhodnutia, akými úvahami bol správny orgán vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia“.*

Ministerstvo sa vôbec nezaoberalo a nevysporiadalo s mojimi námietkami predloženými k Správe o hodnotení (ďalej len SoH) a jej prílohám (listom dňa 23.4.2025), ani s mojimi námietkami k podkladom pre vydanie záverečného stanoviska (k odbornému posudku a doplňujúcim informáciám k SoH, listom dňa 14. 04. 2026) v tejto veci, nezistilo dostatočne skutočný stav veci pred vydaním záverečného stanoviska, neposúdilo všetky vplyvy na životné prostredie a verejné zdravie, viaceré aktuálne a relevantné legislatívy a strategické dokumenty SR a EÚ nezohľadnilo dostatočne, vo viacerých záveroch nevychádza z legislatívy platnej v čase prevádzky navrhovanej činnosti, akceptovalo nesprávne použitie metodiky v oblasti ochrany ovzdušia, stotožnilo sa s hodnotením vo viacerých častiach posudzovalo podľa zastaralých už neplatných odporúčaní WHO a ignorovalo jej aktuálne odporúčania, akceptovalo hodnotenie nebezpečnosti toxických látok podľa zastaraných údajov a nezahrnulo do neho viaceré toxické látky. Ministerstvo postupovalo značne formalisticky,

pričom nekriticky preberalo vyjadrenia a podklady od navrhovateľa bez toho, aby ich dôsledne podrobilo správnej úvahe, posúdilo a vyhodnotilo.

Ministerstvo tak postupovalo v rozpore s viacerými ustanoveniami správneho poriadku:

- § 3 ods. 1: *„správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Sú povinné chrániť záujmy štátu a spoločenstva, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností.“* Záverečné stanovisko nijako nechráni záujmy štátu a spoločnosti a ani práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb, ale len práva a záujmy navrhovateľa ktoré prioritizuje nad verejný záujem,
- § 3 ods. 4: *„Správne orgány sú povinné svedomite a zodpovedne sa zaoberať každou vecou, ktorá je predmetom konania...“* Ministerstvo sa však nezaoberalo svedomite a zodpovedne každou vecou, ktorá je predmetom konania, naopak, mnohé argumenty a vyjadrenia ignorovalo a nezaoberalo sa nimi, naproti tomu stanoviská a názory, ktoré podporovali záujem navrhovateľa, nekriticky preberalo,
- § 3 ods. 5: *„Rozhodnutie správnych orgánov musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci. Správne orgány dbajú o to, aby v rozhodovaní o skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch nevznikali neodôvodnené rozdiely.“* Podľa § 32 ods. 1 *„správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.“* Spoľahlivé zistenie stavu veci predpokladá, že príslušný správny orgán sa zaoberá všetkými argumentami a tvrdeniami, ktoré môžu prispieť k zisteniu objektívneho stavu veci, čo okrem iného znamená, že správny orgán musí dôsledne vyhodnotiť všetky tvrdenia, teda aj tie, ktoré smerujú spochybňujú tvrdenia navrhovateľa. Zároveň platí, že skutočnosť, či správny orgán spoľahlivo zistil stav veci, dokáže správny orgán prostredníctvom dôsledného odôvodnenia príslušného rozhodnutia. Záverečné stanovisko však nie je odôvodnené dostatočne a presvedčivo, keďže ministerstvo vyhodnocovalo argumenty a tvrdenia selektívne.
- § 47 ods. 3: vo viacerých pasážach rozhodnutia (hoci obsiahleho) chýbajú práve informácie o tom, akými úvahami bolo ministerstvo vedené pri hodnotení dôkazov a ako použilo správnu úvahu pri použití právnych predpisov; z namietaného rozhodnutia totiž vyplýva, že v podstate len nekriticky a mechanicky prebralo tvrdenia, ktoré vyhovovali navrhovateľovi, bez toho, aby sa riadne vysporiadalo s námietkami iných účastníkov konania, vrátane verejnosti.

Ministerstvo tiež nezohľadnilo základný účel zákona EIA definovaný v § 2, ktorým je najmä:

- a) *„včasne a účinne zabezpečiť vysokú úroveň ochrany životného prostredia“,*
- b) *„zistiť, opísať a vyhodnotiť priame a nepriame vplyvy ... navrhovanej činnosti na životné prostredie“,*
- c) *„objasniť a porovnať výhody a nevýhody... navrhovanej činnosti vrátane ich variantov a to aj v porovnaní s nulovým variantom“.*

Ministerstvo v predmetnom procese EIA pri navrhovanej činnosti postupovalo len formalisticky a schematicky, kedy síce formálne namietané rozhodnutie obsahuje požadované časti, v skutočnosti však pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie vychádzalo len z podkladov zabezpečených (a financovaných) navrhovateľom, pričom sa s väčšinou mojich odborne podložených argumentov a námietok vôbec nezaoberalo, nevysporiadalo sa s nimi, a s námietkami, argumentami viacerých iných účastníkov konania sa vysporiadalo len formalisticky a nedostatočne.

**Vyjadrenia MŽP SR v záverečnom stanovisku číslo 4026/2026-11.1 37015/2026
k môjmu stanovisku k správe o hodnotení (listom dňa 23. 04. 2025) a k môjmu vyjadreniu
k podkladom pre vydanie záverečného stanoviska – odbornému posudku a doplňujúcim
informáciám k SoH (listom dňa 14. 04. 2026)**

Ministerstvo životného prostredia sa vo svojom záverečnom stanovisku číslo 4026/2026-11.1 37015/2026 k navrhovanej činnosti „Centrum energetického zhodnocovania odpadov“ navrhovateľa Slovnaft a. s. vôbec nezaoberalo mojimi pripomienkami a nevysporiadalo sa s nimi.

K správe o hodnotení v predmetnej veci som predložil podrobné konkrétne pripomienky v rozsahu 63 strán (listom dňa 23.4.2025) s vecnými argumentami, dátami, citáciami zo štúdií, informáciami o skúsenostiach z praxe, podloženými 125 prevažne vedeckými, odbornými zdrojmi, ktoré preukazovali chyby vo výpočtoch emisií skleníkových plynov, toxických látok, nepravdivosť predpokladov a zdôvodnení v prospech navrhovanej činnosti ktoré boli v SoH prezentované.

MŽP SR sa s týmito mojimi podrobnými pripomienkami vôbec nezaoberalo a vo svojom vyjadrení k nim uviedlo len jednu jedínú vetu, na strane 52 cit.:

„MŽP SR uvádza, že pripomienky a požiadavky, ktoré boli uvedené v predmetnom stanovisku, boli vo svojej obsahovej podstate uvedené aj v stanoviskách od dotknutej verejnosti, ktoré boli vyhodnotené a popísané vyššie v tejto kapitole. MŽP SR sa v rámci vyhodnotenia odvoláva na vyššie uvedené vyjadrenia.“

Toto tvrdenie MŽP SR nie je pravdivé. Moje pripomienky k SoH a podkladom pre vydanie záverečného stanoviska (odbornému posudku a k doplňujúcim informáciám) neboli uvedené v iných stanoviskách ostatných účastníkov konania (nie sú v nich vyjadrené obsahovo – argumentoval som inak, s inými dôkazmi, dátami, mal som argumenty podložené väčším množstvom iných vedeckých a odborných štúdií a inými informáciami z praxe; viaceré moje pripomienky ani tematicky nesúvisia s pripomienkami ostatných účastníkov, ktoré sú uvedené od strany 1 po stranu 52). MŽP SR sa s mojimi konkrétnymi odbornými pripomienkami nezaoberalo, nezohľadnilo ich a vôbec sa s nimi nevysporiadalo. Naopak MŽP SR postupovalo neobjektívne, tendenčne v prospech navrhovateľa, neoverilo si nepravdivosť tvrdení navrhovateľa a autorov niektorých analýz predmetnej dokumentácie EIA (klimatickej štúdie, zvozovej štúdie, HIA) napriek tomu že som podrobne objasnil ich nepravdivosť, a formalisticky sa s nimi stotožnila.

Ani časť pripomienok iných účastníkov, ktoré len tematicky súvisia s mojimi pripomienkami, nie sú „vo svojej obsahovej podstate“ ani podobné mojim pripomienkam, nehovoriac ich odlišnej miere dôkaznosti a odbornej podloženosti. Mám k dispozícii celé znenie stanovísk iných účastníkov konania ktoré sa vyjadrovali k rovnakým témam atď. a ich pripomienky neobsahujú drvivú väčšinu mojich pripomienok, argumentov. Zásadne sa líšia v dôkaznosti (neuvádzal som len námietky, ale na základe štúdií, dát, informácií z praxe, som dokázal nepravdivosť tvrdení navrhovateľa resp. autorov štúdií procesu EIA a odborného posudku v kľúčových otázkach súvisiacich s neakceptovateľnosťou navrhovanej činnosti z hľadiska životného prostredia a legislatívneho a strategického rámca EÚ a SR. Pripomienky iných účastníkov konania sa zásadne odlišovali od mojich v dátach, v použitých vedeckých a odborných podkladoch (napríklad k toxickým látkam, alebo aj vplyve na klímu), aj v popise skúseností z praxe. Moje pripomienky a argumenty sú inak dokazované, sú podložené inými štúdiami, dátami, analýzami, sú inak vysvetlené, sú úplne iné rozsahom, detailnosťou a spôsobom analýzy nepravdivosti tvrdení navrhovateľa, SoH, jej príloh a odborného posudku.

Je preto nepochopiteľné, že MŽP SR sa v mojom prípade odmietlo zaoberať mojimi pripomienkami s nepravdivým odvolaním sa na to, že sa nechce opakovať. Avšak **občianskemu združeniu Hrad – Slavín**

zopakovalo v záverečnom stanovisku relatívne dlhšiu odpoveď na úplne rovnakú, tú istú krátku pripomienku (o nesúlade s Územným plánom) **hneď dva krát** (strany 46/47 a 49/50) **s tými istými slovami, po niekoľkých stranách.** Tomu istému, jednému účastníkovi konania odpovedalo MŽP v záverečnom stanovisku dvakrát na úplne rovnakú pripomienku. A evidentne to nebol omyl, pretože **v záverečnom stanovisku nájdeme aj ďalšie reagovania na obsahovo skutočne podobné pripomienky** (napríklad k námietkám o nesúlade s Lex Žitný ostrov na stranách 39, 47/48 atď.), **a taktiež aj opakovania rovnakých odpovedí.** Napríklad **MŽP SR doslova zopakovalo dva krát na dvoch rôznych miestach** (strany 25 a 46) **svoje nekorektné zdôvodnenie o údajne štyroch zastavených konaniach zariadení pre energetické zhodnotenie odpadov na západnom Slovensku.** Ale s mojimi pripomienkami, ktoré sa zásadne líšili od iných, sa zaoberať odmietlo.

K podkladom pre vydanie záverečného stanoviska - doplňujúcim informáciám k SoH a odbornému posudku – som predložil 91 strán (listom dňa 14. 04. 2026) podrobných pripomienok s argumentami, dátami, citáciami zo štúdií, informáciami o skúsenostiach z praxe, podloženými 69 prevažne odbornými, vedeckými zdrojmi.

MŽP SR sa ani s týmito mojimi pripomienkami, dokazujúcimi nepravdivosť kľúčových predpokladov a zdôvodnení navrhovanej činnosti, vôbec nezaoberalo a nevysporiadalo sa s nimi a vo svojom vyjadrení k nim uviedlo len stručný, formalistický, frázovitý odstavce na strane 104 cit.:

„MŽP SR berie na vedomie a uvádza, že v predmetnom vyjadrení je primárne uvedený nesúhlas s tým ako sa s niektorými pripomienkami vysporiadala spracovateľ posudku. V tejto súvislosti si MŽP SR dovoľuje uviesť, že spracovateľ posudku má navrhovanú činnosť a k nej vzneseným pripomienkam, vyhodnotiť z hľadiska svojej odbornej spôsobilosti a na základe vlastnej úvahy. Takto vypracovaný odborný posudok je jeden z podkladov, ktoré MŽP SR berie do úvahy pri vypracovaní záverečného stanoviska.“

Tvrdenie MŽP SR, že v mojom vyjadrení k podkladom pre vydanie záverečného stanoviska som primárne uviedol nesúhlas zo spôsobom ne/vysporiadania sa s mojimi pripomienkami je klamstvo.

1. Veľká časť textu mojich pripomienok nie je vôbec venovaná odbornému posudku, ale iným dokumentom predmetnej EIA – **v časti A mojich pripomienok od strany 2 po stranu 22 uvádzam pripomienky k doplňujúcim informáciám správy o hodnotení** predložených navrhovateľom 23. 9. 2025, nie k odbornému posudku. V týchto mojich pripomienkach k doplňujúcim informáciám navrhovateľa k SoH som preukázal nepravdivosť a neplatnosť zdôvodnení navrhovanej činnosti v problematike vplyvu navrhovanej činnosti na klímu. A poukázal som v nich tiež na negatíva zásadnej zmeny zloženia navrhovaných vstupných odpadov pre navrhovanú činnosť CEZO spoločnosti Slovnaft, na základe ktorej nevieme dostatočne posúdiť ani emisie skleníkových plynov, ani dodržiavanie ustanovení legislatívy o odpadoch o prednostnom recyklovaní pred energetickým zhodnotením, ani vplyv toxických látok. K žiadnej z týchto konkrétnych pripomienok a dôkazov sa MŽP SR v záverečnom stanovisku nevyjadriло, vôbec sa nimi nezaoberalo a nevysporiadalo sa s nimi.

2. Čo sa týka **mojich pripomienok k odbornému posudku, ich obsahom a cieľom bolo dokazovanie nepravdivosti zdôvodnení navrhovanej činnosti, neplatnosti predpokladov z ktorých vychádza** a ktoré sa snažil obhájiť autor odbornému posudku. Nesúhlas zo spôsobom ne/vysporiadania sa s pripomienkami sa nevyjadruje 91 stranovými podrobnými odbornými pripomienkami a nedokladá sa 69 prevažne odbornými a vedeckými zdrojmi. **V mojich pripomienkach k odbornému posudku som ešte podrobnejšie, s doplnením ďalších štúdií, dát, analyzoval a preukazoval nepravdivosť predpokladov a zdôvodnení v prospech navrhovanej činnosti a dokazoval jej rozpor s viacerými cieľmi a opatreniami legislatívneho a strategického rámca, zbytočnosť z hľadiska väčšiny vstupných odpadov, nevhodnosť lokality, zloženia a množstva odpadov z hľadiska životného prostredia a klímy, nekorektné vyjadrenia vo veci znečistenia ovzdušia, nedostatočné posúdenie a nedostatočne zistený skutkový stav** atď.

MŽP SR účelovo ignorovalo moje pripomienky, čím mi uprelo právo na účasť v konaní vo veciach týkajúcich sa životného prostredia, ktoré mi ako verejnosti garantuje nielen zákon EIA a správny poriadok, alej aj medzinárodné dohovory (predovšetkým Aarhuský dohovor) a právo Európskej únie (ktorá je tiež zmluvnou stranou Aarhuského dohovoru). Aarhuský dohovor garantuje verejnosti nielen prístup k informáciám týkajúcim sa projektov, ktoré môžu mať vplyvy na životné prostredie, ale priamo sa aj zapájať do konaní, v ktorých sa rozhoduje o činnostiach (projektoch), ktoré môžu mať vplyv na životné prostredie, pričom účasť na rozhodovaní predpokladá okrem iného právo predkladať pripomienky a vyjadrovať sa v týchto konaniach, s čím súvisí povinnosť príslušných štátnych orgánov zaoberať sa takými pripomienkami a vyjadreniami a vysporiadať sa s nimi. Tieto moje práva však MŽP SR adresovalo len formálne, až formalisticky.

Na základe textu záverečného stanoviska možno konštatovať, že MŽP SR sa nezaoberalo mojimi argumentami, nevysporiadalo sa s nimi, neskúmalo ich dôkazy, neoverovalo pravdivosť predpokladov a zdôvodnení uvádzaných navrhovateľom a v dokumentácii EIA na ktoré som poukazoval. MŽP SR neoverovalo pravdivosť jednotlivých tvrdení a neuviedlo dôvody pre ktoré ignoruje moje argumenty, dôkazy, dáta a štúdie ktorými ich dokladám, preukazujúce nevhodnosť navrhovanej činnosti. Namiesto toho MŽP SR bez zdôvodnenia a bez overenia formalisticky kopíruje v záverečnom stanovisku preukázateľne nepravdivé, skresľujúce tvrdenia navrhovateľa a autorov jeho dokumentácie EIA.

Preto žiadam, aby rozkladový orgán sám rozhodol v zmysle § 59 ods. 2 správneho poriadku v spojení s § 37 ods. 4 zákona EIA a rozhodnutie zmenil tak, že nesúhlasí s realizáciou navrhovanej činnosti. Alternatívne navrhujem, aby v súlade s ust. § 59 ods. 3 správneho poriadku minister životného prostredia na návrh ním ustanovenej osobitnej komisie ako orgán, ktorý rozhoduje o rozklade, namietané rozhodnutie zrušil a vec vrátil prvostupňovému správne mu orgánu.

Kedže sa MŽP SR s mojimi rozsiahlymi pripomienkami nevysporiadalo, v ďalšom texte reagujem podrobnejšie na Záverečné stanovisko a jeho odôvodnenie.

Pripomienky k procesu

MŽP SR v kapitole VII. „Odôvodnenie záverečného stanoviska“ uvádza na strane 97 nepravdivé tvrdenie cit.: „MŽP SR sa **k doručeným stanoviskám vyjadrilo** v časti III.4 tohto záverečného stanoviska. MŽP SR taktiež uvádza, že **v rámci doručených stanovísk neakceptovalo všetky doručené pripomienky, iba tie, ktoré boli svojím obsahom relevantné k predmetu procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie**. V rámci opakujúcich sa pripomienok sa MŽP SR odkazovalo na už uvedené vyjadrenia v rámci časti III.4 tohto záverečného stanoviska.“

Nie je pravdou, že sa MŽP SR vyjadrilo k doručeným stanoviskám. Ministerstvo sa vôbec nezaoberalo a nevysporiadalo s mojimi podrobnými pripomienkami predloženými k Správe o hodnotení (63 strán, 125 prevažne vedeckých, odborných zdrojov), ani s mojimi pripomienkami k podkladom pre vydanie záverečného stanoviska (k odbornému posudku a doplňujúcim informáciám, 91 strán, 69 prevažne odborných zdrojov), ktoré preukazovali chyby vo výpočtoch emisií skleníkových plynov a toxických látok, dostupnosti odpadov pre spaľovňu, chýbajúce informácie, nepravdivosť predpokladov a zdôvodnení navrhovanej spaľovne odpadov (viď podrobnejšie vysvetlenie na inom mieste môjho rozkladu) atď. Nepravdivo uviedlo, že moje pripomienky boli údajne obsahovo totožné s pripomienkami iných účastníkov, čo preukázateľne nie je pravda, keďže viaceré moje pripomienky neuviedol žiaden iný účastník konania a ostatné pripomienky sa od mojich výrazne a zásadne líšia z hľadiska dôkaznosti, analýzy tvrdení, predpokladov a dát navrhovateľa a dokumentácie EIA, podloženosti vedeckými, odbornými štúdiami, dátami, podrobnosťou argumentácie, podkladmi z praxe atď.

MŽP SR uvádza nepravdivé tvrdenie, že údajne neakceptovalo iba tie pripomienky, ktoré neboli svojím obsahom relevantné k predmetu procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie. Neakceptovalo, nezaoberalo sa a nevysporiadalo so žiadnou z mojich pripomienok ani k správe o hodnotení, ani k podkladom pre vydanie záverečného stanoviska (s malou výnimkou dvoch mojich menej dôležitých pripomienok o monitoringu PCDD/F a PBDD/F) – pričom všetky moje pripomienky boli, sú dokázateľne relevantné k predmetu procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie. MŽP SR tiež neakceptovalo mnoho ďalších korektných pripomienok iných účastníkov konania.

Naopak, texty, ktoré MŽP SR cituje v kapitole VII. „Odôvodnenie záverečného stanoviska“ ako aj pripomienky, na ktoré reaguje vo svojom záverečnom stanovisku ukazujú, že MŽP SR sa viac a hlavne venovalo stručnejším, laickým, odborne a analyticky menej podloženým stanoviskám účastníkov konania a bez zdôvodnenia a uvedenia úvah prečo sa nevysporiadalo s najpodrobnejšími, odbornými pripomienkami ktoré boli najviac podložené vedeckými a odbornými zdrojmi. V kapitole VII. MŽP SR len nepresne cituje v podstate laické zjednodušené tvrdenia niektorých účastníkov, na ktoré reaguje nepravdivými alebo skresľujúcimi frázami nekriticky skopírovanými od navrhovateľa, alebo autorov dokumentov EIA či z odborného posudku, aj keď som, spolu s niektorými ďalšími účastníkmi konania, preukázal ich nepravdivosť.

1. Pripomienka k zásadnej zmene množstiev navrhovaných vstupných odpadov pre navrhovanú činnosť CEZO spoločnosti Slovnaft a. s. a k následnej, pretrvávajúcej absencii základných informácií pre posúdenie vplyvov na životné prostredie

MŽP SR uvádza v kapitole VII. ODÔVODNENIE ZÁVEREČNÉHO STANOVISKA na strane 95 nasledovné vyjadrenie cit.:

„Pôvodná navrhovaná kapacita zariadenia navrhovanej činnosti bola 316 700 t/rok, avšak na základe požiadavky OOOH v liste č. 29804/2025 zo dňa 09. 07. 2025, v ktorom OOOH odporúčalo projektovanú kapacitu zariadenia navrhovateľa znížiť najmenej o 30 % až 50 % z navrhovaného množstva 316 700 t/ročne, znížená o 30% na 220 000 t/rok. Požiadavku na zníženie pôvodnej kapacity navrhovanej činnosti bola predmetom stanovísk doručených aj od dotknutej verejnosti a orgánov verejnej správy (napr. Mestskej časti Bratislava-Ružinov, Hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy...)“

Je zarážajúce, že **MŽP SR sa tu nijako nevyjadruje k skutočnosti, že navrhovateľ súčasne touto zmenou zásadne zmenil zloženie navrhovaných vstupných odpadov, takmer stonásobil množstvo vstupných priemyselných nie nebezpečných odpadov bez akejkoľvek informácie o ich zložení. To ale zásadne mení situáciu v procese EIA, keď tým navrhovateľ zásadne obmedzil možnosť posudzovania vplyvov navrhovanej spaľovne odpadov.** Ako podrobnejšie objasňujem nižšie, kvôli tejto zmene **chýbajú dôležité, nevyhnutné informácie pre možnosť posúdenia vplyvu navrhovanej činnosti na tvorbu toxických látok, na klímu, na plnenie legislatívnych cieľov recyklácie** a dodržiavanie legislatívy vo veci obmedzení energetického zhodnocovania pre recyklovateľné, triedené odpady. Mimochodom, navrhované zníženie kapacity je príliš malé a nerieši pripomienky ktoré som namietal ja aj niektorí ďalší účastníci konania (zbytočnosť pre komunálne odpady, zníženie množstva priemyselných nie nebezpečných odpadov len na množstvo skutočne nerecyklovateľných z kraja, vypustenie NO s obsahom POP's). Tie argumenty platia stále, aj pri miernom kozmetikom znížení kapacity. Predmetné malé zníženie kapacity len o 30% je nedostatočné z hľadiska emisií, ktorých zníženie vychádza aj podľa dokumentov EIA len marginálne oproti pôvodnej kapacite, a je nedostatočné aj z hľadiska pretrvávajúcej zbytočnosti projektu pre väčšinu navrhovaných vstupných odpadov, kde napríklad žiadne komunálne odpady nemajú opodstatnenie a ich navrhovanie je kontraproduktívne.

Navrhovateľ, spoločnosť Slovnaft a. s. neštandardne, po ukončení pripomienkovania správy o hodnotení (ďalej SoH), stručne v doplňujúcich informáciách uviedol, že sa cit.

„... zaväzuje k zníženiu kapacity projektu o 30%. Výsledná kapacita zariadenia CEZO tak bude 220 000 t/r s odpadovým mixom predbežne nastaveným nasledovne:

Komunálny odpad – 118 000 t/rok

Priemyselný odpad – 77 000 t/rok

Kaly (najmä vlastné)– 25 000 t/rok

Detailný rozpis kódov odpadov a maximálnych množstiev spracovania bude predmetom ďalších povolovacích krokov.“

Okrem mierneho zníženia kapacity o 30 %, pri ponechaní plánu navrhovateľa spaľovať (pre daný kraj zbytočne) zmesové komunálne odpady vo veľkom množstve 118 000 t/r, **navrhla spol. Slovnaft takmer 3 násobné zvýšenie množstva priemyselného nie nebezpečného odpadu** (z menej než 28 000 na 77 000 t/r), **bez akejkoľvek konkretizácie aspoň základných informácií o zložení tohto odpadu, jednotlivých druhoch odpadov, podiele plastov a ich zloženia.** Tým **neguje časť doterajšieho posudzovania vplyvov na životné prostredie a klímu, a znemožňuje úplne zistiť skutkový stav a posúdiť vplyvy na životné prostredie v plnom rozsahu.**

MŽP SR nemôže akceptovať návrh navrhovateľa, že konkrétny popis kódov odpadov a maximálnych množstiev spracovania bude predmetom ďalších povolovacích krokov, pretože zloženie tohto odpadu

má veľký, zásadný podiel na konečnom vplyve navrhovanej činnosti na klímu a životné prostredie. A tieto vplyvy sa posudzujú teraz, v ďalšom konaní na to budú obmedzenejšie možnosti a navrhovateľ sa môže v prípade výhrad príslušných orgánov odvolávať na súhlasné stanovisko procesu EIA. V konaní o IPKZ sa už neposudzujú vplyvy na životné prostredie, klímu tak ako v procese podľa zákona o EIA. Ak navrhovateľ až dodatočne predloží zloženie priemyselných nie nebezpečných odpadov s vysokým podielom plastov, ktoré výrazne zvýšia emisie skleníkových plynov vysoko nad súčasné predpoklady, alebo ktoré zvýšia podiel plastov, ktoré vedú k vzniku toxických látok a pod., bude mať štátna správa omnoho obmedzenejšie možnosti na potrebné reagovanie.

Pre takmer 3 násobné zvýšenie množstva priemyselného nie nebezpečného odpadu na vstupe navrhovanej spaľovne odpadov CEZO spol. Slovnaft a. s., bez akýchkoľvek informácií o jeho zložení, druhoch zastúpených odpadov a podiele plastov a ich zloženia:

- **Nepoznáme predpokladané emisie skleníkových plynov z navrhovanej činnosti, nie je ich možné posúdiť, nie je ich možné vypočítať,** dokonca ani odhadnúť, čím neboli splnené požiadavky zákona o posudzovaní vplyvov. **Rozdiely v emisiách skleníkových plynov len z tohto takmer 3 násobne zvýšeného množstva priemyselných nie nebezpečných odpadov môžu byť mnohonásobné a môžu znamenať aj výrazne vyššie emisie skleníkových plynov** oproti doterajším výpočtom. Spaľovanie plastového odpadu má v priemere približne 4 násobne vyššie emisie fosílného CO₂e oproti priemerným hodnotám spaľovania zmesového komunálneho odpadu. Je veľký rozdiel, či by sa v priemyselnom nie nebezpečnom odpade nachádzalo napr. 5000 ton plastov ročne s emisiami približne 10 000 ton fosílného CO₂ ročne, alebo 50 000 ton plastového odpadu ročne s emisiami približne 100 000 ton fosílného CO₂ ročne (na ďalších stranách tento problém objasňujem podrobnejšie).
- **Nepoznáme preto ani obsah látok v týchto vstupných odpadoch, ktoré môžu byť spojené s tvorbou toxických látok** (napríklad množstvo chlóru, odpadov obsahujúcich brómované spomaľovače horenia, a ďalšie odpady, s následným vznikom PFAS, PBDD/F, PCDD/F atď.) a následne nevieme posúdiť či a aké ďalšie mitigačné opatrenia je potrebné prijať.
- **Nevieme posúdiť či, aké a koľko recyklovateľných odpadov sa nachádza v navrhovaných priemyselných nie nebezpečných odpadoch a následne nevieme posúdiť potenciálne negatívny vplyv navrhovanej činnosti na recykláciu** a plnenie legislatívnych cieľov v oblasti recyklácie.

V správe o hodnotení uviedol navrhovateľ aspoň čiastočne konkrétne, aj keď nedostatočné informácie, vid' tabuľka „Predpokladané druhy a množstvá energeticky zhodnocovaných odpadov“ na stranách 28 a 29 správy o hodnotení.

Spracovávané odpady	Výhrevnosť MJ/kg	Množstvo t/rok	t/h
Nebezpečné odpady			
Kal z údržby a čistenia (Slovnaft)	31	8 000	1
Kaly z ČOV (Slovnaft)	1,1	13 500	1,67
Kaly, skvapalnené kaly a kaly z priemyslu	15	25 200	3,15
Obaly, farby, kontaminované frakcie, nebezpečné látky z priemyslu a komunálnej sféry	15	9 000	1,13
Kaly – kaly a pasty, kontaminovaná pôda z prepravy ropy atď.	5	5 000	0,63
Kvapaliny	15	14 000	1,75
Nie nebezpečné odpady			
Plasty a kompozity z priemyslu	13	11 000	1,38

Plastové obaly	11	7 000	0,88
Obaly bez obsahu nebezpečných látok	10	10 000	1,25
Zmesový komunálny odpad	9,5	214 000	26,75
Celkový vstup odpadu		316 700	39,6

Tento nedostatočne konkrétny návrh **navrhovateľ** namiesto toho, aby ho ďalej konkretizoval, naopak **frázovito zostručnil do podoby, ktorá nie je posúdiťelná z hľadiska viacerých vplyvov**. Konkrétne informácie o zložení vstupných priemyselných odpadov nestačí predložiť v ďalších povoľovacích krokoch ako to uvádza navrhovateľ, pretože **to neumožňuje zistiť, opísať a vyhodnotiť priame a nepriame vplyvy navrhovanej činnosti na životné prostredie** a realizovať posúdenie vplyvov na životné prostredie v plnom rozsahu **ako to ukladá zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie**. **Posudzovať môžeme len konkrétne informácie o navrhovanej činnosti, nie neurčité hmlisté frázy o spaľovaní „priemyselných odpadov“ bez toho, aby sme poznali ich aspoň základné zloženie.**

Na základe vyššie uvedeného konštatujem, že **záverečné stanovisko MŽP SR Číslo: 4026/2026-11.1 37015/2026 v predmetnej veci tak nevychádza zo zisteného skutočného stavu, nezistilo, neopísalo a nevyhodnotilo priame a nepriame vplyvy navrhovanej činnosti na životné prostredie** (pretože na to nemalo potrebné informácie) a **posúdenie vplyvov nebolo vykonané v plnom rozsahu podľa ustanovení zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.**

Pre tieto veľmi stručne, nekonkrétne uvedené zásadné zmeny v množstvách vstupných priemyselných odpadov pre navrhované ZEVO bez akejkoľvek konkretizácie ich zloženia nebola naplnená požiadavka úplnosti vstupných informácií (§36 ods. 9 zákona o posudzovaní vplyvov). Konštatujem tiež, že záverečného stanovisko, tak ako aj odborný posudok, **v rozpore s ustanoveniami zákona o posudzovaní vplyvov túto neúplnosť vstupných informácií ignorovali a neposúdili. To znemožňuje úplne zistiť kladné a záporné vplyvy navrhovanej činnosti, a znemožňuje vyhodnotenie návrhu opatrení na realizáciu navrhovanej činnosti, a to napriek tomu, že to vyžaduje zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (§36 ods.9).**

Konštatujem tiež, že toto je jedna z mojich pripomienok, ktoré som už napísal aj k podkladom pre Záverečné stanovisko (k odbornému posudku a doplňujúcim informáciám) a žiaden iný účastník túto pripomienku nevzniesol.

S problémom absencie základných informácií o zložení 35 % vstupných odpadov (v podstate až o takmer 46% vstupných odpadov, keďže ani o nebezpečných odpadoch neboli pre navrhovanú spaľovňu odpadov predložené dostatočne konkrétne informácie o zložení) **súvisí aj nepodloženosť a nepravdivosť vyjadrení MŽP SR o tom, že navrhovaná činnosť bola posúdená dostatočne** (neboli na to poskytnuté dostatočné informácie od navrhovateľa), **že MŽP SR zistilo riadne skutkový stav** (nemalo ho ako zistiť bez týchto informácií), **že autori štúdií a autor odborného posudku posudzovali na základe vedomostí a nie do značnej miery na základe metodicky nekorektných a nepodložených subjektívnych predpokladov a dojmov.** Napríklad, MŽP SR uviedlo v kapitole VII. Odôvodnenie záverečného stanoviska na stranách 98 – 99 cit.:

*„MŽP SR si taktiež dovoľuje uviesť, že **kvantifikácia nárokov na vstupy a výstupy navrhovanej činnosti zodpovedá (ak nie je uvedené inak) pôvodne navrhovanej spracovateľskej kapacite navrhovanej činnosti 316 700 ton odpadu ročne.** Uplatnenie podmienky znížiť spracovateľskú kapacitu zariadenia o 30 % môže vyvolať viaceré zmeny v koncepte projektu, osobitne pokiaľ ide o veľkosť a dispozíciu stavebných objektov, alebo konkrétne technologické riešenia, ktoré bude navrhovateľ musieť zohľadniť vo finálnej projektovej dokumentácii predloženej povoľujúcemu orgánu. Pri vydávaní záväzného stanoviska podľa §38 ods. 4 zákona, bude preto príslušný orgán, ako z nosných kritérií, vychádzať z uvedených nárokov na vstupy a výstupy navrhovanej činnosti, ktoré zodpovedajú najhoršiemu možnému posúdenému stavu.“*

Autori tohto výroku z MŽP SR buď nerozumejú tomu o čom píš, alebo zámerne zavádzajú. Predmetné tvrdenie nie je korektné. Aj pri miernom, kozmetickom znížení kapacity o 30 % môže mať navrhovaná spaľovňa produkovať výrazne viac emisií skleníkových plynov, môže mať väčšie problémy s tvorbou toxických látok resp. technologických výziev súvisiacich s vyšším podielom niektorých druhov odpadov ktoré vedú k vzniku toxických látok alebo vyžadujú pri vyššom podiele v odpade prijatie opatrení, napríklad pri väčšom obsahu chlóru, alebo brómu na vstupe atď. Tomu následne musia zodpovedať technické a technologické opatrenia navrhovanej činnosti (napr. od špecifického vytriedovania, väčšej kapacity pre túto činnosť, cez technologické zmeny), ktorých potrebnosť v predmetnom procese posudzovania vplyvov však nevieme posúdiť, pretože v tom spol. Slovnafť zabránila MŽP SR aj ostatným účastníkom konania nepredložením ani základných informácií o zložení priemyselných nie nebezpečných odpadov tvoriacich 35 % vstupných odpadov.

To, že navrhovaná spaľovňa odpadov môže mať výrazne rozdielne vplyvy na životné prostredie nielen v závislosti od množstva, ale aj zloženia odpadov môžeme preukázať na príklade vplyvu na klímu. Spálenie 1 tony plastu s vysokou hustotou vyprodukuje približne 2,01 tony fosílného CO₂. (Defra, 2006) Plasty s nižšou hustotou uvoľňujú pri spaľovaní mierne nižšie emisie fosílného CO₂ ako 2 tony, v závislosti od zloženia približne 1,8 t fosílného CO₂. Pre priblíženie hlavného problému môžeme zjednodušene konštatovať, že **spaľovanie plastov produkuje približne 4 násobne viac emisií CO₂e ako spaľovanie zmesového komunálneho odpadu** (jeho emisný faktor sa spravidla pohybuje od približne mierne nad 0,4 t fosílného CO₂ na tonu spáleného odpadu po hodnoty nad 0,5 t fosílného CO₂ na tonu spáleného odpadu).

V inej kapitole môjho rozkladu venovanej vplyvu navrhovanej činnosti na klímu podrobnejšie vysvetľujem, prečo je odborným nezmyslom a manipulatívnym zavádzaním počítat pre emisie fosílného CO₂ z navrhovanej spaľovne odpadov len priemerným emisným faktorom pre spaľovne cca komunálnych odpadov tak ako to spravili autori klimatickej štúdie (v jej dodatku), a ak je korektný spôsob výpočtu predpokladaných emisií, preto tu uvediem len stručné argumenty.

V prípade pôvodnej väčšej kapacity navrhovanej spaľovne odpadov (316 700 t/r) tvorili priemyselné nie nebezpečné odpady takmer 3 násobne nižšie množstvo vstupných odpadov než v pri zníženej kapacite (menej než 28 000 t/r, v novom návrhu 77 000 t/r). Tieto odpady ale často majú väčší, miestami výrazne vyšší podiel plastov a následne vyššie emisie skleníkových plynov pri ich spaľovaní v spaľovniach oproti komunálnemu odpadu. Aj emisný faktor fosílného CO₂, ktorý uvádza MŽP SR v záverečnom stanovisku na strane 48 pre výrobu elektrickej energie z neobnoviteľnej zložky priemyselného odpadu má výrazne vyššiu uhlíkovú stopu (0,522 kg CO₂eq/kWh) ako elektrická energia vyprodukovaná z neobnoviteľnej zložky komunálneho odpadu (0,337 kg CO₂eq/kWh).

Je veľký rozdiel vo vplyve navrhovanej spaľovne odpadov na klímu, či bude v rámci priemyselných nie nebezpečných odpadov spaľovať z celkového množstva 77 000 t/r napr. len 5000 ton plastov ročne a zbytok budú odpad nefosílného pôvodu, vtedy by emisie zo spaľovania priemyselných nie nebezpečných odpadov predstavovali približne 10 000 ton fosílného CO₂ ročne, alebo by Slovnafť spaľoval 40 000 – 50 000 ton plastov ročne v rámci tohto prúdu odpadu a v tom prípade by emisie fosílného CO₂ predstavovali 80 000 – 1000 000 ton ročne. To by spolu s približne 55 000 – 65 000 ton fosílného CO₂ ročne zo spaľovania 118 000 ton komunálnych odpadov ročne a spolu s ďalšími emisiami CO₂ zo spaľovania nebezpečných odpadov fosílného pôvodu z výroby navrhovateľa predstavovalo od cca 140 000 ton do až približne 170 000 ton fosílného CO₂. Avšak v prípade malého podielu plastov v zložení priemyselných nie nebezpečných odpadov by sa celkové emisie zo spaľovne mohli pohybovať napr. okolo 80 000 ton fosílného CO₂ ročne. To sú veľké, zásadné rozdiely vo vplyve navrhovanej spaľovne odpadov na klímu ktoré MŽP SR ani autori klimatickej štúdie nemali ako posúdiť, pretože na to nemali dostatok informácií od navrhovateľa. Vzhľadom na skutočnosť, že v priemyselných nie nebezpečných odpadoch sa spravidla vyskytuje nadmerne veľké množstvo plastov, hlavne ťažko recyklovateľných ktoré súvisia aj s tvorbou toxických látok (chlórované atď.), a vzhľadom na charakter

priemyselných horšie recyklovateľných odpadov z priemyslu v Bratislavskom kraji je dôvodné predpokladať, že priemyselné nie nebezpečné odpady v množstve 77 000 ton ročne by obsahovali vysoký podiel plastov a z tohto dôvodu navrhovateľ zámerne odmietol upresniť ich zloženie, aby sa vyhol objektívnemu, riadnemu posúdeniu vplyvov navrhovanej činnosti ktoré by viedlo k horšiemu výsledku.

Navrhovaná spaľovňa odpadov tak môže mať v niektorých aspektoch aj horšie vplyvy, resp. viac výziev (v oblasti toxických látok), alebo horší vplyv na rozvoj recyklácie (napr. ak by v priemyselných odpadov tvorili recyklovateľné zložky veľký podiel) než spaľovňa s kozmeticky väčšou pôvodnou kapacitou.

2. Zbytočnosť navrhovanej činnosti pre väčšinu vstupných odpadov, negatívny vplyv na recykláciu, riziko prispenia k neplneniu legislatívnych cieľov EÚ, SR a dovozu odpadov zo zahraničia

MŽP SR sa v záverečnom stanovisku v tématických okruhoch námietok uvedených v nadpise tejto kapitole vyjadruje nekorektne a zavádzajúco. Namiesto vysporiadania sa s mojimi podrobnými pripomienkami v ktorých, ktoré som podložil príkladmi z praxe, dátami a štúdiami, MŽP SR len jednostranne kopíruje vyvrátené tvrdenia navrhovateľa a autora odborného posudku, bez toho aby overila ne/pravdivosť ich výrokov a objektívne sa zaoberalo všetkými predloženými pripomienkami účastníkov. Napríklad:

MŽP SR uviedlo v kapitole VII. Odôvodnenie záverečného stanoviska na strane 95 nekorektné a legislatívne neukotvené vyjadrenie vo veci navrhovaných vstupných odpadov pre spaľovanie v CEZO Slovnaftu cit.:

*„Komunálne a priemyselné odpady **nevhodné na recykláciu** budú energeticky zhodnocované činnosťou R1 podľa prílohy č. 1 k zákonu č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Predtým bude časť z týchto odpadov dotriedňovaná a upravovaná v hale na to určenej, a to činnosťou R12 – úprava odpadov určených na spracovanie niektorou z činností R1 – R11.“*

MŽP SR ďalej uvádza v kapitole VII. Odôvodnenie záverečného stanoviska na stranách 96 – 97 nepravdivé vyjadrenia o údajnom súlade zo strategickým rámcom SR a nezaobera sa súladom s cieľmi a požiadavkami ostatných legislatívnych a strategických dokumentov EÚ a SR.

Konkrétne MŽP SR uvádza v kapitole VII. Odôvodnenie záverečného stanoviska na stranách 96 – 97, že v **Stratégii odpadového hospodárstva do roku 2035** je hlavným cieľom znížiť skládkovanie na 10 % a **zvýšiť mieru recyklácie komunálneho odpadu na 65 % do roku 2035** a pokračuje cit.

„V rámci predmetného programu je taktiež uvedené, cit: „Aby sa výstavbou nových zariadení minimalizoval negatívny vplyv na prírodu a krajinu, musia byť situované len:

a) na miestach, ktoré v čo najmenšom okruhu zabezpečia dostatočné množstvá nerecyklovateľných odpadov,

b) na miestach „brownfieldov“ bez záberu poľnohospodársky využiteľnej pôdy, napr. opustený priemyselný areál,

c) na miestach, kde je prístup k existujúcej železničnej vlečke,

d) na miestach s podmienkou plnohodnotného využitia produkovanej elektrickej energie a

e) na miestach s možnosťou využitia produkovaného tepla v existujúcom systéme centrálného zásobovania teplom.“

Zároveň je potrebné v tejto súvislosti zohľadniť aj strategické ciele odpadového hospodárstva Slovenskej republiky. V Stratégii odpadového hospodárstva Slovenskej republiky do roku 2035 (str. 108) sa uvádza, že: „**Nedostatok koncových zariadení na spaľovanie odpadu** môže pri uzatváraní skládok odpadov najmä **pre skládky nebezpečného odpadu** spôsobiť absenciu **kapacít na spracovanie odpadu**, čo by mohlo mať závažné dôsledky z hľadiska ochrany životného prostredia alebo zdravia ľudí. Napriek skutočnosti, že zásada blízkosti a sebestačnosti neznamena, že každý ČŠ EÚ má mať na svojom území úplnú škálu zariadení na konečné spracovanie, je z hľadiska rozdielností ekonomík a národných hospodárstiev jednotlivých ČŠ EÚ potrebné uvažovať aj s možnosťou, že odpad nebude možné zneškodniť alebo zhodnotiť v inom ČŠ EÚ, na čo musí byť infraštruktúra spracovateľských kapacít na nakladanie s odpadom pripravená.“

K téme negatívneho vplyvu navrhovanej veľkokapacitnej spaľovne komunálnych a priemyselných odpadov na recykláciu, a negatívneho vplyvu na splnenie cieľa recyklácie 65 %, uviedlo MŽP SR v záverečnom stanovisku aj ďalšie vyjadrenia na iných miestach, napríklad:

- V kapitole III.3. „Prerokovanie správy o hodnotení s verejnosťou“ cituje navrhovateľa spôsobom ktorým akceptuje jeho nepravdivé, zavádzajúce vyjadrenie a to napriek tomu, že som ho už vyvrátil v stanovisku k SoH a ešte podrobnejšie vo vyjadrení k podkladom pre vydanie záverečného stanoviska, cit.: *„Navrhovateľ opakovane zdôraznil, že navrhovaná činnosť je určená na spracovanie zvyškového nerecyklovateľného odpadu, nenahrádza recykláciu“*.
- V kapitole III.4. na strane 56 vo vyjadrení k pripomienkam účastnícky D. Osvaldovej MŽP SR uviedlo: *„Navrhovaná činnosť má predstavovať doplnkovú infraštruktúru pre zvyškový nerecyklovateľný odpad a nenahrádza ani neoslabuje systémy triedeného zberu, recyklácie či biologického zhodnocovanie.“*

Vzhľadom na to, že MŽP SR v záverečnom stanovisku opakuje vyššie uvedené nekorektné, zavádzajúce tvrdenia, ako aj na skutočnosť, že úplne ignoruje negatíva a riziká, ktorá by vznikli vybudovaním navrhovanej nadkapacity pre komunálne odpady (a dosť možno aj pre časť priemyselných nie nebezpečných odpadov) v Bratislavskom kraji, odvolávajúc sa na nepravdivé a vyvrátené nekorektné tvrdenia v zvozovej štúdii a odbornom posudku, neostáva mi iné než aspoň stručne zopakovať niektoré odborné argumenty, podložené skúsenosťami z praxe, štúdiami, dátami a metodickými dokumentami Európskej komisie v tejto veci. Moje nižšie uvedené argumenty nevychádzajú všetky moje námietky a argumenty k SoH a k záverečnému stanovisku, preto žiadam aby sa MŽP pri posudzovaní môjho rozkladu dôsledne zaoberalo aj nimi.

Na úvod si dovoľm poznamenať, že citovanie pasáže zo Stratégie odpadového hospodárstva SR do roku 2035 zo strany MŽP SR, ktorou sa snaží odôvodniť potrebu budovania navrhovanej spaľovne odpadov - zo vstupnými odpadmi z 54 % komunálnymi, z 35 % priemyselnými nie nebezpečnými, a len z 11% nebezpečnými odpadmi - uzatváraním najmä skládok nebezpečného odpadu a následne absenciou kapacít pre nebezpečné odpady je tendenčné a nenáležité. Navrhovaná spaľovňa odpadov by v oblasti nebezpečných odpadov naďalej spaľovala takmer výlučne len odpady z vlastnej výroby Slovnaftu, tak ako to robil Slovnaft aj doteraz, len minimálne množstvá (podľa dokumentácie max. niekoľko tisíc ton, ak vôbec), nie nebezpečné odpady od iných producentov a ako taká by nijako neprispela k riešeniu tohto problému. Napriek tomu tým MŽP SR v záverečnom stanovisku argumentuje v prospech navrhovanej spaľovne odpadov.

MŽP SR uvádza cieľ Stratégie odpadového hospodárstva do roku 2035 zvýšiť mieru recyklácie komunálneho odpadu na 65% bez toho, aby posúdilo vplyv navrhovanej spaľovne odpadov na splnenie tohto cieľa, bez toho aby sa vysporiadalo s mojimi pripomienkami v tejto veci. V tých upozorňujem, že **navrhovaná činnosť v danej lokalite, s navrhovaným zložením a množstvom odpadu by prispela k nižšej miere recyklácie, a tým k riziku nesplnenia cieľa recyklovať komunálny odpad do roku 2035 v miere 65 %.** Nič na tom nezmenilo veľmi malé, kozmetické zníženie kapacity o 30%, keď v navrhovaných vstupných odpadoch nemajú vôbec čo hľadať žiadne komunálne odpady, pretože v Bratislavskom kraji budú mať viac než dostatočné kapacity v OLO a cementárni Rohožník. Súčasne bez zdôvodnenia cituje iba z jedného strategického dokumentu SR, a ignoruje všetky ostatné ciele a opatrenia ostatných legislatívnych a strategických dokumentov EÚ ku ktorým má Slovensko prispieť, má ich plniť, alebo budú mať vplyv na (nižšiu) dostupnosť navrhovaných vstupných odpadov.

Ako som už preukázal aj v mojom vyjadrení k podkladom pre záverečné stanovisko, **navrhovaná spaľovňa odpadov spol. Slovnaft by bola v danej lokalite, s navrhovaným zložením a množstvom odpadov dokázateľne nadkapacitou pre komunálne odpady v Bratislavskom kraji** (pre ktoré by bola úplne zbytočná a škodlivá). Otázne tiež je, či celé množstvo zo 77 000 t/r priemyselných nie nebezpečných odpadov je skutočne nerecyklovateľné a či nejde v istom ich množstve regionálnu

nadkapacitu (je známe, že niektoré priemyselné podniky ako Volkswagen produkujú isté množstvo ťažko recyklovateľných odpadov, ale 77 000 t/r nerecyklovateľných PNNO Slovnaft nedoložil).

Pri posudzovaní vplyvu navrhovanej spaľovne odpadov spoločnosti Slovnaft na rozvoj recyklácie na Slovensku a plnenie legislatívnych cieľov pre zvýšenie recyklácie (nie všeobecných úvah, alebo celoštátnych dát bez ich korektného vztiahnutia na výrazné regionálne nerovnomernosti v rozložení kapacít energetického zhodnocovania a odklonu odpadov zo skládok v SR) sú **klúčovými otázkami**:

- **za akých podmienok dochádza k potláčaniu recyklácie** (alebo dovozu odpadov zo zahraničia ako zástupného opatrenia pre zabezpečenie vstupných odpadov) **v prípadoch ako je výstavba nových kapacít spaľovní komunálnych odpadov**,
- **či tieto podmienky budú, resp. s akou pravdepodobnosťou, realitou v prípade navrhovanej spaľovne odpadov spol. Slovnaft.**

Odborné štúdie, skúsenosti z praxe preukázali **dva faktory**, ktoré vedú k potláčaniu rozvoja recyklácie resp. k dovozu odpadov zo zahraničia. Potvrdili mi ich pri konzultáciách aj poprední dlhoroční experti na odpadové hospodárstvo v krajinách EÚ s ktorými som konzultoval túto problematiku (napr. Dominic Hogg PhD., Equanimator, bývalý riaditeľ spoločnosti Eunomia, UK):

1. Ak sa spaľovňa odpadov navrhne na väčšie množstvo odpadov, než aké bude ostávať po zvýšení miery ich recyklácie na cieľovú hodnotu v budúcnosti (napr. v prípade SR ako členskej krajiny EÚ najmenej 65% komunálnych odpadov do roku 2035) **a vzhľadom na budúci rozvoj triedenia a recyklácie v oblasti plánovaného zvozu**. To platí pre zvyšovanie miery recyklácie odpadov počas (trendom je ďalšie zvyšovanie miery recyklácie aj po roku 2035) celej životnosti spaľovne odpadov.

2. Ak sa spaľovňa odpadov navrhne na väčšie množstvo odpadov než aké reálne dokáže dlhodobo zabezpečiť z plánovaného zvozového územia, reálne zvozové územie je nakoniec menšie (a následne je menšie množstvo vstupných odpadov); napríklad preto, že v plánovacej fáze príliš optimisticky predpokladali nereálne veľké množstvá odpadov vrátane veľmi vzdialených oblastí, bez dostatočného ohľadu na ich plány, pripravované a existujúce kapacity samospráv v daných oblastiach.

V takých prípadoch má vlastník spaľovne len 3 možnosti – zvýšiť poplatky za odpad (politicky nepopulárne a dlhodobo neudržateľné), potláčať mieru triedeného zberu pre recykláciu aby ostávalo vo zvozovej oblasti viac odpadu pre spaľovňu, alebo dovážať odpad zo zahraničia. A tie samosprávy, ktoré uzavru dlhodobejšie zmluvy s takto zle naprojektovanými spaľovňami, alebo v nich budú mať finančnú spoluúčasť, to môže **uzamknúť do ekonomicky a environmentálne nevýhodných podmienok**.

To isté hovorí aj Oznámenie Komisie „**Úloha energetického zhodnocovania odpadu v obehovom hospodárstve**“ z roku 2017. Uvádza, že cit.: „*prechod na obehové hospodárstvo si vyžaduje **nájdenie správnej rovnováhy** v prípade kapacít na energetické zhodnocovanie odpadu pri spracúvaní nerecyklovateľného odpadu, čo je dôležité na to, **aby sa dalo vyhnúť ... vytvoreniu infraštruktúrnych prekážok, ktoré bránia dosiahnutiu vyššej miery recyklácie**“ a „predchádzajúce skúsenosti z niektorých členských štátov preukázali, že riziko uviaznutých aktív je reálne“.*

Ďalej uvádza: „*Pri ... **vyhodnocovaní potreby ďalšej kapacity na energetické zhodnocovanie odpadu pri spracúvaní zvyškového odpadu** (napr. spaľovania) by členské štáty mali na vec **hľadiť z dlhodobého hľadiska** a dôkladne posúdiť tieto faktory:*

- ***vplyv existujúceho a navrhovaného povinného separovaného zberu a cieľov recyklácie na dostupnosť východiskových surovín potrebných na udržanie prevádzky nových spaľovní počas ich životnosti (min. 20 až 30 rokov);***
- ***dostupnú kapacitu spoluspaľovania v spaľovacích zariadeniach a v peciach na výrobu cementu alebo vápna a v ďalších vhodných priemyselných procesoch**“.*

Oznámenie tiež poukazuje na zlú prax, ktorá vedie cezhraničnému dovozu odpadov do spaľovní a to vo veľkých množstvách: „*v rokoch 2010 až 2014 sa kapacita spaľovania v krajinách EÚ-28 (plus Švajčiarsko a Nórsko) zvýšila o 6 % na 81 Mt a že toky odpadu na účely spaľovania komunálneho odpadu a paliva z odpadu medzi niektorými členskými štátmi boli v niektorých prípadoch naďalej vysoké*“.

K negatívam nadmerných kapacít spaľovania odpadov s využitím energie tiež uvádza: „**Krajiny, v ktorých sa množstvo vyprodukovaného zmesového komunálneho odpadu blíži k existujúcej spaľovacej kapacite, napríklad Švédsko v roku 2014, sa môžu spoliehať na dovoz odpadu, aby využili celý svoj spaľovací potenciál. To by mohlo potenciálne ovplyvniť uplatňovanie zásad hierarchie odpadového hospodárstva.**“ (EC: Úloha energetického zhodnotenia odpadu v obehovom hospodárstve, 2017)

K predošlým informáciám je dôležité doplniť, že **otázka primeranosti kapacít pre nakladanie s odpadmi** ktoré sú predmetom frekventovaného intervalového zvozu odpadov (primárne komunálnych) **je z povahy veci vždy len lokálna, alebo regionálna, nikdy nie celoštátna.** Jedným z omylov, resp. **falošných argumentov MŽP SR v záverečnom stanovisku** je, že **argumentuje vo veci potlačania recyklácie** nadkapacitou spaľovne odpadov **celoštátnym hľadiskom** (viď strany 96 – 97 ZS). V skutočnosti je **tento problém z povahy veci lokálny, alebo regionálny**, nemôže byť celoštátny. Jednak preto, že **frekventovaný intervalový zvoz napr. zmesového komunálneho odpadu dlhodobo z ekonomických a ďalších dôvodov nikdy nie je a nebude riešený celoštátne** (nie je reálne predpokladať frekventovaný intervalový zvoz komunálnych odpadov z Humenného do Bratislavy, ani zo Žiliny, ani z Trenčína...). Realistická zvozová oblasť je dlhodobo udržateľná do istých vzdialeností a vytvorenie takéhoto okruhu má svoje limity z hľadiska dopravných vzdialeností, ekonomiky, väzbami samospráv danej oblasti na spoločnosť zabezpečujúcu zber a zneškodňovanie odpadov atď. Preto sú všeobecné argumenty MŽP SR v prospech navrhovanej činnosti hovoriace o celoštátnych kapacitách pre navrhovanú činnosť nerelevantné.

Na základe vyššie uvedeného je preto nevyhnutné v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie, zodpovedať na otázky:

Je navrhované množstvo a zloženie vstupných odpadov pre predmetnú spaľovňu odpadov navrhnuté skutočne len pre nerecyklované odpady, ktoré budú ostávať po dosiahnutí cieľov recyklácie a to z realisticky zvolených území, z ktorých dokáže spol. Slovnafť zväzať odpady počas celej jej životnosti (min. 20-30 rokov ako uvádza Oznámenie Komisie)?

Pre odpoveď musíme analyzovať pravdivosť predpokladov, informácií a záverov zvozovej štúdie, celý legislatívny a strategický rámec EÚ a SR (ktorý vplyv na množstvo akceptovateľných a dostupných odpadov na navrhované CEZO), existujúce a pripravované kapacity pre odklon odpadov zo skládok, nerovnomernosť rozloženia kapacít na odklon odpadov zo skládok a energetické zhodnocovanie odpadov, vhodnosť lokality.

Jestvujúce a pripravované kapacity

Kapacity energetického zhodnocovania odpadov spaľovaním a spoluspaľovaním

- **Západné Slovensko má najväčšie kapacity energetického zhodnocovania odpadov spaľovaním a spoluspaľovaním - 493 000 ton odpadov ročne. Po modernizácii mestskej spaľovne komunálnych odpadov OLO sa kapacita zvýši na 538 000t/r.**

Konkrétne - kapacity energetického zhodnocovania 3 cementární na západnom Slovensku (Gallovič, 2023):

- Danucem a.s. Rohožník - kapacita 198 000 t/r odpadov,
- Považská cementáreň a.s. Ladce - kapacita 100 000 t/r odpadov,
- Cemmac a.s. Horné Slnie s kapacitou 60 000 t/r odpadov,

Spolu - 358 000 ton odpadov ročne.

Aktuálna kapacita mestskej spaľovne komunálnych odpadov OLO v Bratislave – 135 000 t/r, po modernizácii 180 000 t/r.

- Na západnom Slovensku má zo všetkých krajov najväčšie kapacity Bratislavský kraj - 333 000 t/r, po modernizácii mestskej spaľovne odpadov OLO Bratislava 378 000 t/r (z toho spaľovňa OLO 135 000 / 180 000 t/r, cementáreň Rohožník 198 000 t/r).

- Na druhom mieste vo veľkosti kapacít je východné Slovensko – v súčasnosti 253 000 t/r, po rozšírení kapacity košickej spaľovne bude mať kapacity 353 000 t/r (z toho aktuálna kapacita 150 000 t/r spaľovne komunálnych a priemyselných odpadov Kosit v Košiciach, po rozšírení jej kapacity to bude 250 000 t/r; cementáreň v Turni n/B a vápenke Carmeuse majú ďalšie kapacity 103 000 t/r).

- Stredné Slovensko nemá v podstate žiadne, analýza Združenia odpadového priemyslu z roku 2023 uvádza malú kapacitu SCP Ružomberok 45 000 t/r.

Len samotná kapacita modernizovanej spaľovne komunálnych odpadov OLO 180 000 t/r bude dostatočne veľká pre komunálny a objemný odpad z celého Bratislavského kraja. Spolu s časťou kapacity cementárne Rohožník (198 000 t/r, ale z TKO vie prijať časť upravených odpadov, cca 1/3) bude mať Bratislavský kraj po modernizácii mestskej spaľovne odpadov väčšie kapacity pre komunálny a objemný odpad než bude potrebovať.

Snažiť sa lokalizovať do Bratislavského kraja, kraja s najväčšími, onedlho viac než potrebnými kapacitami, ďalšiu veľkokapacitnú spaľovňu prevažne komunálnych odpadov, len niekoľko sto metrov od existujúcej spaľovne OLO, nie je riešenie celoštátneho problému nedostatku kapacít pre znižovanie skládkovania. To je návrh na vybudovanie nadkapacity spaľovania odpadov v Bratislave a Bratislavskom kraji, ktorá sa v prípade že nedokáže dlhodobo zabezpečiť tak veľké množstvá odpadov z tak veľkých vzdialeností, bude snažiť riešiť to potláčaním recyklácie, alebo dovozom odpadov zo zahraničia.

Ďalšie kapacity pre odklon odpadov zo skládok

Od roku 2027 bude zavedená do praxe povinná úprava odpadov pred uložením na skládku, teda všetky okresy Nitrianskeho, Trenčianskeho a Trnavského kraja budú mať zabezpečený odklon zo skládok (predpokladá sa, že hlavne prostredníctvom MBÚ). Podľa analýz IEP „Ako von zo smetiska“ sa očakáva, že po zavedení povinnej úpravy zmesového komunálneho odpadu do praxe (v roku 2027) až 45% pokles / odklon zmesového komunálneho odpadu od skládkovania. Tento potenciál poklesu resp. odklonu od skládkovania ZKO bol v SoH zohľadnené veľmi nedostatočne (viď zvozová štúdia strana 70, tabuľka „Prognóza vzniku zmesového komunálneho odpadu vo zvozovom regióne do roku 2035“, kde uvádzaný pokles ZKO zďaleka nezodpovedá % poklesu vo vzťahu k uvedeným opatreniam).

Okrem toho aj mestá Trnava a Trenčín, resp. Trnavský a Trenčiansky kraj sa zaoberajú prípravou vlastnej kapacity pre minimalizáciu skládkovania ZKO a neuvažujú o transportovaní odpadov z ich územia do pre nich vzdialenej (hlavne pre 120 km vzdialený Trenčín) spaľovne odpadov Slovaftu. Plánovanie vlastných kapacít súvisí aj s ich snahou mať pod kontrolou primeranú, sociálne citlivú cenotvorbu za zvoz, spracovanie a zneškodňovanie odpadov a nebyť závislí od monopolného postavenia vzdialenej súkromnej komerčnej spaľovne odpadov.

Ďalšie zariadenia:

- „Centrum energetického a biologického zhodnotenia odpadov“ (CEBZ) Nové Zámky - centrum na dotriedňovanie, úpravu odpadov a energetické zhodnotenie bioodpadov a výrobu biometánu s kapacitou 100 000 ton komunálneho odpadu ročne, ako spoločný projekt spol. Brandtner a SPP V roku

2004 bola spustená prvá časť zariadenia. Z tohto množstva dokáže po dokončení **CEBZ odkloniť zo skládkovania** približne 70% vstupných odpadov, teda **70 000 t/r**.

- Linka na **mechanicko – biologickú úpravu odpadov** otvorená v auguste 2024 s kapacitou 17 325 ton/rok (vzhľadom na to, že MBÚ môže znížiť objem odpadu smerujúceho na skládku o 45 % - 60 %, môžeme počítať s množstvom 7 800 - 10 400 ton odpadov odklonených ročne zo skládky – väčšina tohto odklonu sa však prekrýva s kapacitou cementárni, keďže väčšina odklonených odpadov skončí tam, aj keď nie všetky) **a kompostáreň** bioodpadov s kapacitou 3250 ton v meste **Partizánske**. Spolu predstavuje nová kapacita 20 575 ton odpadov/rok, pričom odklon zo skládky je v množstve približne 11 050 - 13 650 ton odpadov ročne. **Odklon zo skládky nezohľadnený v kapacite cementárni približne 4000 t/r**.

- Mobilné zariadenie pre mechanicko – biologickú úpravu TS Senica – kapacita 15 000 – 30 000 t/r (predmetné zariadenie uvádzam ako nezohľadnené v zmysle nedostatočného zohľadnenia poklesu ZKO oproti uvedeným opatreniam).

Zvýšenie kapacít viacerých zariadení pre zhodnocovanie odpadov, napríklad rozšírenie kapacít kompostárne Krakovany pre mikroregión nad Holeškou s 15 západoslovenskými obcami atď. a ďalšie zariadenia pre zhodnocovanie zložiek komunálnych odpadov, ich dotriedňovanie a úpravu napr. v okresoch Trnava, Dunajskej Stredy).

Ak spočítame zníženie skládkovania odpadov z opatrení pre rozvoj triedeného zberu a recyklácie, ktoré uvádza aj zvozová štúdia navrhovateľa zo štúdií IEP MŽP SR, a zníženie skládkovania po zavedení povinnej úpravy odpadov v r. 2027, tak aj pri konzervatívnom prístupe bude odklon odpadov zo skládkovania výrazne väčší než uvádza zvozová štúdia. Pre navrhované CEZO spol. Slovnaft by ostávalo v zamýšľanej oblasti TT, TN a NT kraja výrazne menšie množstvo komunálnych odpadov než uvádza správa o hodnotení. Tieto odpady navyše nemajú zatiaľ nijako podchytené, naopak samosprávy v uvedených krajoch majú alebo pripravujú vlastné kapacity a iné riešenia.

Predpokladané zníženie množstva odpadu pri dodržaní legislatívnych požiadaviek môžeme vypočítať aj inak. Povinné zvýšenie miery recyklácie komunálnych odpadov z dnešných 50% na 65% v roku 2035 (teda ktoré zníži množstvo zmesového nerecyklovaného komunálneho odpadu o približne 30%. Reálne aj viac, ak sa bude počítať v r. 2035 už len čistá recyklácia podľa nových usmernení EÚ. Odpad z triedeného zberu tvorí spravidla 5-10%. Ako som už vysvetlil v pripomienkach k správe o hodnotení, aby sme dosiahli miery recyklácie 65%, musíme vytriediť min. o 5-10% viac komunálnych odpadov, pretože nie všetko čo vytriedime zatiaľ dokážeme recyklovať. Tento odpad z triedeného zberu má (pre vyšší podiel plastov) vyššiu výhrevnosť než je spravidla technicky vhodné pre spaľovňu prevažne komunálnych odpadov, a je vhodnejšie a logickejšieho ho upraviť do podoby TAP a energeticky zhodnotiť v cementárňach. Zavedenie povinnej úpravy odpadov pred uložením na skládku môže znížiť množstvo odpadov ukladaných na skládku v období po roku 2030 o približne 45-50%. Tento pokles skládkovania vychádza z dát moderných cca priemerne výkonných MBÚ, ktoré realizujú všetky základné procesy. Z uvedeného vyplýva, že celkové zníženie odpadov ukladaných na skládky a nedostupných pre CEZO by tak mohlo predstavovať skôr 70-75%, nie 55% ako uviedol navrhovateľ v zvozovej štúdii. Navyše k ďalšiemu mierne zníženiu skládkovania odpadov a zníženiu odpadov dostupných pre CEZO prispeje rozšírenie kapacity spaľovne TKO v Bratislave o 45000 t/r, ktoré bude môcť poskytnúť svoju kapacitu aj ďalším okresom v BSK, s ktorými zatiaľ počíta Slovnaft (čo nebolo zohľadnené v SoH). **To bude v zamýšľanej zvozovej oblasti znamenať o vyše 15% – 20% väčší pokles zmesových komunálnych odpadov dostupných pre CEZO než zamýšľaných 55% v zvozovej štúdii navrhovateľa.**

Najväčším nedostatkom dokumentov predmetnej EIA a záverečného stanoviska MŽP SR vo veci priemyselných, nie nebezpečných odpadov je zásadná zmena ktorá sa udiala až po predložení

a pripomienkovaní SoH. Je ním **niekoľko násobne zvýšené množstvo priemyselných nie nebezpečných odpadov** z cca 28 000 t/r na 77 000 t/r **bez akejkoľvek ďalej informácie o zložení týchto odpadov. Navrhovateľ** nielenže **neuviedol druhy a zložky odpadov** podľa katalógových čísiel, **aby bolo možné posúdiť, či v niektorých prípadoch nejde o recyklovateľné** druhy odpadov, alebo materiály ktoré súvisia so **vznikom toxických látok**. Tak veľké, niekoľkonásobné zmeny v dátach o vstupných priemyselných nie nebezpečných odpadoch vyvolávajú pochybnosti o tom, či navrhovateľ vôbec disponuje serióznou analýzou realisticky dostupných nerecyklovateľných odpadov. Na základe skúsenosti z posudzovania podobných projektov konštatujem, že sa opakovane pri analýze navrhovaných druhov pre spaľovanie resp. spoluspaľovanie tohto prúdu odpadu preukázalo, že časť z nich bola recyklovateľná, nežiadúca pre spaľovanie s využitím energie a následne bol zoznam navrhnutých odpadov prepracovaný.

K nevhodnosti lokality

- Bola by **mimo územia, z ktorého by sa mala zväzť drvivá väčšina plánovaných vstupných odpadov**, nadmerne vzdialená od mnohých miest a obcí z ktorých plánuje frekventovaný intervalový zvoz komunálnych odpadov, miestami až 170 – 190 km. **Nákladné autá pre zvoz odpadov by tak museli prejsť miestami desiatky km aby vôbec vstúpili na územie zvozovej oblasti. Boli by to najväčšie dopravné vzdialenosti pravidelného intervalového zvozu zmesových odpadov na Slovensku. Trvalou nevýhodou navrhovanej spaľovne odpadov CEZO Slovnaft oproti iným existujúcim a pripravovaným zariadeniam** (alebo zariadeniam ktoré by mohli vzniknúť v reakcii na nevôľu samospráv iných krajov na západnom Slovensku voči závislosti cenotvorby odpadov od vzdialenej súkromnej komerčnej spaľovne) v zamýšľanej zvozovej oblasti TT, TN a NR kraja **by boli dlhšie, miestami výrazne dlhšie prepravné vzdialenosti oproti nim. Čím bližšie k lokalite navrhovanej činnosti, tým menej dostupných ZKO by mala k dispozícii.**
- Navrhovaná spaľovňa prevažne komunálnych odpadov by bola **na území s už existujúcou značnou environmentálnou záťažou** (s hraničným znečistením ovzdušia v prípade viacerých ZL), v ktorej by spôsobila ďalšie zbytočné zvýšenie a prispela k prekročovaniu limitov Smernice 2024/2881 o okolitom ovzduší a limitov odporúčaných WHO (2021), s vysokou hustotou obyvateľstva (približne 2000 obyvateľov/km²), na území chránenej vodohospodárskej oblasti Žitného ostrova.
- Spoločnosť Slovnaft navrhuje vybudovať veľkokapacitnú spaľovňu pre 220 000 ton prevažne komunálnych odpadov ročne **len cca 400 metrov od už existujúcej mestskej spaľovne komunálnych odpadov OLO, ktorá má už v súčasnosti dostatočnú kapacitu pre Bratislavu a okolie a po pripravovanej modernizácii bude mať dokonca dostatočne veľkú kapacitu pre zmesový a objemný odpad celého Bratislavského kraja.** Spolu s kapacitou energetického zhodnocovania odpadov v cementárni Rohožník pre časť upraveného odpadu bude mať Bratislavský kraj väčšie kapacity pre energetické zhodnocovanie týchto odpadov než potrebuje.

Nezohľadnený a nedostatočne zohľadnený legislatívny a strategický rámec EÚ a SR

Ďalším faktorom, ktorý usmerňuje vznik odpadov, nakladanie s jednotlivými prúdmi odpadov, miery ich recyklácie, zhodnocovania, zneškodňovania a náklady na tieto činnosti – a teda do istej miery determinuje aj množstvo odpadov akceptovateľných a dostupných pre navrhovanú spaľovňu odpadov spol. Slovnaft - je legislatívny a strategický rámec EÚ a SR. Preto nižšie stručne uvádzam tie legislatívne a strategické dokumenty EÚ a SR ktoré by mali vplyv na navrhovanú činnosť v prípade jej výstavby a prevádzky.

Nie je zrejmé, prečo MŽP SR necituje zákonné ciele, požiadavky a opatrenia legislatívnych predpisov, ktoré sú na rozdiel od strategických dokumentov právne záväzné a vymáhateľné, a ak už cituje strategické dokumenty, tak prečo len jeden dokument (Stratégiu odpadového hospodárstva do roku 2035) a nie iné strategické dokumenty EÚ ktoré sa rovnako dotýkajú navrhovanej činnosti.

Začnem teda dokumentom ktorý uvádza MŽP SR – Stratégiou odpadového hospodárstva SR do roku 2035.

MŽP SR v záverečnom stanovisku ignoruje skutočnosť, že **navrhované umiestnenie** spaľovne odpadov a. s. Slovnaft je **v rozpore s požiadavkou uvedenou v novej Stratégii odpadového hospodárstva SR do roku 2035**. V nej sa k zámerom výstavby nových spaľovní odpadov uvádza na str. 103 – 104 v kapitole „4.7 Zariadenia na energetické zhodnocovanie odpadov, zariadenia na spoluspaľovanie odpadov a spaľovne odpadov“ cit.: „aby sa výstavbou nových zariadení minimalizoval negatívny vplyv na prírodu a krajinu, musia byť situované len: a) na miestach, ktoré v čo najmenšom okruhu zabezpečia dostatočné množstvá nerecyklovateľných odpadov“. **Navrhované umiestnenie** spaľovne odpadov a.s. Slovnaft je **opakom tejto požiadavky** pretože je **lokalizované úplne mimo územie z ktorého má byť zväzovaná väčšina odpadov** (úplne mimo zvozových okruhov pre frekventovaný intervalový zvoz celého ZKO). **Zvozový okruh by bol zbytočne, nadmerne veľký** pre situovanie ZEVO ďaleko od zvozovej oblasti, **bol by najväčšou zvozovou oblasťou na Slovensku**.

Túto skutočnosť MŽP zarážajúco ignoruje, nijako sa s týmto rozporom a nesúlados navrhovanej lokality zo Stratégiou odpadového hospodárstva SR do roku 2035 nevysporiadalo. **MŽP SR len tendenčne cituje z tejto startégie iné ustanovenia, s ktorými navrhovaná činnosť nie je v rozpore. Toto nie je objektívne posudzovanie a nie je to zaoberanie sa všetkými informáciami, ale selektívne vyberanie len tých, ktoré vyhovujú navrhovateľovi.**

Ďalšie legislatívne a strategické dokumenty, ktorých vplyv na navrhovanú činnosť, ako aj vplyv navrhovanej činnosti na plnenie ich cieľov a požiadaviek, nebol v predmetnom procese EIA posúdený a zohľadnený.

Od 1. januára 2024 sú spaľovne komunálnych odpadov zahrnuté do systému EU ETS, zatiaľ na účely **monitorovania**, nahlasovania a overovania. Európska komisia 17. júla 2026 predložila návrh revízie systému EU ETS1 a v rámci neho aj zahrnutie spaľovní komunálneho odpadu do systému obchodovania s emisiami EÚ od roku 2031. Postupne narastie podiel emisií za ktoré budú platiť z 25% v r. 2031 na 100% od roku 2034. Tento návrh sa vzťahuje na zariadenia na spaľovanie a spoluspaľovanie nie nebezpečného odpadu s kapacitou presahujúcou 3 tony za hodinu – v podstate na všetky spaľovne komunálneho odpadu v celej EÚ. Navrhované ustanovenie sa ešte môže mierne meniť, ale neočakávajú sa žiadne zásadné zmeny, keďže väčšina Európskeho parlamentu tieto zmeny sama žiadala. Do budúcnosti sa očakáva sprísnenie aktuálne navrhnutého znenia v zmysle znižovania výnimiek. **To bude mať výrazný vplyv** nielen na ekonomiku navrhovanej spaľovne prevažne komunálnych odpadov, ale **nadväzne aj na cenovú nevýhodnosť navrhovanej spaľovne prevažne komunálnych odpadov spoločnosti Slovnaft oproti iným, konkurenčným zariadeniam a technológiám** (min. vyše 80 % komunálnych odpadov je recyklovateľných, časť zvyšku má k dispozícii pokročilé technológie dotriedňovania a úpravy) **a následne snahy samospráv a dodávateľov odpadu presmerovať do iných, cenovo lacnejších zariadení**. Tento negatívny vplyv na dostupnosť odpadov pre navrhovanú spaľovňu odpadov nebol v predmetnom procese posudzovania vplyvov vôbec posúdený a zobrahaný v úvahu. Navyše, **v prípade Slovnaftu sa k cenovej nevýhodnosti pridáva aj veľká vzdialenosť od väčšiny miest a obcí z ktorých chce dovážať odpady**.

V roku **2020** sa prijal nový **Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo**, ktorý obsahuje z hľadiska navrhovanej spaľovne odpadov CEZO Slovnaft dôležité ciele a opatrenia. Zaoberá sa predĺžením životnosti výrobkov, ich opätovnou použiteľnosťou, opraviteľnosťou, zvýšením recyklovaného obsahu

vo výrobkoch, obmedzením výrobkov na jedno použitie, opatreniami proti predčasnému zastarávaniu a zavedením práva na opravu. EÚ na jeho základe vo zvýšenej miere podporuje opätovné používanie, recykláciu textilných produktov, dosahovanie vysokej úrovne triedeného zberu textilného odpadu. Komisia sa zameriava aj na znižovanie nadmerného balenia, odpadu z obalov, opatrenia na predchádzanie vzniku odpadu. **Veľmi dôležitým cieľom je znížiť množstvo zvyškového (nerecyklovaného) komunálneho odpadu na polovicu do roku 2030.** (EC: A new Circular Economy Action Plan, 2020) S mojou pripomienkou ohľadne vplyvu cieľa znížiť množstvo nerecyklovaného komunálneho odpadu o polovicu do roku 2030 (oproti jeho množstvu z roku 2020) na navrhovanú činnosť v dlhodobom horizonte sa MŽP SR vôbec nevysporiadalo, podobne ani autor odborného posudku.

Dôležitým usmerňujúcim dokumentom EÚ vplývajúcim na rozhodnutie o výstavbe spaľovne odpadov a na jej prevádzku je aj **Oznámenie Komisie „ Úloha energetického zhodnocovania odpadu v obehovom hospodárstve“**. Niektoré jej ustanovenia týkajúce aspektov, ktoré je potrebné zvážiť pri navrhovaných ďalších kapacitách energetického zhodnocovania a ich hodnotení (resp. ktoré poukazujú na potrebu niektorých obmedzení a rizík), uvádzam na inom mieste môjho rozkladu. Ako objasňujem na inom mieste, **v Bratislavskom kraji máme na Slovensku máme už dnes dostatočné kapacity pre energetické zhodnocovanie** komunálnych odpadov a o istej miery to platí aj pre kapacity odklonu odpadov zo skládok na západnom Slovensku. Preto ustanovenia Oznámenia Komisie, ktoré uvádzam na inom mieste rozkladu, hovoria v neprospech navrhovanej výstavby spaľovne odpadov CEZO Slovnaft.

Európska stratégia pre plasty v obehovom hospodárstve obsahuje viaceré ciele relevantné z hľadiska navrhovaného projektu: **všetky plastové obaly uvádzané na trh EÚ sa do roku 2030 stanú opätovne použiteľnými, alebo nákladovo efektívne recyklovateľnými, viac ako polovica plastového odpadu vytvoreného v Európe sa bude recyklovať a kapacity na triedenie a recykláciu plastového odpadu sa do roku 2030 zvýšia štvornásobne.** Kroky a aktivity pre dosiahnutie týchto cieľov budú mať tiež vplyv na dostupnosť odpadov pre zamýšľanú spaľovňu. (EC: A European Strategy for Plastics in a Circular Economy, 2018)

Novela Rámцovej smernice o odpadoch EÚ 2018/851, ktorou sa mení smernica 2008/98/ES o odpade, uvádza pre členské štáty záväzné ciele pre zvýšenie recyklácie komunálnych odpadov:

- Do roku 2035 sa zvýši miera prípravy na opätovné použitie a miera recyklácie komunálneho odpadu najmenej na 65 hmotnostných %“.

Uvedené ciele a opatrenia síce platia spravidla pre členské štáty, nie samosprávy, avšak bez splnenia týchto cieľov na lokálnej úrovni, kde majú samosprávy kľúčové právomoci v nakladaní s komunálnymi odpadmi, nebude možné splniť ich na úrovni celoštátnej. Dosiahnutie cieľa recyklácie komunálnych odpadov na národnej úrovni má základy v jeho dosahovaní na miestnej a regionálnej úrovni. Tu je dôležité uvedomiť si, že ide o cieľ recyklácie TKO, nie len vytriedenia odpadov a pre dosiahnutie takého to cieľa bude potrebné dosiahnuť vytriedenie komunálnych odpadov v miere min. o 5% vyššej. A tieto vytriedené odpady zvyknú mať vyššiu kalorickú hodnotu a nehodia sa do spaľovní odpadov, je zmysluplnejšie ich upraviť a odoslať na energetické zhodnotenie do cementární.

Nové nariadenie o obaloch a odpadoch z obalov 2025/40 EÚ. Všetky obaly uvádzané na trh EÚ musia byť do roku 2030 opätovne použiteľné, alebo dobre recyklovateľné. Plastové obaly musia spĺňať minimálne cieľové hodnoty recyklovaného obsahu, ktoré sa budú postupne zvyšovať. Členské štáty EÚ musia znížiť vznik odpadov z obalov na osobu o 5 % do roku 2030, o 10 % do roku 2035 a o 15 % do roku 2040, v porovnaní s úrovňou v roku 2018. Tieto ciele sú doplnené opatreniami pre **minimalizáciu nepotrebných obalov**, optimalizáciu využívania materiálov. Podniky v odvetviach, ako je elektronický obchod, pohostinstvo a stravovacie služby, sú povinné zaviesť systémy opakovane použiteľných a opätovne naplniteľných obalov, alebo sa na nich podieľať a zakazujú sa určité typy zbytočných obalov.

Tieto opatrenia budú znižovať vznik komunálnych odpadov, nadväzne mierne aj dostupnosť vstupných odpadov pre ZEVO spol. Slovnafť.

Smernica EÚ 2019/904 o jednorazových plastoch stanovuje ciele pre separovaný zber plastov na recykláciu (cieľ 90 % separovaného zberu plastových fliaš do roku 2029), zakázala viaceré zbytočné plastové jednorazové výrobky stanovila povinnosť pre PET obaly na nápoje obsahovať najmenej 25 % recyklovaného plastu od roku 2025, a od roku 2030 ž 30 % recyklovaného plastu.

V roku 2022 boli schválené **aktualizované prílohy IV a V k nariadeniu o perzistentných organických znečisťujúcich látkach (POPs)** z roku 2019 o nových pravidlách pre perzistentné organické znečisťujúce látky a nakladanie s odpadom, ktorý ich obsahuje. **Limit pre dioxíny a furány v odpadoch bol stanovený na 5 µg/kg. Viacerí odborníci argumentovali pre prijatie dôslednejšieho limitu pre dioxíny a furány v odpadoch v hodnote 1 µg/kg**, súčasný limit bol predmetom politického kompromisu s tým, čas do najbližšej revízie o niekoľko rokov využijú členské štáty na zhromaždenie informácií potrebných na navrhnutie prípadného sprísnenia a vhodných politik na zber a spracovanie tohto popola a sadzí a na podporu **budúceho prehodnotenia limitu hodnoty**. Zákonodarcovia tiež pridali limit pre kyselinu perfluórhexánsulfónovú (PFHxS) po jej zaradení do zoznamu Štokholmským dohovorom COP-10 9. júna 2022. Pridali sa aj prísnejšie limity pre HBCDD a SCCP. Vedecké práce z posledných rokov poukazujú na potrebu sprísnenia limitov pre koncentráciu perzistentných organických znečisťujúcich látok v odpadoch, aj zo spaľovní odpadov. V prípade, že k ďalšiemu sprísneniu dôjde, bude to mať vplyv aj na náklady, ceny a konkurencieschopnosť spaľovní odpadov.

Vyššie uvedené legislatívne a strategické dokumenty EÚ majú a budú mať významný vplyv na množstvo dostupných odpadov pre navrhované CEZO Slovnafť (menšie než aktuálne predpokladá navrhovateľ), na jeho cenotvorbu, konkurencieschopnosť navrhovanej spaľovne odpadov oproti iným zariadeniam a technológiám. To priamo súvisí aj predpokladanými reakciami navrhovateľa na takýto vývoj a vplyvmi na životné prostredie (nutnosť potláčať recykláciu, alebo dovážať odpady zo zahraničia, iné zloženie odpadov oproti predpokladanému v EIA). Napriek tomu v predmetnom procese posudzovania vplyvov neboli posúdené vplyvy vyššie uvedených legislatívnych a strategických dokumentov na navrhovanú činnosť (a ani vplyvy navrhovanej činnosti na ciele a opatrenia, ktoré má SR dosiahnuť, alebo ku ktorým má prispieť), a to ani zo strany navrhovateľa, ani autorov dokumentov a štúdií EIA, ani zo strany MŽP SR. Vôbec sa nimi nezoberali, neposúdili ich, nevzali v úvahu. Jedinou čiastočnou výnimkou je cieľ zvýšenia recyklácie komunálnych odpadov na 65% v roku 2035, aj v tomto prípade však navrhovateľ, autor posudku a MŽP SR nezohľadňujú niektoré dôsledky ktoré z dosiahnutia tohto cieľa vyplývajú (popisujem ich na inom mieste rozkladu).

Vyššie uvedené informácie o:

- nereálnych, nepodložených prehnane optimistických predpokladoch o údajnej dostupnosti komunálnych odpadov z krajov celého západného Slovenska vrátane miest a obcí vzdialených 170-190 km, ktoré majú ale z väčšiny úplne iné plány a zámery zamerané primárne na vlastné regionálne kapacity,
- o viac než dostatočných kapacitách pre energetické zhodnocovanie odpadov spaľovaním a spoluspaľovaním pre celý Bratislavský kraj, postačujúcich pre celé množstvo jeho komunálnych a objemných odpadov aj do budúcich rokov, ktoré sú najväčšie na Slovensku (napriek ktorým navrhovateľ iracionálne počíta z dovozom odpadov z viacerých okresov BSK)
- o značných súčasných a pripravovaných kapacitách odklonu odpadov zo skládok, ktoré sú spomedzi 3 veľkých regiónov SR najväčšie práve na západnom Slovensku, ktorých časť vôbec nie je zohľadnená v zvozovej štúdii ani dokumentoch EIA, ani v záverečnom stanovisku,
- rozpore navrhovanej činnosti s ustanovením Stratégie odpadového hospodárstva SR do r. 2035
- o vplyve legislatívneho a strategického rámca EÚ a SR na menšiu dostupnosť odpadov pre ZEVO Slovnafť,

- o značnom riziku negatívneho vplyvu navrhovaného ZEVO na plnenie legislatívnych cieľov recyklácie, a znižovanie emisií skleníkových plynov,
- podcenení viacerých faktorov a chybách v zvozovej štúdii,

preukazujú, že navrhovaná činnosť by mala k dispozícii výrazne menej komunálnych odpadov než s akým množstvom vstupných odpadov počíta navrhovateľ; a že by mala horší vplyv na plnenie legislatívnych a strategických cieľov, bola by v rozpore s požiadavkami strategických dokumentov SR a EÚ.

Oprava nekorektných vyjadrení MŽP SR – navrhovaná činnosť by spaľovala veľké množstvo recyklovateľných odpadov

K nekorektným vyjadreniam MŽP SR v záverečnom stanovisku o tom, že navrhovaná spaľovňa odpadov by údajne spaľovala výlučne cit. „odpady nevhodné na recykláciu“, „nerecyklovateľný odpad“ a pod. je potrebné uviesť, že si pletie pojmy „nerecyklovateľný odpad“, „nerecyklovaný odpad“ a zmesový komunálny odpad. Každý z týchto pojmov znamená niečo iné a označuje prúdy odpadov ktoré sa výrazne líšia v množstvách a technologických možnostiach ďalšieho nakladania s nimi (napr. väčšina súčasného ZKO je recyklovateľná). Ide o tvrdenia MŽP SR ktoré som citoval v úvode tejto kapitoly, a ďalšie v záverečnom stanovisku napríklad:

- strana 3 kap. 6. Stručný popis technického a technologického riešenia“, cit. „Nerecyklovateľné zložky odpadu budú odvážané do haly na príjem odpadu určeného k energetickému zhodnocovaniu v navrhovanej činnosti.“
- Strana 31 vo vyjadrení na pripomienky o. z. Priatelja Zeme - SPZ cit. „Navrhovaná činnosť je v dokumentácii definovaná ako zariadenie určené na energetické zhodnocovanie predupraveného, nerecyklovateľného zvyškového komunálneho odpadu, ktorý nie je vhodný na materiálové zhodnotenie, a ktorý by, v prípade neexistencie primeraných kapacít na energetické zhodnotenie, musel byť zneškodňovaný skládkovaním.“
- Strana 32 „MŽP SR ďalej dopĺňa, že navrhovaná činnosť je koncipovaná ako koncové zariadenie na energetické zhodnotenie zvyškového, nerecyklovateľného odpadu, ktorý nie je technologicky vhodný na spoluspaľovanie ako TAP v kvalite potrebnej na výrobu cementu.“
- Strana 34 „V rámci vyjadrenia k písm. a) sa MŽP SR prikláňa k názoru navrhovateľa a spracovateľa odborného posudku, t. j. že sa porovnávali varianty, pri ktorých o nakladanie s nerecyklovateľnými odpadom, resp. s odpadom, ktoré nie je možné opätovné využiť.“

Predmetné tvrdenia MŽP SR v záverečnom stanovisku nie sú korektné a nepravdivo nimi MŽP SR opisuje navrhovanú činnosť priaznivejšie oproti skutočnosti, **keď tvrdí, že celé množstvo zmesového komunálneho odpadu je nerecyklovateľné** a vhodné na energetické využitie, čo následne prispieva k nekorektným záverom a postoju MŽP SR v otázke množstva dostupného odpadu pre navrhovanú činnosť, ktoré by bolo environmentálne akceptovateľné z hľadiska legislatívy SR a EÚ. Ako som už vysvetlil v mojom stanovisku k správe o hodnotení (list z dňa 23. 04. 2025), a v mojom vyjadrení k podkladom pre vydanie záverečného stanoviska – odbornému posudku a doplňujúcim informáciám k SoH (list zo dňa 14. 04. 2026), minimálne **>80% komunálnych odpadov je recyklovateľných, podľa analýz aj väčšina zmesového komunálneho odpadu je ešte recyklovateľná**. Autori zvozovej štúdie si nekorektne zamieňajú pojmy „zmesový komunálny odpad“, „nevytriedený odpad“, „nerecyklovaný odpad“ a „nerecyklovateľný odpad“. Tieto pojmy majú odlišný význam a pomenúvajú odlišné zloženie odpadov, ktoré sa významne líši v množstvách a technologických možnostiach ďalšieho nakladania s nimi.

Nerecyklovaný (z väčšiny zmesový) **komunálny odpad** je odpad, ktorý nebol resp. nie je v praxi recyklovaný podľa § 3 ods. 15 a ďalších ustanovení zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch. Miera recyklácie komunálneho odpadu bola v SR v roku 2024 podľa Eurostatu 50,7 %, podiel nerecyklovaného komunálneho odpadu v SR tak bol 49,3 % (Eurostat, 2026).

Zmesový odpad je podľa zákona o odpadoch č. 79/2015 Z. z., §80 ods. 4 nevytriedený komunálny odpad, alebo komunálny odpad po vytriedení zložiek komunálneho odpadu (nie nerecyklovateľný, toho je výrazne menej).

„Nerecyklovateľný“ môže byť komunálny odpad technicky, alebo ekonomicky. Technicky nerecyklovateľné zložky komunálneho odpadu sú také, ktoré pre svoje technické vlastnosti nemôžu byť recyklované v rámci súčasného stavu technológií. Ekonomicky nerecyklovateľné odpady sú zložky odpadov ktoré nedokážeme recyklovať hospodársky realizovateľným spôsobom. Nerecyklovateľného odpadu je výrazne menej ako zmesového a nerecyklovaného odpadu, v ktorých je u nás stále väčšina odpadu recyklovateľná podľa viacerých analýz.

Reálny podiel nerecyklovateľných komunálnych odpadov preukazujú niektoré správy a prax. **V správe Department for Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA) zo Spojeného kráľovstva z roku 2020** sa napríklad uvádza cit.: "Z približne 13,1 milióna ton zvyškového odpadu z domácností v Anglicku v roku 2017 by sa približne 7 miliónov ton dalo kategorizovať ako ľahko recyklovateľný, 3,5 milióna ton ako potenciálne recyklovateľný, 1,6 milióna ton ako potenciálne nahraditeľný a len 1,0 milión ton ako ťažko recyklovateľný alebo ťažko nahraditeľný." (DEFRA 2020). Teda **približne len 8% zvyškového odpadu** je podľa DEFRA **ťažko recyklovateľného, alebo ťažko nahraditeľného**.

Prax z najlepších regiónov EÚ ukazuje, že dnes je možné dosiahnuť mieru triedeného zberu pre recykláciu (komunálnych) odpadov 80 % - 90 % a stanoviť si cieľ vytriedenia odpadov pre recykláciu nad 90%. Miera samotnej recyklácie komunálnych odpadov dosahuje už dnes v praxi v niektorých regiónoch EÚ okolo 80 % s cieľom dosiahnuť jej mieru približne resp. mierne nad 90 %. Napríklad **región Treviso v Taliansku s 554 000 obyvateľmi** a 50 samosprávami dosahoval ešte pred 20 rokmi mieru triedenia pre recykláciu len okolo 20%. **V roku 2022 už dosahovali v Trevise mieru triedeného zberu odpadov pre recykláciu 89,9%** a produkciu zmesového odpadu znížili na 40 kg/rok na obyvateľa (Perali, 2023). Vzhľadom na vysokú kvalitu vytriedených odpadov už pri zdroji v tomto regióne možno počítať len s približne 5 % odpadom z triedeného zberu ktorý nebude recyklovaný. **Miera recyklácie komunálnych odpadov sa teda aktuálne pohybuje okolo 84 % - 85%.** Región Treviso v Taliansku sa s týmito výsledkami neuspokojuje a stanovil si **cieľ po roku 2022 dosiahnuť mieru triedeného zberu pre recykláciu 96,7 % svojho odpadu do roku 2022 a znížiť zvyškové množstvo TKO na 10 kg na obyvateľa a rok.** Tieto dáta vypovedajú o aktuálnej technickej a ekonomickej miere reálnej recyklovateľnosti komunálnych odpadov v prostredí krajín EÚ.

K predmetnej téme uvádzal aj Program predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2019 – 2025 výsledky analýz zloženia TKO v SR. **V zmesovom komunálnom odpade sú najviac zastúpenými zložkami komunálnych odpadov tie dobre recyklovateľné** - biologicky rozložiteľné komunálne odpady (KBV 42,5 %, v IBV vyše 46 %), papier (10,5 % a 7,5 %), sklo (7,2 % a 5,4 %), odpad z potravín (6,64 % a 4,33 %), kovy (3,33 % a 2,66 %), stavebný odpad (3,16 a 3,52) a zložky TKO ktorých časť je dobre recyklovateľná – plasty (KBV 11,09 % a IBV – 10,89 %, cieľom EÚ je recyklovať viac ako polovicu plastového odpadu po r. 2030), textil (3,06 % a 4,36 %), viacvrstvové kombinované obaly (1,33 % a 1,43 %), nebezpečné odpady (0,88 % a 0,94 %) atď.

Navrhovaná spaľovňa odpadov nie je žiadne „koncové“ zariadenie

Definíciu „koncového zariadenia“ (mimochodom ide o neexistujúci pojem v legislatíve, používa sa primárne v marketingu skupín profitujúcich zo spaľovní odpadov) **navrhovaná spaľovňa odpadov** s využitím energie Slovnaftu nespĺňa, keďže:

a) **Výstupom navrhovanej spaľovne odpadov by bol ďalší odpad, vyžadujúci konečné spracovanie uložením na skládku.** Ak sa odpad spáli, nezmizne. **Spaľovne komunálnych a priemyselných NN**

odpadov produkujú po spálení približne 25%- 30 % odpadu (váhou), ktorý je aj tak potrebné skládkovať (pokusy o materiálové využitie škvary sú ešte problematickejšie z hľadiska rizík a aj v takom prípade je nutné skládkovať min. toxický popolček). Teda z novo navrhnutého množstva 220 000 ton odpadu ročne **by navrhovaná spaľovňa Slovnaftu produkovala až približne 66 000 ton odpadov ktoré by bolo nutné skládkovať**. Pre porovnanie, dotriedovať plánuje Slovnaft len 30 000 t/r (ak aj dopočítame vyseparovanie kovov z odpadu po spaľovaní), teda navrhovaná činnosť a. s. Slovnaft by skládkovala 2 krát viac odpadov než by recyklovala.

b) **Ani navrhovaná spaľovňa odpadov** spol. Slovnaft **by neeliminovala vznik nerecyklovateľného zvyškového odpadu**, naopak **sama by produkovala ročne tisíce ton nerecyklovateľného a nebezpečného odpadu, ktorý by bolo nutné skládkovať**. ZEVO sú tiež len čiastočnými, „nekoncovými“ článkami systému odpadového hospodárstva. Jediným „koncovým zariadením“ pre nerecyklovateľný odpad je skládka, a pre časť nerecyklovateľného odpadu s príslušnou kalorickou hodnotou, spoluspaľovanie v cementárňach.

c) Koncovým zariadením pre časť komunálneho a priemyselného nie nebezpečného odpadu je recyklácia. Je koncovým riešením pre minimálne pre sklo, kovy, u ktorých sa dosahuje takmer 100% technologická miera recyklácie, v prípade korektného spôsobu to platí aj pre kompostovanie bioodpadu. Tieto prúdy odpadov je možné recyklovať mnoho krát s vysokou materiálovou efektivitou.

MŽP SR uviedlo v kapitole VII. Odôvodnenie záverečného stanoviska na strane 98 cit.:

*„MŽP SR taktiež uvádza, že navrhovateľ viackrát deklaroval, že **neplánuje** (vzhľadom na zvozovú oblasť uvedenú v zvozovej štúdii) **dovážať odpad zo zahraničia**. V rámci zvozovej štúdií bolo deklarované, že v Slovenskej republike je dostatok odpadu, ktorý môže slúžiť ako vstup do navrhovanej činnosti. MŽP SR si taktiež dovoľuje uviesť, že prípadný dovoz zmesového komunálneho odpadu zo zahraničia do Slovenskej republiky, t. j. aj do zariadenia navrhovanej činnosti, nie je automaticky prípustný, ale je podmienený súhlasom príslušného orgánu a je významne obmedzený platnou právnou úpravou a cieľmi odpadového hospodárstva Slovenskej republiky. **Naopak MŽP SR akceptovalo pripomienky ohľadom vypracovaných štúdií**, na základe čoho, navrhovateľ v rámci doplňujúcich informácií k správe o hodnotení doručil dodatok o porovnaní so smernicou č. 2024/2881, doplnenú rozptylovú štúdiu, dodatok ku klimatickej štúdii a doplnená štúdia HIA. Uvedené odborné štúdie vrátane ich dodatkov a aktualizácií boli spracované odborne spôsobilými osobami v príslušnom odbore a zohľadňujú pripomienky dotknutej verejnosti a dotknutých orgánov vo vzťahu k navrhovanej činnosti.“*

Uvedené vyjadrenie MŽP SR je nekorektné a nepravdivé vo viacerých jeho častiach.

MŽP SR nemá posudzovať fráзовité nevymáhateľné sľuby navrhovateľ o tom, že „nebude dovážať odpady zo zahraničia“ do svojej spaľovne, alebo že to aktuálne neplánuje. **O tom, či by Slovnaft v budúcnosti bol nútený a začal dovážať odpady do zahraničia aby v dostatočnej miere naplnil kapacitu spaľovne a bol schopný splácať investície nerozhodujú sľuby, ani to či tomu jeho predstavitelia v súčasnosti veria, ale konkrétne ekonomické a technické faktory, ktoré môžu k takej situácii viesť.**

Preto **úlohou MŽP SR v procese posudzovania vplyvov nie je viera v sľuby navrhovateľa, alebo ich automatická akceptácia bez ohľadu na konkrétne informácie a dáta v dokumentácii EIA**, ale zaoberanie sa a posúdenie všetkých informácií predložených navrhovateľov, účastníkmi konania, a ich dôsledné objektívne vyhodnotenie. Súčasťou posudzovania v tejto veci je dôkladné vyhodnotenie otázky, **či by vybudovaním navrhovanej činnosti nevznikla regionálna nadkapacita energetického zhodnocovania odpadu vo vzťahu k cieľom recyklácie a k realisticky zvolenej zvozovej oblasti z ktorej skutočne dokáže po celú dobu životnosti spaľovne zabezpečiť zvoz nerecyklovaných odpadov**. Potrebné je tiež zvážiť ďalšie technické, legislatívne a ekonomické faktory, ktoré objasňujem na inom mieste môjho rozkladu.

To MŽP SR nespravilo.

Taktiež, deklarácia v zvozovej štúdii o údajnom dostatku odpadov pre navrhovanú činnosť je nekorektná, vychádza z chýb v metodike, nezohľadnenia viacerých faktorov. Dostatok vstupných odpadov pre navrhovanú činnosť nebol preukázaný, naopak ako preukazujem na inom mieste môjho rozkladu, preukázateľne by (v prípade plnenia legislatívnych požiadaviek EÚ a SR) bolo k dispozícii omnoho menej komunálneho odpadu, pravdepodobne s ťažkosťami len jeho pomerne malé množstvá, otázne je aj realistické množstvo priemyselných nie nebezpečných odpadov, ktoré by boli skutočne nerecyklovateľné.

Tvrdenie MŽP SR, že údajne akceptovalo pripomienky ohľadom vypracovaných štúdií (HIA, klimatickej, rozptylovej, zvozovej), nie je pravdivé. S mojimi pripomienkami (ale aj niektorých ďalších účastníkov) k zvozovej štúdii, ku klimatickej štúdii, HIA sa nevysporiadali (ani v doplňujúcich informáciách) ani autori týchto štúdií, ani autor odborného posudku a ani MŽP SR. Malé čiastkové výnimky tvoria 2 akceptácie malých pripomienok k semikontinuálnemu monitoringu PCDD/F a monitoringu PBDD/F. Oprava hrubej chyby pre zlé použitie vzorca na výpočet emisií skleníkových plynov (ktorým autori klimatickej štúdie 4 násobne podhodnotili emisie skleníkových plynov) nie je akceptovanie pripomienky, ale oprava vďaka mojej pripomienke a ukážke korektného výpočtu. Podrobnejšie sa k nevysporiadaniu s mojimi pripomienkami k týmto štúdiám a pretrvávajúcim chybám týchto štúdií vyjadrujem na iných miestach tohto rozkladu.

MŽP SR tiež uviedlo **nekorektné vyjadrenia k údajne zastaveným, prerušeným konaniam vo veci iných pripravovaných projektov energetického zhodnocovania odpadov na západnom Slovensku.**

Sekcia obehového a odpadového hospodárstva, v súčasnosti sekcia odpadov a geológie, odbor odpadového a obehového hospodárstva (ďalej OOOH) listom z dňa 09. 07. 2025 stanovisko v ktorom uviedlo, že:

„v súvislosti s vysokou regionálnou koncentráciou plánovanou na energetické zhodnotenie odpadov, vníma okrem ekonomickej udržateľnosti aj riziká ako sú negatívny vplyv na plnenie cieľov odpadového hospodárstva v oblasti predchádzania vzniku odpadu a zvyšovania miery prípravy na opätovné použitie a recyklácie, potenciál masívneho dovozu odpadu zo zahraničia, či nadmerný environmentálny dopad na dotknuté regióny.“ A odporučilo kapacitu znížiť najmenej o 30 % - 50 %.

MŽP SR následne uvádza, že:

„Navrhovateľ sa, aj na základe tohto stanoviska, zaviazal k zníženiu kapacity navrhovanej činnosti o 30 %. Výsledná kapacita zariadenia navrhovanej činnosti tak bude 220 000 t/rok s odpadovým mixom predbežne nastaveným nasledovne: komunálny odpad – 118 000 t/rok, priemyselný odpad – 77 000 t/rok, nebezpečný odpad (najmä vlastné kaly) – 25 000 t/rok.“

OOOH MŽP SR na túto informáciu reagovalo 17. 10. 2025 cit.:

*„vzhľadom na aktuálny vývoj a dynamiku plánovaných zámerov energetického zhodnocovania odpadov v regióne západného Slovenska **by bolo vhodné zosúladiť zvozové oblasti s ostatnými plánovanými zariadeniami v danom regióne.** Na základe porovnania zverejnených zvozových štúdií sa v niektorých prípadoch môže vyskytnúť čiastočný prekryv zvozových oblastí, **resp. niektoré oblasti už nemusia byť relevantné vzhľadom na existujúce zmluvné vzťahy odpadových spoločností.** Z tohto dôvodu si myslíme, že posudzovanie jednotlivých zámerov na menšie územné celky, napr. okresy nemá dostatočnú výpovednú hodnotu pri rozhodovaní, **ale mal by byť braný dôraz na región západného Slovenska ako celok.** Región západného Slovenska predstavuje z hľadiska existujúcich a plánovaných kapacít energetického zhodnocovania odpadov najkoncentrovanejšiu oblasť v rámci SR. Zároveň uvádzame, že pozitívne vnímame krok navrhovateľa k zníženiu plánovanej kapacity predmetného zariadenia.“*

MŽP SR na to v záverečnom stanovisku reaguje nasledovne:

„Ohľadom plánovaných zariadení v rámci západného Slovenska MŽP SR uvádza pre informáciu nasledovné skutočnosti:

- *pre činnosť „Centrum cirkulárnej ekonomiky (CCE) Šaľa“ navrhovateľa ewia a.s., Tomášikova 64, 831 04, Bratislava – mestská časť Nové Mesto, IČO 52071359 bolo rozhodnutím č. 4722/2025-11.1, 71978/2025 zo dňa 12. 12. 2025 zastavené konanie,*
- *pre činnosť „Centrum ekologického hospodárstva Skalica“ navrhovateľa GGES a.s., Sasinkova 2635/5, 811 08 Bratislava – mestská časť Staré Mesto, IČO 56275714 v zastúpení spoločnosti INECO, s.r.o., Mladých budovateľov 2, 974 11 Banská Bystrica, IČO 36738379 bolo rozhodnutím č. 5445/2026-11.1, 14223/2026, 14224/2026-int. zastavené konanie,*
- *pre činnosť „Centrum cirkulárnej ekonomiky Zavar (CCE Zavar)“ navrhovateľa ewia CCE2 s.r.o., Rastislavova 98, 043 46 Košice, IČO 52652815 uplynula dňa 09. 11. 2023 platnosť vydaného rozsahu hodnotenia a*
- *pre činnosť „Energetické ReUse centrum – ERC“ navrhovateľa Granya, a.s., Námestie osloboditeľov 3784/3A, 040 01 Košice – mestská časť Juh, IČO 53570103 bolo vydané nesúhlasné záverečné stanovisko č. 3449/2026-11.1, 13921/2026, 13922/2026 zo dňa 11. 03. 2026, proti ktorému bolo v zmysle § 61 správneho poriadku podaný rozklad a vec bude postúpená Osobitnej komisii ministra životného prostredia Slovenskej republiky pre konanie vo veciach rozkladov vo veciach posudzovania vplyvov na životné prostredie.“*

K nedostatkom zmeny uvedenej v druhom odstavci hovoriacom o 30 % (hlavne vo veci zmeny zloženia vstupného odpadu bez jeho špecifikácie) sa vyjadrujem na inom mieste môjho rozkladu. Táto malá kozmetická zmena nerieši žiadne z negatív a rizík na ktoré upozornil v tejto pripomienke OOOH MŽ SR (podobne ako aj iní účastníci konania a viaceré samosprávy).

Druhé vyjadrenie MŽP v ktorom uvádza 4 plánované projekty výstavby spaľovní odpadov je zavádzajúce a neúplné. V prvom rade **vo vyjadrení MŽP SR chýbajú existujúce kapacity pre odklon odpadov zo skládok** – tie ktoré sú už prevádzkované (napr. MBÚ Partizánske, kompostáreň pre mikroregión nad Holeškou a ďalšie zariadenia pre zhodnocovanie zložiek komunálnych odpadov, ich dotriedňovanie a úpravu v okresoch Trnavy, Dunajskej Stredy, CEBZ Nové Zámky), ako aj tie ktoré majú **povolenie a sú vybudované, len čakajú na zavedenie povinnej úpravy odpadov** (MBÚ zariadenia, napr. pre Skalicu a Senicu).

Po ďalšie, ani informácie o konaniach navrhovaných spaľovní odpadov nie sú korektné. **Predstavitelia spoločnosti ewia verejne deklarovali že pokračujú v aktivitách pre výstavbu tejto spaľovne odpadov. Mestské zastupiteľstvo v Šali v novembri 2025 na základe iniciatívy spoločnosti ewia schválilo memorandum o spolupráci so spoločnosťou ewia, až do schvaľovania v utajovanom režime. Memorandum definuje podmienky pre výstavbu spaľovne komunálnych odpadov.**

MŽP SR tu preukazuje, že nemá riadne zistený skutkový stav o aktuálnych kapacitách pre odklon odpadov v regióne, ktorý nepodložene nereálne optimisticky Slovnaft a. s. považuje za oblasť zvozu pre svoje plánované vstupné prevažne komunálne odpady.

3. Vyjadrenia MŽP SR k vplyvu navrhovanej činnosti na klímu a k pripomienkam iných účastníkov konania v tejto téme

MŽP SR sa úvodne v tejto téme vyjadruje na strane 12, kde si nekorektne pletie pojem uhlíková stopa s priamymi emisiami skleníkových plynov, doplnenými o emisie z dopravy (to stále nie je to isté čo uhlíková stopa). Množstvo emisií skleníkových plynov uvádza na úvod v opravenej hodnote, ktorú autori klimatickej štúdie museli opraviť na základe mojej pripomienky k správe o hodnotení. Autori klimatickej štúdie sa v prvej verzii štúdie dopustili hrubej chyby pri výpočte emisií, výsledkom čoho boli takmer 4 násobne podhodnotené emisie skleníkových plynov navrhovanej činnosti (pôvodne 26 006,4 ton CO₂ ročne). Opravili chybu na ktorú som ich upozornil, a vypočítali pri oprave tú hodnotu ktorú som vo svojich pripomienkach vypočítal ako korektnú (97 524 ton fosílného CO₂ ročne). Napriek takmer 4 násobne vyšším emisiám oproti pôvodným výpočtom svoje nepravdivé závery o údajnom prínose navrhovanej spaľovne odpadov pre zmierňovanie zmeny klímy (v rozpore s mnohými dátami) nezmenili, čo je odborné neobhájiteľné, ale výpovedné o prístupe autorov klimatickej štúdie, ako aj MŽP SR, ktoré tieto nepravdivé tvrdenia bez overenia nekriticky kopíruje.

Otázka priamych emisií (a emisií priamo generovaných prevádzkou, ako zvoz odpadov) je jedna z kľúčových pre posúdenie vplyvu navrhovanej činnosti na klímu. **MŽP SR vo svojom vyjadrení ignoruje zásadný nedostatok informácií od navrhovateľa o priemyselných nie nebezpečných odpadoch** (a aj čiastočnú absenciu niektorých informácií o zložení nebezpečných odpadov, ktoré tiež nie sú konkrétne vymenované a kvantifikované po zložkách), aj **keď táto absencia základných informácií znemožňuje vypočítať predpokladané emisie a relevantne tak posúdiť nielen vplyv na klímu, ale aj výhodnosť alebo nevýhodnosť oproti alternatívnym referenčným scenárom nakladania s odpadmi a oproti iným zdrojom energie**. Ako vypočítavam na inom mieste tohto rozkladu, **rozdiel v emisiách skleníkových plynov môže byť v hodnote mnohých desiatok percent, v závislosti od podielu plastov v priemyselných nie nebezpečných odpadoch**. Navrhovaná spaľovňa odpadov **môže mať dokonca vyššie emisie skleníkových plynov aj pri mierne zníženej kapacite o 30 % oproti pôvodnej kapacite (316 700 t/r)** ak budú mať priemyselné nie nebezpečné odpady dostatočne vysoký podiel plastov. Pripomínam, že množstvo priemyselných nie nebezpečných odpadov zvýšil navrhovateľ z pôvodných menej než 28 000 t/r na 77 000 t/r. Preto **neplatí predpoklad MŽP SR, že tým že viaceré výpočty, aj skleníkových plynov, uvádza pre pôvodnú hodnotu 316 700 t/r a nie na zníženú 220 000 t/r, sú predpokladané emisie vypočítané a posúdené konzervatívne resp. veľkoryso a nemôžu byť vyššie – to nie je pravda**. Môžu byť vyššie aj pre mierne zníženej kapacity, keďže sa znížil podiel komunálnych odpadov a výrazne sa zvýšil podiel priemyselných nie nebezpečných odpadov v ktorých zvykne byť vysoký podiel plastov, vyšší než v komunálnych odpadoch. Konštatujem, že (aj) z tohto dôvodu nebol v predmetnom procese posudzovania vplyvov zistený skutkový stav. Podrobnejšie to vysvetľujem aj s dátami na inom mieste môjho rozkladu.

To však nebráni MŽP SR nepodložené a nepravdivo tvrdiť aké bude mať navrhovaná činnosť emisie a že údajne budú nižšie emisie oproti iným zdrojom energie aj skládkovaniu a bude prínosom v zmierňovaní zmeny klímy.

MŽP SR na strane 12, v kapitole „Emisie skleníkových plynov“ uvádza cit.:

*„Predpokladaná uhlíková stopa spaľovania odpadu v navrhovanej činnosti pri zohľadnení energie zo vstupujúceho odpadu na produkciu elektrickej energie o hodnote 168 GWh/rok je na úrovni **97,5-102,8 kt CO₂,fossil/rok**, resp. pri priamočiarom prepočte pre spálenie 316 700 t odpadu za rok s priemernou výhrevnosťou 10,6 MJ/kg je uhlíková stopa **144,3 kt CO₂/rok**.*

*Uhlíková stopa súvisiacej dopravy pri zvozovej vzdialenosti do 200 km, hornej hranici emisného faktora pre transport nákladným autom na úrovni 0,2 kg CO₂eq/tkm a pri ročnom spracovaní 316 700 t odpadu bola vypočítaná na úrovni **12 668 t CO₂eq/rok**, resp. **9 tisíc ton CO₂eq/rok pri zohľadnení úvahy dopravovať 50 % vstupujúceho odpadu po železnici** (uvažovaných bolo 150 km železnicou, 50 km cestnou nákladnou dopravou) (EF pre železnicu 0,0458 kg CO₂eq/tkm).“*

Množstvá ročne uvoľňovaných emisií CO₂ekv. do atmosféry z navrhovanej spaľovne odpadov spol. Slovaft uvedené MŽP SR v záverečnej správe sú veľmi vysoké, svedčia o významnom negatívnom vplyve na klímu, ale stále nezahŕňajú všetky informácie a je reálnym rizikom, že skutočné emisie skleníkových plynov z tejto činnosti by boli v prípade jej povolenie ešte vyššie. MŽP SR sa nevysporiadalo s mojimi pripomienkami k pretrvávajúcim nedostatkom v posúdení vplyvu na klímu, ani k správe o hodnotení ani k podkladom pre záverečné stanovisko. Nevysporiadalo sa s absenciou základných informácií o zložení priemyselných odpadov - v procese posudzovania vplyvov tak nezistilo skutkový stav. MŽP SR sa nevysporiadalo ani s mojimi pripomienkami k chybám SoH, štúdií a v odbornom posudku vo veci emisných faktorov v energetike, v skládkach, ohľadne emisií pri spaľovaní plastov. MŽP SR neposúdilo pravdivosť jednotlivých tvrdení, len automaticky kopíruje nekorektné tvrdenia a interpretácie navrhovateľa, autorov klimatickej štúdie a odborného posudku.

Keďže MŽP SR v záverečnom stanovisku nepovažuje výrazne zmeny zloženia vstupných odpadov pre navrhovanú spaľovňu za nedostatok, a tvrdením že navrhovateľ mierne znížil kapacitu o 30 % naznačuje, že emisie nemôžu byť vyššie a hodnotilo údajne najemisnejšiu možnú variantu, nižšie uvediem dáta, ktoré preukazujú opak. V nasledujúcich riadkoch uvádzam predpokladateľné emisie skleníkových plynov pre komunálne odpady, vypočítané na základe metodiky IPCC, JRC EC, dát z praxe a vzorcov výpočtov používaných spaľovňami odpadov v praxi. Dáta sú relevantné pre časť vstupných odpadov z komunálnej sféry, keďže žiaľ navrhovateľ odmietol poskytnúť aspoň základné informácie o zložení priemyselných odpadov.

Emisie CO₂ zo spaľovne tuhých komunálnych odpadov závisia primárne od skladby spaľovaných odpadov - podielu vstupného uhlíka. Ďalej sa zohľadňuje výhrevnosť, obsah biozložky. Primárne však platí, že rozhodujúcim údajom pre emisie CO₂ je podiel fosílného uhlíka vstupujúceho do spaľovne.

Referenčný dokument o najlepších dostupných technológiách spaľovania odpadov (Neuwahl, 2019) uvádza, že na každú tonu spáleného komunálneho odpadu vznikne približne 0,7 až 1,7 tony CO₂. Tuhý komunálny odpad je heterogénnou zmesou biomasy a materiálov fosílného pôvodu (napr. plasty, časť textilu a ďalšie), pričom podiel fosílného pôvodu predstavuje vo všeobecnosti 33% - 50%. (Neuwahl, 2019) Veľmi podobné hodnoty uvádza IPCC v dokumente „Good Practice Guidance and Uncertainty Management in National Greenhouse Gas Inventories“, kapitole „Emissions from waste incineration“ - spálenie 1 tony komunálneho odpadu v spaľovni komunálnych odpadov vyprodukuje emisie CO₂ v rozsahu 0,7 – 1,2 ton CO₂, percentuálny podiel fosílného CO₂ uvádza rovnaký 33% - 50%.

IPCC ďalej upresňuje klimaticky relevantný, fosílny podiel CO₂ vypočítaný ako priemernú hodnotu 0,415 ton CO₂ na 1 tonu odpadu. (IPCC, 2001) Pre podmienky spaľovní odpadov v Európe, v ktorej je vďaka vyššej úrovni vytriedňovania BRKO menej biogénneho podielu v TKO, sa na základe dát z praxe javí táto hodnota ako mierne nižšia. Jej aplikácia na **118 000 t/r komunálnej zložky vstupných odpadov navrhovanej činnosti by predstavovala 48 970 ton fosílného CO₂ ročne.**

Aby sme si toto široké rozpätie emisií uvádzane pre spaľovne odpadov vo svete upresnili pre podmienky Európy, môžeme vychádzať z dát z praxe a z emisných koeficientov používaných verejnou správou európskych krajín.

Dáta v tabuľke nižšie uvádzajú emisie fosílného CO₂ zo spaľovní odpadov Spojeného Kráľovstva. Ako môžeme vidieť, emisie fosílného CO₂ tvoria takmer 50% z celkovej váhy spaľovaného zmesového komunálneho a pod. odpadu. **Za rok 2023 emisie fosílného CO₂ tvorili 0,46 tony fosílného CO₂ na 1 tonu spáleného odpadu.** Ak by sme túto hodnotu použili pre výpočet predpokladaných emisií fos. CO₂ekv. pre navrhovanú činnosť, **emisie zo spaľovania 118 000 t komunálnych odpadov by predstavovali 54 280 ton fosílného CO₂ ročne.**

Aj konkrétne spaľovne prevažne zmesových komunálnych odpadov prepočítavajú podiel fosílného CO₂ na základe podobných koeficientov. Napríklad Integra South West (Marchwood) v Spojenom

Kráľovstve používa emisný faktor 0,992 t CO₂ na 1 tonu spáleného odpadu a koeficient biogénneho CO₂ 51,8%, podobne ostatné spaľovne zmesového odpadu. V prípade aplikácie na 118 000 t/r komunálnych odpadov navrhovanej činnosti by emisie fosílného CO₂ predstavovali **56 421 ton fosílného CO₂ ročne**.

Emisie fosílného CO₂ zo spaľovní odpadov Spojeného Kráľovstva (Tolvik Consulting, 2024)
(primárne zmesového komunálneho a pod. odpadu 191210, 191212 a 200301)

Rok	Množstvo spaľovaného odpadu (tony)	fosílly CO ₂ (tony)
2020	14,069,000	6,690,000
2021	14,846,000	6,910,000
2022	15,323,000	6,690,000
2023	16,120,000	7,390,000

Súčet emisií CO₂ zo spaľovania zmesového komunálneho odpadu by bol podľa priemernej hodnoty uvádzanej IPCC **48 970 ton** emisií fosílného CO₂/rok, podľa koeficientov zo Spojeného kráľovstva približne **54 280 ton** fosílného CO₂ ročne.

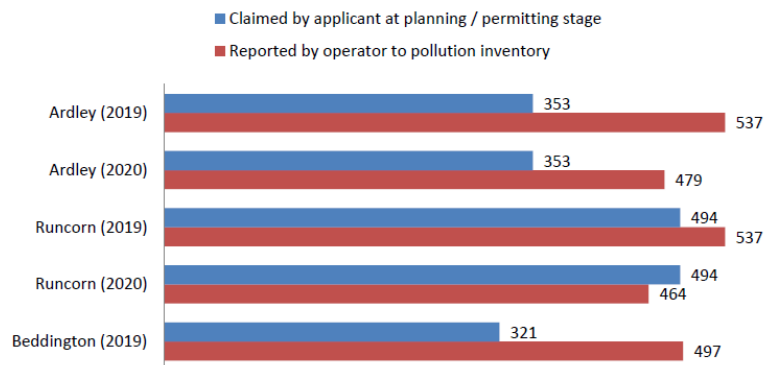
Hodnoty fosílného CO₂ na 1 tonu spáleného odpadu sa v **spaľovniach** prevažne komunálnych odpadov v Európe pohybujú približne **od 0,4 / 0,42 ton** (okrem IPCC sú to aj hodnoty napr. z Francúzska) **na 1 tonu spáleného komunálneho odpadu, cez hodnoty 0,46 / 0,47** (UK, niektoré rakúske sp.) **po vyššie hodnoty niektorých spaľovní** prevažne komunálnych odpadov v **Spojenom Kráľovstve** napr. Ardley, Runcorn, Beddington **0,5 - 0,54 ton fosílného CO₂ na 1 tonu spáleného odpadu**.

Ak aplikujeme toto rozpätie hodnôt len na navrhovaných 118 000 ton komunálnych odpadov v predmetnom **CEZO, jeho produkcia fosílnych emisií CO₂ by sa pohybovala len z komunálnych odpadov** v rozmedzí približne od **47 200 t/r** (Francúzsko) a **48 970 t/r** (IPCC priem.) **do 63 720 ton** ročne (viac emisné, UK).

Pri posudzovaní navrhovanej činnosti je tiež potrebné vziať v úvahu aj **poznatky** ďalšej novej **analýzy zo Spojeného kráľovstva**. Jej závery uvádzajú, že **spaľovne komunálnych odpadov často produkujú výrazne väčšie emisie skleníkových plynov a menej elektriny oproti tvrdeniam navrhovateľov v procese plánovania, posudzovania vplyvov a ich povoľovania**. Analýza zistila, že **v prípade skúmaných spaľovní odpadov v priemere:**

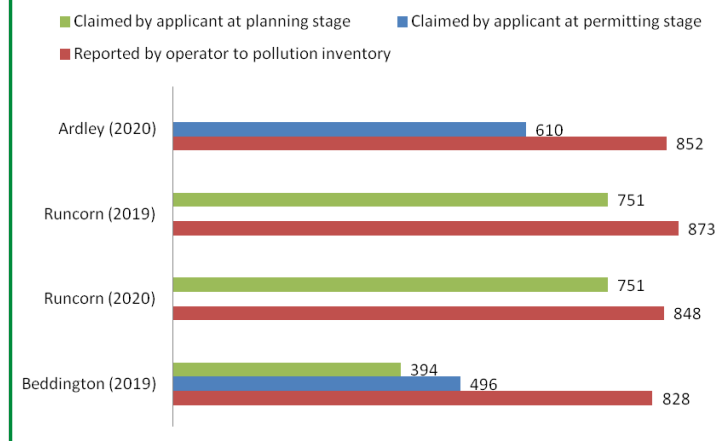
- Podiel fosílného CO₂ bol o 13 % vyšší než sa uvádzalo v štádiu plánovania, alebo povoľovania.
- Intenzita fosílného uhlíka elektriny dodanej do siete bola približne o 49 % vyššia, ako predpokladal žiadateľ v štádiu plánovania, alebo povoľovania.
- Hlásené emisie fosílného CO₂ na tonu spáleného odpadu boli približne o 20 % vyššie, ako sa uvádzalo v štádiu plánovania, alebo povoľovania. (Dowen, 2021)

Predicted and reported kg of fossil CO₂ per tonne of waste feedstock incinerated

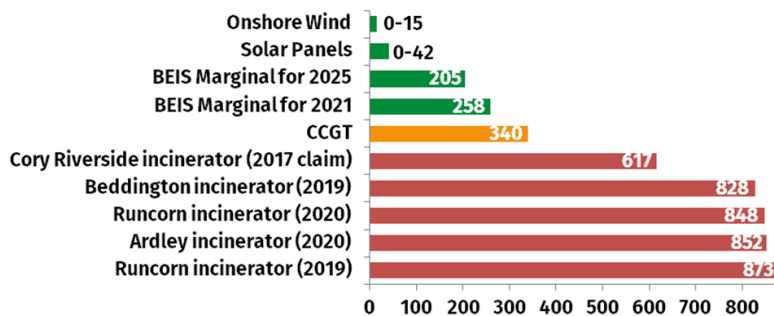
Graf 2: Research shows incinerators release more CO₂ than predicted at planning stage

Predicted and reported fossil carbon intensity of electricity exported (gCO₂e/kWh)

Graf 3: Research shows energy from incinerators is more carbon intense than predicted at planning stage

Comparison of fossil carbon intensity of energy exported to the grid from different electricity generation methods (gCO₂e /kWh)

Graf 4: Electricity from incinerators is worse than gas (CCGT) or renewables and so energy from waste incineration should not be described as 'low carbon'

Emisie CO₂ekv. zo spaľovania priemyselných nie nebezpečných odpadov
v navrhovanej spaľovni odpadov Slovnaft a. s.

Spaľovanie priemyselných nie nebezpečných odpadov produkuje často vyššie emisie skleníkových plynov než spaľovanie komunálneho odpadu, pretože priemyselné nie nebezpečné odpady zvyčajne obsahujú výrazne viac plastov a ďalších odpadov fosílného pôvodu a omnoho menej potravinového a záhradného odpadu.

To načrtáva aj **vyjadrenie MŽP SR v záverečnom stanovisku** na strane 48 v ktorom uvádza, že **elektrina zo spaľovania neobnoviteľnej zložky priemyselného odpadu má výrazne vyššiu uhlíkovú stopu** (0,522 kg CO₂eq/kWh), o cca 60 %, než **elektrina vyrobená spaľovaním komunálneho odpadu** (0,337 kg CO₂eq/kWh), ktorej emisie sú porovnateľné s emisiami výroby elektriny z fosílnych palív (0,160 - 0,385 kg CO₂eq/kWh).

Vzhľadom na skutočnosť, že často vyšší podiel plastov v priemyselných nie nebezpečných odpadoch vedie k vyšším emisiám CO₂ oproti spaľovaniu TKO, že spaľovanie plastov má približne 4 násobne väčšie emisie fosílného CO₂ ako spaľovanie zmesového komunálneho odpadu, zosumarizujem tu **nepravdivé vyjadrenia MŽP SR vo veci spaľovania plastov v priemyselných odpadoch z navrhovaného CEZO.**

Emisie zo spaľovania plastov

Plasty sa takmer výlučne vyrábajú z fosílnych palív. Pri spaľovaní sa uhlík (C) spája s kyslíkom (O), a formuje sa na CO₂. Obsah uhlíka (% uhlíka) možno prepočítať na fosílny CO₂ vynásobením 44/12 (3,6667). Ak chceme odvodiť množstvo CO₂ uvoľnené spálením jednej tony plastu s vysokou hustotou (ktorý má obsah uhlíka 54,8 %), vynásobíme 0,548 číslom 3,6667 a dostaneme približne 2,01 tony fosílného CO₂. Na každú spálenú 1 tonu plastu s vysokou hustotou môžeme počítať s viac ako 2 tonami emisií fosílného CO₂, pri plastoch s nižšou hustotou s emisiami CO₂ s o niečo nižšou hodnotou ako 2 tony. (Defra, 2006) Presné emisie sa budú líšiť v závislosti od hustoty plastov atď. Spaľovanie plastového odpadu produkuje približne 4 násobne viac emisií CO₂e ako spaľovanie zmesového komunálneho odpadu.

Typ plastu	% uhlíka	Fosílny CO ₂ uvoľnený na tonu spáleného plastu
Plastová fólia	47.8%	1.753 ton fosílného CO ₂
Plast s vysokou hustotou	54.8%	2.01 ton fosílného CO ₂

Zdroj: (Defra, 2006)

Zásadným nedostatkom predmetnej dokumentácie EIA a záverečnej správy je, že navrhovateľ zásadne zmenil zloženie vstupných odpadov, kedy okrem iného **zvýšil** na vstupe do CEZO **množstvo priemyselných nie nebezpečných odpadov z menej než 28 000 t/r na 77 000 t/r**, avšak **bez akejkoľvek konkrétnej informácie o ich zložení**, bez uvedenia zložiek vstupných odpadov, **nevieme koľko plastov** (a ďalších odpadov s obsahom fosílného uhlíka) **by obsahoval navrhovaný priemyselný nie nebezpečný odpad** vstupujúci do CEZO. A následne **nevieme vypočítať predpokladané emisie skleníkových plynov**. Z hľadiska emisií CO₂ekv. je **veľký rozdiel, či priemyselné nie nebezpečné odpady navýšené na 77 000 t/r budú tvorené plastami** napríklad z 10 %, alebo z 50 %.

Naopak navrhovateľ uvádza v doplňujúcich informáciách aj odbornom posudku, že cit. „*detaálny rozpis kódov odpadov a maximálnych množstiev spracovania bude predmetom ďalších povolenacích krokov*“.

To je však nedostatočné, pretože bez týchto informácií nie je možné posúdiť vplyvy na životné prostredie, vrátane klímy, v plnom rozsahu a nie je možné vychádzať z úplne zisteného skutkového stavu. Taktiež, dotknutá verejnosť, relevantné inštitúcie a nezávislí odborníci môžu ovplyvniť podobu projektu najviac práve počas posudzovania vplyvov. Počas ďalších povoľovacích krokov bude mať dotknutá verejnosť už omnoho obmedzenejšie možnosti.

Rozdiel v množstve plastov v priemyselnom nie nebezpečnom odpade môže byť veľký a následne by sa významne líšili aj vplyvy na klímu. Aj spaľovňa s mierne, kozmeticky menším množstvom vstupných odpadov o 30% môže mať vyššie emisie skleníkových plynov ak bude spaľovať odpady s výrazne vyšším podielom plastov, čo je v prípade navrhovanej spaľovne odpadov spoločnosti Slovnaft v Bratislavskom kraji reálne (ak sa pozrieme na najväčších producentov priemyselných nie nebezpečných odpadov v kraji a zloženie odpadov, ktoré produkujú).

Možný rozdiel v emisiách skleníkových plynov si môžeme ilustrovať na príkladoch (kalkulovať budem priemerný emisný faktor 1,9 t fosílného CO₂ na 1 tonu sp. plastových odpadov v rámci rozdielu medzi plastami s vysokou a nízkou hodnotou):

- Ak by plastový odpad predstavoval najnižšiu hranicu cca 25 %, teda 19 250 ton plastov, len z ich spaľovania by emitovalo navrhované CEZO **36 575 ton fosílného CO₂ ročne.**
- Ak by plastový odpad predstavoval 35 %, teda 26 950 ton plastov, produkovala by len spaľovaním týchto plastov **51 205 ton fos. CO₂.**
- Ak by plastový odpad tvoril 45 %, teda 34 650 ton ročne, produkovala by len spaľovaním týchto plastov **65 835 ton fosílného CO₂ každý rok.**

Užitočný pre prepočet predpokladaných emisií fosílného CO₂ekv. prostredníctvom nórskeho koeficientu používaného pri uhlíkovej dani v európskych krajinách. Nórsko ukladá daň zo spaľovania odpadu (nielen komunálneho, aj priemyselného nie nebezpečného). Od 1. januára 2025 sa daň vypočíta vynásobením množstva odpadu dodaného do spaľovne (meraného v tonách) koeficientom **0,592 tony fosílného CO₂ na 1 tonu odpadu.** V predchádzajúcich rokoch bol tento faktor 0,5498. (The Norwegian Tax Administration, 2025) Vynásobenie množstva plánovaného vstupného odpadu pre CEZO - spolu komunálneho aj priemyselného nie nebezpečného – teda 195 000 t/r x 0,592= 115 440 ton fosílného CO₂ ekv. + emisie zo spaľovania nebezpečných odpadov fosílného pôvodu, čím sa dostávame na hodnoty cca **120 000 – 130 000 ton fosílného CO₂ ročne.**

K tomuto množstvu je potrebné pripočítať emisie zo spaľovania nebezpečných odpadov, ktoré budú v drvivej väčšine tvorené odpadmi fosílného pôvodu z výroby v rafinérii spol. Slovnaft.

Ani v ich prípade navrhovateľ neuviedol žiadnu konkrétnu informáciu ktorá by umožňovala vypočítať predpokladané emisie CO₂ekv., emisie sa líšia v závislosti od druhov kalov a ich podieloch v spaľovanom nebezpečnom odpade. Veľmi nepresný hrubý odhad sa môže pohybovať od cca 5000 ton fos. CO₂ z nich po cca 20 000 ton fos. CO₂ ročne.

Z vyššie uvedených informácií (o ZKO a nebezpečných odpadoch) a z nepriamych informácií o priemyselnom nie nebezpečnom odpade produkovanom v Bratislavskom kraji sa ukazuje, že **navrhovaná spaľovňa odpadov by pravdepodobne – vzhľadom na nadpriemerný podiel vstupných odpadov do CEZO fosílného pôvodu (pre vysoký podiel priemyselných NN odpadov, ktoré často obsahujú vysoký podiel plastov) - produkovala nadpriemerné množstvá emisií skleníkových plynov, od približne 85 000 - 90 000 ton fosílného CO₂ ročne po 120 000 – 130 000 t/r, ale v najhorších scenároch aj >140 000 t fosílného CO₂ ročne.** Za istých okolností **môžu byť emisie skleníkových plynov z navrhovanej spaľovne odpadov ešte vyššie než uvádza MŽP SR v záverečnom stanovisku na strane 12.**

Pre priblíženie toho, ako veľké emisie skleníkových plynov fosílného pôvodu by navrhovaná spaľovňa odpadov produkovala si uvedme, že pre dosiahnutie klimatickej neutrality sa Slovensko potrebuje dostať na úroveň emisií rovnajúcej sa záchytom. Záchyty uhlíka ekosystémami u nás sa v posledných rokoch pohybujú okolo 5 000 000 ton CO₂ ekv. ročne, v poslednom zaznamenanom roku 2024 to bolo presne 4 990 664 to CO₂ ekv. K tomu pribúdajú obavy expertov z možnosti poklesu schopnosti prírodných ekosystémov absorbovať CO₂. Ak by aj ostali na úrovni približne 5 000 000 ton CO₂ ekv. ročne, **pri predpokladaných emisiách z navrhovanej spaľovne odpadov** (žiaľ založených na nepresných výpočtoch keďže navrhovateľ odmietol predložiť informácie o zložení priemyselných nie nebezpečných odpadov) **v množstve približne 100 000 – 140 000 ton fosílného CO₂ekv. ročne by emisie skleníkových plynov len z tejto navrhovanej činnosti od roku 2050 tvorili až 2 – 3 % zo všetkých emisií skleníkových plynov na Slovensku** (navrhovaná spaľovňa by bola v prevádzke vzhľadom na životnosť spaľovní spravidla 30 a viac rokov).

Pre porovnanie, veľká mestská tepláreň Košice dodávajúca teplo pre 78 000 domácností, používajúca primárne zemný plyn (uhlie bolo utlmené), mala emisie fosílného CO₂ za rok 2025 vo výške 248 035 ton ekv. CO₂. a o niekoľko rokov zníži emisie využívaním geotermálnej energie z vrtu Ďurkov o ďalších 54 000 ton ročne. Emisie CO₂ elektrárne Nováky tvorili v roku 2018, kedy sa rozhodlo o jej zatvorení a bola vnímaná ako jeden z významných producentov emisií, tvorili 4% z celkových emisií CO₂ekv. na Slovensku. Tým neporovnávam 1,5-2 mil. ton emisií CO₂ ročne z tejto prevádzky z navrhovanou spaľovňou, tým ukazuje na to, že aj 4% podiel jedného jediného zdroja bol vnímaný ako významný príspevok k emisiám.

K nekorektným vyjadreniam MŽP SR o tom že CEZO predstavuje klimaticky priaznivejšiu alternatívu oproti referenčným scenárom nakladania s odpadmi, že znižuje emisie skleníkových plynov, nahrádza fosílna palivá a podporuje obehové hospodárstvo, a že preverenie použitých emisných faktorov boli primerané

Následne **MŽP SR uvádza** v záverečnom stanovisku **nekorektné vyjadrenia o klimatickej štúdii, preverení použitých emisných faktorov a o údajnom prínose navrhovanej činnosti CEZO pre klímu**, v ktorých len formalisticky, nekriticky preberá nepravdivé tvrdenia navrhovateľa, autorov klimatickej štúdie a posudku založené **na pretrvávajúci metodických chýb, na zastaralých a pre navrhovanú činnosť neplatných predpokladoch, ignorácii dát a štúdií ktoré poukazujú na horší vplyv navrhovanej spaľovne odpadov oproti alternatívam** v odpadovom hospodárstve a energetike. Nepravdivé zdôvodnenia navrhovanej činnosti v oblasti klímy sú tiež založené na pretrvávajúci chýb v práci s emisnými faktormi. A to napriek tomu, že uvedené nedostatky klimatickej štúdie a tvrdení autora odborného posudku som dokázal na základe dát, odborných a vedeckých štúdií a príkladov z praxe.

MŽP SR podľa platnej legislatívy nemôže v procese posudzovania vplyvov len tak ignorovať moje pravdivé pripomienky, dôkazy vo forme dát, štúdií, informácií z praxe (dokonca sa nimi nezaoberať v záverečnom stanovisku s nepravdivým odvolaním sa na ich vyriešenie v reakciách na iných účastníkov), bez toho aby buď uviedlo v čom sú nepravdivé, kde majú chybu a na základe čoho dospelo k názoru, že tvrdenia navrhovateľa, autora klimatickej štúdie či posudku sú pravdivé a moje nie. **MŽP SR nesmie akceptovať nepravdivé, zavádzajúce vyjadrenia navrhovateľa, autorov** (osobitne keď som nepravdivosť už preukázal v predošlých stanoviskách v predmetnej veci), **musí sa s pripomienkami účastníka vysporiadať a ak chce neakceptovať odbornú pripomienku** podloženú dátami, štúdiami a praxou, **musí podľa § 47 ods. 3 správneho poriadku uviesť akými úvahami bol správny orgán vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu** pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a **ako sa vyrovnal (vysporiadal) s návrhmi a námietkami účastníkov konania**. Nič také MŽP SR nespravilo voči žiadnej mojej námietke v záverečnom stanovisku, ani v prípade mojich pripomienok k chybám klimatickej štúdie, jej doplnenia a úvah odborného posudku v tejto veci, ani v iných témach.

Nekorektné vyjadrenia MŽP SR vo veci údajného prínosu navrhovanej druhej veľkokapacitnej spaľovne prevažne komunálnych odpadov v Bratislave pre klímu v porovnaní referenčným scenárom nakladania s odpadmi (čím autori odborne nekorektne myslia len skládky), a o klimatickej štúdii:

1. Strana 75 záverečného stanoviska, kapitola IV. KOMPLEXNÉ ZHODNOTENIE VPLYVOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA:

*„V rámci dodatku ku klimatickej štúdii, bola **preverená aj správnosť použitých emisných faktorov** pre energetické zhodnocovanie odpadov, skládkovanie odpadu, emisný faktor elektrickej energie, plasty a ostatné zložky odpadu a emisie dopravy. **Záverom preverenia bolo, cit.: „že pôvodne použité emisné faktory v klimatickej štúdii boli zvolené primerane účelu posúdenia a opierajú sa o relevantné zdroje. Niektoré metodické odlišnosti by síce mohli priniesť mierne úpravy výsledkov, avšak vplyv týchto zmien na celkové hodnotenie projektu je zanedbateľný. Aj po započítaní emisií z dopravy alebo úprave výpočtov podľa pripomienok oponentov ostáva záver pôvodnej klimatickej štúdie nezmenený – projekt CEZO predstavuje klimaticky priaznivejšiu alternatívu oproti referenčným scenárom nakladania s odpadmi.“** Taktiež boli identifikované klimatické prínosy navrhovanej činnosti, a to najmä **zníženie emisií skleníkových plynov, náhradu fosílnej energie a podporu obehového hospodárstva.**“*

2. K navrhovanej činnosti bola vypracovaná klimatická štúdia, na základe ktorej záverov je možné konštatovať, že výstavba navrhovanej činnosti prinesie pozitívne perspektívy pre životné prostredie, mestskú časť Ružinov, hlavné mesto Bratislavu, Západoslovenský región a celé Slovensko. V environmentálnom kontexte bude navrhovaná činnosť zohrávať kľúčovú úlohu v zmierňovaní klimatických zmien tým, že premení komunálny odpad zo Západoslovenského regiónu na elektrickú energiu a teplo, čím zníži zaťaženie regiónu, ktorý skládkuje viac než polovicu z celkového množstva odpadu vhodného na energetické využitie vyprodukovaného na Slovensku.“

3. „Odklonením odpadu zo skládok a jeho premenou na energiu **zabráni navrhovaná činnosť emisiám metánu, ktorý má výrazne vyšší potenciál globálneho otepľovania ako CO₂**, a súčasne **zniži potrebu fosílnych palív, čo povedie k nižším emisiám skleníkových plynov.** Vďaka pokročilým technologickým riešeniam navrhovaná činnosť minimalizuje znečisťujúce látky, ako sú NO_x a SO₂, a **umožní zachytávanie CO₂ na opätovné využitie.**“

Vyjadrenie MŽP SR č. 1, že v dodatku ku klimatickej štúdii bola preverená správnosť použitých emisných faktorov a záverom bolo, že **pôvodne použité emisné faktory boli zvolené „primerane účelu posúdenia“** je nepravdivé.

Pôvodne použité emisné faktory boli nekorektné z viacerých dôvodov a podrobne som to vysvetlil už v stanovisku k správe o hodnotení na stranách 22 - 29 a vo vyjadrení k podkladom pre Záverečné stanovisko na stranách 4 – 22, 29 – 30, 32 a 34. V tejto veci chcem zdôrazniť, že k problematike emisných faktorov nepodával odborné pripomienky žiaden iný účastník konania okrem mňa (a Ing. Ladislava Hegyiho, s ktorým spolupracujem a podávame preto identické pripomienky), preto aj v tomto prípade je odvolanie sa MŽP SR na to, že údajne boli moje pripomienky „obsahovo totožné“ s tými s ktorými sa vysporiadali, klamlivé. Nižšie uvádzam len stručné argumentačné reakcie, ktoré nenahrádzajú podrobné argumenty k emisným faktorom v mojom stanovisku k správe o hodnotení na stranách 22 - 29 a v mojom vyjadrení k podkladom pre Záverečné stanovisko na stranách 4 – 22, 29 – 30, 32 a 34.

Nešlo len o emisné faktory, ale aj o spôsoby výpočtu. **Všetky tri prepočty emisií skleníkových plynov použité v klimatickej štúdii** (prílohe správy o hodnotení) **boli chybné** a nepravdivo podsúvali menší negatívny vplyv na klímu plánovanej spaľovne, a naopak na základe nekorektných dát podsúvali nepravdivo prehnane vysoké emisie porovnávaným alternatívam. V jednom z troch spravili autori tak hrubú chybu, že **podhodnotili emisie skleníkových plynov z navrhovanej spaľovne odpadov takmer 4 násobne** (túto chybu priznali a v dodatku ho opravili) – aj tento spôsob výpočtu bol podľa MŽP SR zvolený „primerane účelu posúdenia“? Taktiež, pre porovnanie emisií z navrhovanej spaľovne odpadov

s emisiami z výroby elektrickej energie v SR **použili na výpočet emisií z elektroenergetiky najznečisťujúcejší emisný faktor z OKTE „zvyškový mix dodávateľov“ 0,358 kg CO₂/kWh.** Tento „zvyškový mix dodávateľov“ predstavuje zdroje dodávky elektrickej energie na Slovensku, ktorí si neuplatňujú záruky pôvodu z obnoviteľných zdrojov, **má preto najvyššie emisie** (obsahuje väčší podiel fosílnych zdrojov) **a neodráža reálne aktuálne emisie CO₂e výroby elektrickej energie v SR.** Pre účely výpočtu emisií nemal žiaden relevantný zmysel a jeho použitie je ťažké vysvetliť inak ako snahou zámerne vykresliť menší vplyv navrhovanej spaľovne odpadov na klímu oproti elektroenergetickému sektoru, v rozpore so skutočnosťou. V doplňujúcich informáciách priznali aj autori klimatickej štúdie, že elektroenergetický mix v SR je omnoho čistejší. **Aj tento spôsob výpočtu bol podľa MŽP SR zvolený „primerane účelu posúdenia“?**

Okrem opravy najhrubšej chyby v jednom prepočte boli ponechané ostatné metodické chyby, pretrvávajúce použitie nekorektných emisných faktorov aj v doplňujúcich informáciách ku klimatickej štúdii, ktoré MŽP SR nesprávne akceptuje aj v záverečnom stanovisku. Napríklad:

V klimatickej štúdii správy o hodnotení a dodatku k nej spravili jej autori **nekorektné porovnania emisií** navrhovanej spaľovne odpadov s porovnávanými alternatívami v odpadovom hospodárstve a energetike, ktoré na základe metodických chýb, nekorektných zastaralých dát vykresľujú pre navrhovanú spaľovňu odpadov Slovnaftu nepravdivo menšie vplyvy na klímu a naopak nekorektne horšie pre porovnávané alternatívy. S týmito chybami sa nevysporiadal ani odborný posudok a MŽP SR nekriticky a formalisticky tieto nepravdivé tvrdenia kopíruje.

Príklady nekorektných porovnaní emisií navrhovanej spaľovne odpadov s alternatívami:

- Nekorektné porovnanie so skládkovaním, z hľadiska **skladby odpadu a porovnávaných období.** **Porovnávali emisie zo skládok prevádzkovaných v minulosti, na ktorých sa vyskytovalo viac rozložiteľného organického uhlíka** (produkujúceho metán), **avšak ten sa bude vyskytovať na skládkach po r. 2030 a 2035** (keby by začala fungovať navrhovaná spaľovňa Slovnaftu) **v omnoho menšej miere**, vzhľadom na legislatívny cieľ zvýšenia recyklácie na 65% a s tým súvisiacu nutnosť ďalšieho zvýšenia vytriedenia BRKO, ich zhodnocovania a vzhľadom na zavedenie povinnej úpravy odpadov pred uložením na skládku. Tým myslím na emisný faktor, ktorý autori klimatickej štúdie prevzali zo Spojeného kráľovstva (497 kg CO₂e/t) pre porovnanie s emisiami z navrhovanej spaľovne odpadov. Inak, emisný faktor ktorý použili autori klimatickej štúdie na takýto účel nemožno použiť, na čo upozorňuje štátna správa UK na stránke kde je tento faktor zverejnený. (Hogg, D. marec 2026). **Emisie zo skládok budú po rokoch 2030 a 2035 nižšie** (na Slovensku aj v Spojenom kráľovstve) **než vyplýva z výpočtov s použitím vyššie uvedeného emisného faktora pre skládky.**

- Nekorektné porovnanie so skládkovaním, z hľadiska **odlišného, väčšieho množstva činností započítavaných do emisií skládok a menšieho do emisií navrhovanej spaľovne.** Vyššie uvedený emisný faktor z Spojeného kráľovstva, ktorý použili autori klimatickej štúdie pre výpočet emisií zo skládok (oproti predpokladaným emisiám z navrhovanej spaľovne odpadov **má započítané emisie nielen zo skládkovania, ale aj zo zberu a dopravy na skládku, naopak dopravu pri navrhovanej spaľovni odpadov CEZO autori klimatickej štúdie opakovane odmietli započítať.** Tento nerovný prístup tak prispieva k nekorektnému porovnaniu emisií v podobe porovnávania hrušiek s jablkami. Je tiež v rozpore s tvrdeniami autorov klimatickej štúdie, že dopravu do skládkovania nezapočítali.

- V klimatickej štúdii aj jej dodatku sú **chybne nadhodnotené emisné faktory elektroenergetiky v rozpore s realitou v súčasnosti, neodrážajúce súčasné emisie, ani emisie po roku 2030.** Následne je potom navrhovaná spaľovňa vykresľované nepravdivo klimaticky priaznivejšie. Autori štúdie priznali, že v nej použili nereálne nadhodnotený emisný faktor 0,358 kg CO₂/kWh (OKTE faktor, ktorý obsahuje väčší podiel fosílnych zdrojov a neodráža reálne emisie celkovej výroby elektrickej energie v SR) pre

výpočet emisií CO₂ v elektroenergetike SR. Avšak ani emisný faktor použitý následne v dodatku klimatickej štúdie SoH nie je korektný. **V dodatku uvedený emisný faktor 164 g CO₂/kWh pochádza z roku 2022, kedy boli ešte v prevádzke veľké uhoľné elektrárne Nováky a Vojany** (ktoré boli odstavené v decembri 2023 a marci 2024). **Emisie elektrickej energie v SR sú už dnes výrazne nižšie** (podľa ISA a OKTE faktora výroby menej než 100 g CO₂/kWh). **Od konca tohto roku budú znížené ešte viac vďaka spusteniu štvrtého bloku v JE Mochovce, analytický útvar vlády uvádza zníženie emisií na 85 g CO₂ na kWh.** Taktiež je isté, že aj po roku 2030 dôjde k ďalšiemu znižovaniu emisií CO₂e z elektroenergetiky aj tepelnej energetiky v SR z dôvodu klimatických cieľov a opatrení legislatívy EÚ. Už pri hodnote 164 g CO₂e/kWh by sa podľa autorov klimatickej štúdie čistý prínos CEZO v oblasti elektrickej energie znížil z pôvodne 56% na menej než 10%. **Ak opravíme chybné nadhodnotený emisný faktor 164 g CO₂e/kWh o dáta platné pre súčasnosť a spustenie 4. bloku JE Mochovce, navrhovaná spaľovňa odpadov Slovnaftu má aj podľa spôsobu výpočtu autorov klimatickej štúdie čisto negatívny vplyv na klímu, a bola by jedným z najviac uhlíkovo intenzívnych zdrojov v elektroenergetike Slovenska.**

- V klimatickej štúdii ani jej dodatku nie sú započítané **emisie skleníkových plynov z osobitných množstiev plastových odpadov**, ktoré nie sú súčasťou zmesového komunálneho odpadu. To nepravdivo skresľuje výpočet emisií smerom dole, keďže spaľovanie plastového odpadu obsahuje má pre svoj obsah fosílného uhlíka približne 4 násobne vyššie emisie skleníkových plynov než spaľovanie priemernej jednotky zmesového komunálneho odpadu. Autori klimatickej časti SoH tiež uvádzajú nesprávne čísla o množstve plastového odpadu na vstupe do navrhovanej spaľovne odpadov v rozpore so správou o hodnotení a v rozpore so štátnymi strategickými dokumentami.

- S navrhovanou spaľovňou odpadu neboli porovnané viaceré alternatívy – tzv. recyklačný variant (vyššia miera triedeného zberu a recyklácie než 65 %, napr. 70 % po roku 2035 a 75 % po roku 2040 s pokročilou technológiou dotriedňovania a úpravy odpadov, ktorá dokáže odkloniť ďalšiu významnú časť odpadov od skládok). Podľa viacerých štúdií je tento variant výrazne klimaticky šetrnejší oproti variantom s nižšou mierou recyklácie a spaľovaním zvyšku odpadov.

Preverenie emisných faktorov v dodatku klimatickej štúdie nebolo realizované korektne. Pôvodne použité emisné faktory v klimatickej štúdii, ani nové v doplnku k nej neboli zvolené primerane účelu posúdenia, pretože neumožňovali objektívne, metodicky korektné porovnanie emisií navrhovanej činnosti s alternatívami v odpadovom hospodárstve a energetike (nehovoriac o tom že niektoré alternatívy neboli uvedené vôbec), a poskytovali nepravdivé deformované porovnanie.

Tvrdenia MŽP SR, že záver pôvodnej klimatickej štúdie ostal nezmenený a **projekt CEZO údajne predstavuje klimaticky priaznivejšiu alternatívu oproti referenčným scenárom nakladania s odpadmi, že by znížil emisií skleníkových plynov, nahradil by fosílnu energiu a podporil obehové hospodárstvo**, nie sú pravdivé, ako som dokázal vo svojich pripomienkach k SoH a podkladom pre záverečné stanovisko.

Okrem vyššie uvedených chýb, ktoré robili autori klimatickej štúdie, bolo ďalšou chybou, že sa snažili predpokladať budúce vplyvy navrhovanej spaľovne odpadov na základe všeobecných emisných faktorov, všeobecných informácií a predpokladov nevztiahnutých ku konkrétnej lokalite navrhovanej pre CEZO spoločnosťou Slovnaft a ku konkrétnemu zloženiu odpadov (resp. absencie informácií o časti z nich) a navyše na základe zastaralých dát a faktorov, neplatných pre obdobie činnosti navrhovanej spaľovne po roku 2030. Pre nápravu tohto nedostatku je potrebné vziať všeobecné informácie o vplyvoch jednotlivých technológií a nakladania s rôznymi prúdmi odpadov na klímu na konkrétnu navrhovanú lokalitu, na navrhované zloženie odpadov a časové obdobie platné pre potenciálne prevádzkovanie navrhovaného CEZO.

Špecifické aspekty (nevhodná lokalita a zloženie odpadov) **navrhovanej spaľovne odpadov spol. Slovnaft, ktoré by zvyšovali negatívne vplyvy na klímu oproti iným porovnateľným zariadeniam, ktoré neboli v predmetnej dokumentácii EIA ani v záverečnej správe zohľadnené a posúdené**

K lokalite:

- **Lokalita navrhovanej spaľovne by bola mimo územia, z ktorého by sa mala zväzť drvivá väčšina vstupných odpadov**, nadmerne vzdialená od mnohých miest a obcí z ktorých spoločnosť Slovnaft plánuje frekventovaný intervalový zvoz komunálnych odpadov, aj 170 – 190 km. Nákladné dopravné prostriedky by tak museli prejsť desiatky km, aby vôbec vstúpili na územie zvozovej oblasti. **Tým sa zbytočne a neúmerne zvyšujú vzdialenosti odpadov a následne aj emisie skleníkových plynov.** Boli by to najväčšie dopravné vzdialenosti pravidelného intervalového zvozu zmesových odpadov na Slovensku. **Čím bližšie k lokalite navrhovanej činnosti, tým menej dostupných ZKO by mala k dispozícii.** Ide o **zbytočne väčšie emisie skleníkových plynov oproti štandardne riešeným lokalitám umiestňovaným v centrálnejších častiach zvozového okruhu tak, aby sa minimalizovali zbytočne nadmerné dopravné vzdialenosti** (takéto kritérium obsahuje aj nová Stratégia odpadového hospodárstva SR do roku 2035).

- Lokalita pre navrhované CEZO je vzdialená len niekoľko stoviek metrov od už existujúcej spaľovne komunálnych odpadov OLO, zo vstupnými odpadmi z väčšiny rovnakými aké plánuje získavať CEZO Slovnaft. Táto spaľovňa má aktuálnu reálnu kapacitu 135 000 ton odpadov postačujúcu pre celú Bratislavu a okolie a po pripravovanej modernizácii sa zvýši jej kapacita na 180 00 t/r (Sokáč, 2025) čo postačí pre celý Bratislavský kraj. K dispozícii je pre časť upravených odpadov aj Cementáreň Rohožník, čím Bratislavský kraj bude mať onedlho väčšie kapacity než bude reálne potrebovať. Zároveň aj západné Slovensko má v porovnaní s ostatnými veľkými regiónmi SR už dnes najväčšie kapacity energetického zhodnocovania odpadov spaľovaním a spoluspaľovaním a viaceré ďalšie zariadenia pre odklon odpadov od skládok a viaceré samosprávy pripravujú ďalšie, so zámerom riešiť svoje výzvy s odpadmi vlastnými kapacitami v rámci ich krajov, resp. regiónov. Navrhovaná spaľovňa odpadov dokázateľne nerieši všeobecnú celoštátnu výzvu vo veci kapacít pre odklon odpadov od skládkovania, len navrhuje vybudovať nadkapacitu energetického zhodnocovania pre komunálne odpady (veľmi otázná je aj kapacita pre 77 000 t/r pre priemyselné nie nebezpečné odpady z hľadiska otázky, či ide v celom objeme o skutočne nerecyklovateľné odpady). Táto nadkapacita bude mať tendenciu viesť v prípade pravdepodobného nedostatku vstupných odpadov k buď potláčaniu recyklácie, alebo dovozu odpadov do spaľovne zo zahraničia – obe činnosti by mali výrazne negatívny vplyv na klímu, ktorý v predmetnej dokumentácii EIA vôbec nebol zvážený.

K zloženiu odpadov

- **Navrhované zloženie odpadov v CEZO Slovnaft by obsahovalo nadpriemerne veľký podiel fosílného uhlíka.** Priemyselné nie nebezpečné odpady spravidla obsahujú vyšší podiel plastov a následne ich spaľovanie produkuje vyššie emisie fosílného CO₂. Navyiac spol. Slovnaft plánuje spaľovať aj nebezpečné odpady zo svojej výroby fosílného pôvodu, ktoré budú tiež produkovať emisie fosílného CO₂.

Vyššie uvedené skutočnosti:

- veľký až 35 % podiel priemyselných nie nebezpečných odpadov, ktoré spravidla obsahujú vyšší podiel plastov (a následne majú vyššie emisie CO₂),
- najväčšie dopravné vzdialenosti zvozu odpadu na Slovensku, zbytočne veľké pre zlú lokalizáciu úplne mimo zvozovú oblasť drvivej väčšiny odpadov (vrátane frekventovaného intervalového zvozu ZKO)

- bola by to regionálna nadkapacita vedúca buď k dovozu odpadov zo zahraničia (a následne dovozu emisií, naviac dovážané odpady sú spravidla tvorené vysokým podielom plastov), alebo potláčaniu triedeného zberu a recyklácie;
preukazujú, že **navrhovaná spaľovňa odpadov by mala výrazne horší na klímu ako priemerné spaľovne komunálnych odpadov v Európe, s ktorých emisnými faktormi nepravdivo a zavádzajúco porovnávali autori klimateckej štúdie.**

Tieto informácie o nevhodnej lokalite a zlom návrhu zloženia odpadov navrhovanej činnosti je pre objektívne posúdenie vplyvov súčasne potrebné spojiť zo všeobecnými informáciami o aktuálnych emisiách spaľovní komunálnych a priemyselných odpadov v Európe a o trende pre budúce roky.

Štúdie, dáta preukazujúce horší vplyv spaľovní komunálnych a priemyselných odpadov na klímu oproti iným porovnávaným zariadeniam v Európe

1. K téme vplyvu spaľovní a skládok odpadov na klímu vypracovala v roku 2020 štúdiu renomovaná konzultačná spoločnosť Eunomia (zameranú na prostredie Spojeného kráľovstva).

V nej uvádza, že **ak dôjde k očakávaným zmenám v zložení zmesového odpadu a v energetike, spaľovanie odpadov v spaľovniach (bez predúpravy) bude v roku 2035 uhlíkovo náročnejšie** (budú produkovať viac emisií skleníkových plynov na jednotku) **ako skládkovanie** (bez predúpravy a biostabilizácie). Skládky s predúpravou odpadu budú mať ešte menší vplyv na klímu (viď tabuľka nižšie). **K podobným záverom dospeli aj viaceré ďalšie štúdie** (napr. Pratt 2021 a ďalšie, do istej miery DEFRA 2014). Kogeneračná výroba prináša v spaľovniach relatívne malé prínosy. Aj keby sa nedosiahol pokrok v dekarbonizácii zásobovania teplom, spaľovne pracujúce v režime kogeneračnej výroby budú naďalej čistým prispievateľom k zmene klímy (to znamená, že budú v energetike zvyšovať emisie skleníkových plynov, nebudú ich nahrádzať), pokiaľ nebude použitá predúprava odpadu (ktorá sa v prípade spaľovne odpadov Slovaftu neplánuje). Malé zlepšenia účinnosti výroby energie v spaľovniach budú mať klesajúcu hodnotu, pretože energetické systémy sa výrazne a rýchle dekarbonizujú a tento trend bude pokračovať aj po roku 2035. **Uhlíková náročnosť spaľovní zmesového komunálneho odpadu sa bude zvyšovať oproti energetickému sektoru v rámci jeho postupujúcej dekarbonizácie.**

Spaľovne odpadov nemožno považovať za zelený, resp. nízkouhlíkový zdroj elektrickej energie, emisie na kWh vyrobenej energie má vyššie ako napríklad pri paroplynovej elektrárni (CCGT), a výrazne vyššie ako pri obnoviteľných zdrojoch.

Spaľovanie odpadu v spaľovniach je preto nezlučiteľné s dosahovaním miestnych cieľov v oblasti klimateckej neutrality.

Výroba elektriny zo spaľovania odpadu s využitím energie produkuje oveľa viac emisií uhlíka na kilowatthodinu (504 gCO₂e/kWh) ako emisie z národnej siete (270 gCO₂e/kWh v roku 2020). Štúdia na základe dát predpokladá, že emisie CO₂ v rámci národnej elektrickej siete do roku 2035 klesnú v UK na 66 gCO₂e/kWh, zatiaľ čo emisie produkované spaľovaním odpadu sa ešte mierne zvýšia na hodnotu 527 gCO₂e/kWh. (Eunomia, 2020)

Predpokladané emisie skleníkových plynov vo Veľkej Británii po roku 2035 (t CO₂e/t)

	so započítaním offsetov	Priame emisie fosílného CO ₂ e
skládky bez predúpravy	0,3	0,31
skládky s predúpravou	- 0,233	0,095
spaľovne odpadov s kom. výrobou tepla a energie	0,310	0,508

(Eunomia, 2020)

Váhu dátam a záverom tejto štúdie pridáva fakt, že renomovaná konzultačná spoločnosť Eunomia je známa svojím dôsledným odborným prístupom a serióznym výskumom. Stojí za mnohými štúdiami,

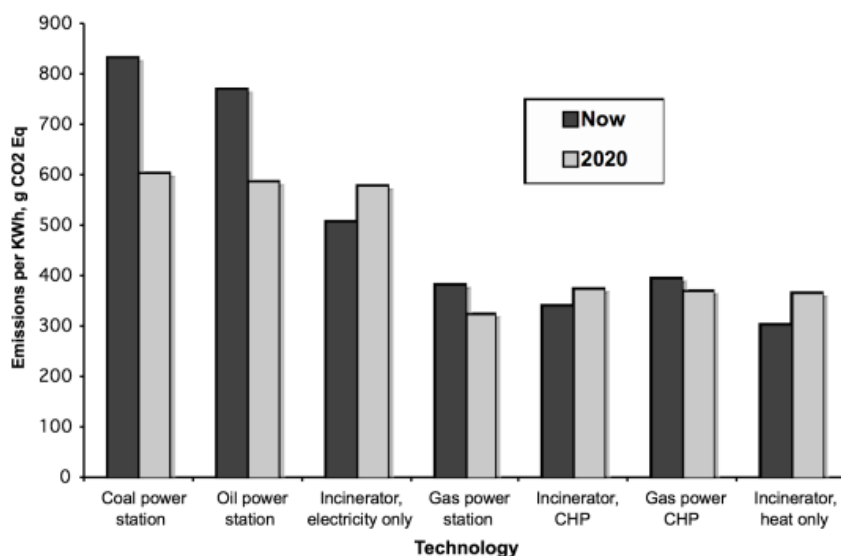
správmi, modelovaním a hodnoteniami vplyvov pre inštitúcie EÚ a národné vlády. Spoločnosť Eunomia je v posledných rokoch pravdepodobne hlavným prispievateľom z vedeckého hľadiska v oblasti operačných a ekonomických analýz k väčšine dokumentov environmentálnej politiky EÚ. Jej pracovníci sú nezávislými, medzinárodne uznávanými, citovanými a oceňovanými odborníkmi a odborníčkami.

Väčšina informácií a dát je relevantná, a v princípe využiteľná aj v podmienkach Slovenska, ako som preukázal vo svojom vyjadrení k podkladom pre záverečné stanovisko (hlavne v pripomienkach k odbornému posudku), po zohľadnení niektorých špecifik SR (napr. rad menších skládok). Argumentačné chyby a omyly (vrátane argumentu ktorým kritik štúdie popieral fyzikálne zákony) o štúdiu zo strany zástupcu spoločnosti Kosit profitujúcej zo spaľovne odpadov, s ktorými sa stručne stotožnil žiaľ aj autor odborného posudku, som uviedol na pravú mieru vo svojom vyjadrení k podkladom pre záverečné stanovisko na stranách 27 – 31.

2. Vyššie uvedené tvrdenia MŽP SR v záverečnom stanovisku, hovoriace o údajnom znížení emisií skleníkových plynov tým, že výroba energie v spaľovni bude produkovať menšie emisie než zdroje energie na báze fosílnych palív, ktoré chce nahradiť, nie je pravdivé. Dokonca horší vplyv spaľovní na klímu oproti veľkej časti fosílnych zdrojov energie potvrdzujú aj dáta uvedené v záverečnej správe samotným MŽP SR v oblasti elektroenergetiky (viď nižšie). Vyššie uvedené nepravdivé tvrdenia MŽP SR nie sú založené na realite. Podmienkach po roku 2030 a vychádzajú zo zastaralých, dávno neplatných predpokladov. Jednak sa nepíše rok 1990, väčšina zdrojov energie na Slovensku už nie je fosílna, elektroenergetika v SR je už takmer dekarbonizovaná a výrazne sa znižujú emisie CO₂ aj v tepelnej energetike. Tvrdenie tiež ignoruje zmeny v zložení spaľovaných odpadov v poslednom období a do budúcnosti a ďalšiu dekarbonizáciu energetiky, v ktorej po roku 2030 a hlavne 2035 nebudú fosílny zdroje energie zastúpené takmer vôbec. Aj v mierne staršom porovnaní (rok 2006, UK) nakladania so zmesovým komunálnym odpadom vo viacerých referenčných scenároch ukazuje, že spaľovanie odpadov v spaľovniach patrí ku klimaticky horším variantom.

Štúdia vypracovaná spoločnosťou Eunomia v roku 2006 preukázala, že **spaľovne komunálnych odpadov s využitím energie** (kombinované elektrická energia aj teplo) ako navrhované CEZO Slovnaft **uvoľňujú emisie skleníkových plynov porovnateľne veľké ako fosílny zemný plyn**. Štúdia spoločnosti Eunomia analyzovala emisie oxidu uhličitého zo spaľovní komunálneho odpadu a iných technológií nakladania so zmesovým komunálnym odpadom a porovnala ich s fosílnymi zdrojmi energie. **Spaľovne komunálneho odpadu s kombinovanou výrobou tepla a elektriny vykazovali emisie CO₂ fosílného pôvodu porovnateľne veľké s emisiami elektrárne na zemný plyn** (viď obr.). Štúdia predpokladala, že **v nasledujúcich desiatkach rokov emisie CO₂ fosílného pôvodu zo spaľovní odpadov ešte v istej miere narastú, pretože sa bude ďalej zvyšovať relatívny podiel plastov v komunálnom odpade**. (Eunomia, 2006) Predmetný predpoklad sa ukázal ako korektný. V roku 2011 štátny tajomník pre zmenu klímy Veľkej Británie na základe dát odhadoval fosílny emisie CO₂ z elektriny vyrobenej spaľovaním odpadu v r. 2008 540 g CO₂/kWh.

Graph 1: Fossil CO₂ pollution from power generation, now and in 2020

Graf 1: Dáta zahŕňajú len priame emisie, nie znečistenie z dopravy, ťažby a nezahŕňa produkciu CO₂ z biomasy. V prípade spaľovní sa tiež nezohľadnili straty energie spôsobené vyplytvaním recyklovateľných materiálov. Údaje pochádzajú zo spaľovní v Spojenom kráľovstve krátko pred rokom 2006. (Eunomia, 2006)

Čo sa týka zmesového komunálneho odpadu, štúdia spoločnosti Eunomia (Eunomia, 2006) podrobne analyzovala dopady rôznych technológií nakladania s ním na klímu. Zohľadňovala aj časové hľadisko (napr. spaľovne odpadu uvoľňuje emisie CO₂ odrazu, skládky postupne) a či technológia biogénny CO₂ ukladá, alebo uvoľňuje do ovzdušia. Štúdia dospela k nasledujúcim výsledkom hodnotenia technológií nakladajúcich so zmesovým komunálnym odpadom (technológie sú zoradené od najhoršej hore po najlepšiu z hľadiska emisií skleníkových plynov dole):

- Skládky s nízkou mierou zachytenia metánu (25-50%).
- Aeróbna mechanicko-biologická úprava s fluidným spaľovaním horľavých frakcií (CO₂).
- Skládky s mierou zachytenia metánu 75%.
- Spaľovňa komunálnych odpadov produkujúca len elektrickú energiu, s vytriedením kovov k recyklácii.
- Aeróbna mechanicko-biologická úprava s vytriedením kovov a uložením stabilizovaných odpadov na skládku.
- Anaeróbna mechanicko-biologická úprava s vytriedením kovov a uložením stabilizovaných kovov na skládku.
- Spaľovňa TKO produkujúca tepelnú energiu, s vytriedením kovov.
- **Aeróbna mechanicko-biologická úprava s vytriedením kovov a energetickým zhodnotením výhrevných odpadov v cementárni** (avšak len v prípade, ak takto vyrobené palivo reálne nahradí fosílnu palivo).
- **Anaeróbna mechanicko-biologická úprava s vytriedením kovov a plastov k recyklácii a skládkovaním stabilizovaných odpadov.**

V tejto analýze ešte nebola zahrnutá nová pokročilá technológia dotriedňovania a úpravy odpadov MRBT (Materials Recovery, Biological Treatment MRBT), ktorá má ešte menší vplyv na klímu ako štandardná MBÚ.

Ďalšie závery štúdie spol. Eunomia (Eunomia, 2006):

- Recyklácia odpadov je lepšia než ich spaľovanie s využitím energie aj z hľadiska produkcie emisií skleníkových plynov.

- **Spaľovne komunálnych odpadov sú nepravdivo prezentované verejnosti ako zdroje zelenej energie, aj keď z nemalej časti využívajú palivo fosílného pôvodu.**
- Anaeróbna digestia produkuje energiu priamo z biomasy obsiahnutej v odpade, takže je obnoviteľným zdrojom energie neprodukujúcim emisie CO₂ fosílného pôvodu.
- **Z hľadiska emisií CO₂ je lepším spôsobom nakladania so zmesovým komunálnym odpadom (ako spaľovanie odpadov v spaľovni) jeho dotriedenie na linke pokročilej technológie mechanicko-biologickej úpravy za vytriedenia kovov a plastov a uloženie stabilizovaného odpadu na skládku.**

3. To, že **navrhovaná spaľovňa odpadov by emisie skleníkových plynov v sektore energetiky zvýšila, nie znížila** (emisie by nenahrádzala, ale zvyšovala) preukazujú aj aktuálne dáta o emisiách CO₂ekv. z elektroenergetiky v EÚ a SR. **Priemerná uhlíková intenzita spaľovní odpadov v EÚ dosahuje v súčasnosti približne 500 - 540 g CO₂e/kWh – takmer trojnásobok emisií priemeru siete EÚ**, tie boli v roku 2024 na úrovni len 187 g CO₂/kWh. (napr. Eunomia 2020, Hockenos, 2021 a priemerné vykazované emisie CO₂e spaľovňami odpadov v európskych krajinách) Ešte aj štandardná elektrárňa s plynovou turbínou s kombinovaným cyklom produkuje elektrinu s uhlíkovou intenzitou okolo 340 g CO₂e/kWh.

Podľa prepočtov BBC v roku 2024 založených na 5 ročnej analýze údajov o emisiách zaznamenaných prevádzkovateľmi spaľovní produkujú **spaľovne odpadov s využitím energie** v súčasnosti rovnaké resp. veľmi podobné množstvo skleníkových plynov na jednotku vyrobenej elektriny, ako keby spaľovali uhlie – **720 g CO₂e / kWh v roku 2023**. Spaľovanie odpadov sa stali v posledných rokoch najšpinavším spôsobom výroby elektrickej energie v Spojenom kráľovstve. Podľa analýzy BBC je energia vyrobená zo odpadu päťkrát viac znečisťujúcejšia ako priemerná jednotka elektrickej energie v Spojenom kráľovstve. (Stallard et al., 2024) Reportované emisie spaľovní odpadov v Spojenom kráľovstve boli neraz ešte vyššie, napríklad v roku **2020 spaľovňa odpadov v Runcorne vykázala 848 g fos. CO₂e/kWh a spaľovňa odpadov v Ardley 852 g CO₂e/kWh**. Boli často o približne 1/3 vyššie než deklarovali v procese posudzovania vplyvov a povoľovacieho konania. (Dowen, 2021)

Prognóza Európskej agentúry pre životné prostredie predpokladá, že do roku 2030 klesne intenzita emisií skleníkových plynov z elektroenergetického mixu v EÚ na 110 – 118 g CO₂e/kWh (EEA, 2025) a budú klesať ďalej.

Aké sú emisie CO₂ekv. z elektroenergetiky v SR aktuálne a aké sa predpokladajú po roku 2030? Za rok 2024 vykázal OKTE emisný faktor mixu výroby elektrickej energie na Slovensku **„energetický mix zdrojov“ 99,13 g CO₂/kWh**. (OKTE, 2025) Zdroje štátnej správy SR uvádzajú, že po odstavení el. Vojany (marec 2024) a uvedení 4. bloku JE Mochovce do prevádzky v roku 2026 **klesli emisie CO₂ekv. v SR z elektroenergetiky tohto roku na približne 85 g CO₂ na kWh**. (Inštitút pre stratégie a analýzy ISA 2025) Do roku 2030 by mala elektrická energia z bezemisných a nízkoemisných zdrojov (jadro, OZE) predstavovať 90 % spotreby. (IEP, 2022) Navrhovaná spaľovňa odpadov by výrazne zvyšovala emisie skleníkových plynov v elektroenergetike, nie znižovala.

Porovnanie intenzity emisií skleníkových plynov z výroby elektrickej energie
(g fosílného CO₂e/kWh)

Elektroenergetický mix SR	Elektroenergetický mix EÚ	Spaľovne odpadov s využitím energie
rok 2022: 164 (JRC 2022/SHMÚ)	rok 2020: 226,6 (EEA, 2025)	Rok 2020: 504 (Eunomia 2020)
rok 2024: 99,13 (OKTE energetický mix zdrojov, 2025)	Rok 2023: 207,1 (EEA, 2025)	Rok 2020: 848 - spaľ. odpadov Runcorn, UK

		852 - spaľ. odpadov Ardley, UK (Ukwin. 2021)
rok 2024: <100 (ISA, 2025)	rok 2024: 183,4 (EEA, 2025)	roky 2019 – 2023: 720 (Stallard, 2024)
Koniec roka 2026: 85 (ISA, 2025)		

K porovnaniu emisií fosílného CO₂ekv. navrhovanej spaľovne odpadov a výroby elektrickej energie sa MŽP SR vyjadrilo aj v reakcii na pripomienku o. z. Hrad – Slavín, že elektrina z navrhovanej činnosti bude mať dvakrát väčšiu uhlíkovú stopu ako je priemer pri bežnej výrobe z Európskej únie. MŽP SR k tomu uviedlo cit.:

„Z emisných faktorov publikovaných z Joint Research Center (JRC) pod Európskou komisiou (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC136272>) vyplýva, že elektrická energia vyprodukovaná z neobnoviteľnej zložky komunálneho odpadu (Non-renewable municipal waste) má uhlíkovú stopu (0,337 kg CO₂eq/kWh) porovnateľnú s elektrinou vyrobenou z iných fosílnych palív (0,160 - 0,385 kg CO₂eq/kWh). Iba elektrina z neobnoviteľnej zložky priemyselného odpadu má výrazne vyššiu uhlíkovú stopu (0,522 kg CO₂eq/kWh), o cca 60 %, avšak tento odpad bude v menšinovom zastúpení.“

Toto tvrdenie je neúplné a napísané vo forme, ktorá je tendenčná a vytvára opačný dojem než tabuľka skutočne hovorí:

Dáta predmetnej publikácie (strany 10, 28, 29) sú **zlou výpoveďou o spaľovniach komunálnych odpadov, pretože tie majú emisný faktor 0,337 t CO₂-eq/MWh, až na úrovni približne spaľovania uhlia, najemisnejšieho fosílného paliva** (0,342 t CO₂-eq/MWh pre iné bitúmenové uhlie, cez 0,348 t CO₂-eq/MWh pre subbituminózne uhlie, 0,355 t CO₂-eq/MWh pre antracit a 0,365 t CO₂-eq/MWh pre lignit. **Všetky ostatné fosílné palivá majú nižšie emisie ako spaľovne komunálnych odpadov** (nebioodpadová zložka) - zemný plyn 0,202 337 t CO₂-eq/MWh, skvapalnený plyn 0,227 – 0,232 t CO₂-eq/MWh, vykurovací olej 0,268 t CO₂-eq/MWh atď. A to hovoríme len o porovnaní s fosílnymi palivami, ktorých spaľovanie je hlavnou príčinou súčasnej zmeny klímy. **Obnoviteľné zdroje a jadrová energia majú omnoho nižšie emisie skleníkových plynov** (viď nasledujúca strana 11 predmetnej publikácie, napríklad fotovoltika a veterné el. majú nulové priame emisie, fotovoltika má aj pri započítaní životného cyklu len 0,063 a veterná 0,036 t CO₂-eq/MWh) než spaľovne komunálnych odpadov. K uvedenému je potrebné doplniť, že bioodpadová zložka sa bude v zmesovom komunálnom odpade (ktorý má tvoriť najväčší 54 % podiel na vstupe do ZEVO) ďalej znižovať vzhľadom na legislatívny cieľ EÚ a SR recyklovať 65 % komunálneho odpadu do roku 2035. Ten nebude možné dosiahnuť bez ďalšieho zvýšenia triedenia a zhodnocovania bioodpadov. **MŽP SR tu nechtiac poukázalo na ešte horšie vplyvy navrhovanej spaľovne odpadov ako občianske združenie Hrad – Slavín.** Upozorňujem, že publikácia JRC pre Covenant of Mayors používa mierne inú metodiku výpočtu emisného faktora než sa bežne používa pri uhlíkovej intenzite výroby elektrickej energie a že tieto hodnoty platia pre spaľovne odpadov len pri splnení viacerých podmienok (kogenerácia, vysoká energetická účinnosť, nižší obsah fosílného uhlíka v odpade - ten nie je prípad navrhovanej spaľovne odpadov Slovnafu).

4. Dánsko ide znížiť kapacity spaľovní odpadov o 32,5 % do roku 2030 pre dosiahnutie klimatických cieľov.

V roku 2020 Dánsky minister pre klímu Dan Jørgensen upozornil, že ak má Dánsko dosiahnuť klimatickú neutralitu, bude musieť zvýšiť recykláciu a znížiť množstvo spaľovaného odpadu. (EUWID 2020) Vláda stanovila sektoru odpadov termín na dosiahnutie klimatickej neutrality do roku 2030. Dánske spaľovne odpadov vyprodukujú cca 1,5 milióna ton CO₂ ekv. v roku 2030 (4 % z celkového COV v krajine). Dánsko

dnes musí dovážať odpad (RDF) zvyčajne s vyšším obsahom plastov ako domáce odpady, aby sa naplnili nadmerné kapacity v spaľovniach, čo tiež následne zvyšuje emisie skleníkových plynov. Reakciou Dánska je plán **do roku 2030 znížiť kapacity spaľovania odpadov o 32,5 % - z kapacity spaľovní približne 4 mil. ton na kapacitu 2,7 mil. ton ročne**, zaviesť recyklačný systém s 10 rôznymi prúdmi odpadu a znížiť množstvo odpadu, ktorý dováža. (EUWID 2020, Schaart 2020)

5. EÚ začleňuje spaľovne odpadov do systému spoplatnenia emisií EU ETS1 od roku 2031 z dôvodu ich negatívneho vplyvu na klímu.

Návrh Európskej komisie (vypracovaný na podnet Európskeho parlamentu) zavádza spaľovanie komunálneho odpadu do systému EÚ ETS postupne v rokoch 2031 - 2034. Cieľom je podpora dosiahnutia cieľov EÚ v oblasti zmierňovania zmeny klímy a odpadového hospodárstva. Podnetom pre konanie EÚ boli práve značné, rastúce emisie skleníkových plynov v kontraste k výrazne klesajúcim emisiám skleníkových plynov v dekarbonizujúcej sa energetike a aj oproti klesaniu emisií zo skládok vďaka zvyšovaniu vytriedenia biologicky rozložiteľných odpadov, úprave odpadov pred skládkovaním, zachytávaním skládkového plynu atď.

Musím zareagovať aj na viaceré nezmysly napísané autormi resp. autorkami textu záverečného stanoviska MŽP SR. V niektorých častiach textu zástupcovia, zástupkyne MŽP SR uvádzajú nezmyselné, absurdné výroky a také vyjadrenia, ktoré preukazujú absenciu základných vedomostí o skleníkových plynov, ich účinkoch, vykazovaní, ale aj absenciu základných informácií o navrhovanej činnosti a o textoch predmetného posudzovania jej vplyvov na životné prostredie. Napríklad:

MŽP SR v záverečnom stanovisku na strane 74 uvádza cit.

*„K navrhovanej činnosti bola vypracovaná **klimatická štúdia**, na základe ktorej záverov je možné konštatovať, že **výstavba navrhovanej činnosti prinesie pozitívne perspektívy pre životné prostredie, mestskú časť Ružinov**, hlavné mesto Bratislavu, Západoslovenský región a celé Slovensko. V environmentálnom kontexte **bude navrhovaná činnosť zohrávať kľúčovú úlohu v zmierňovaní klimatických zmien** tým, že premení komunálny odpad zo Západoslovenského regiónu na elektrickú energiu a teplo, čím zníži zaťaženie regiónu, ktorý skládkuje viac než polovicu z celkového množstva odpadu vhodného na energetické využitie vyprodukovaného na Slovensku. **Odklonením odpadu zo skládok a jeho premenou na energiu zabráni navrhovaná činnosť emisiám metánu, ktorý má výrazne vyšší potenciál globálneho otepľovania ako CO₂**, a súčasne zníži potrebu fosílnych palív, čo povedie k nižším emisiám skleníkových plynov. Vďaka pokročilým technologickým riešeniam **navrhovaná činnosť minimalizuje znečisťujúce látky, ako sú NOX a SO₂**, a **umožní zachytávanie CO₂ na opätovné využitie**.“*

- Klimatická štúdia sa, ako už napovedá názov, zaoberala **prispením navrhovanej činnosti ku globálnej zmene klímy produkovaním emisií skleníkových plynov**, ktoré zosilňujú prirodzený skleníkový efekt v atmosfére. Ak by aj navrhovaná činnosť skutočne znížila emisie skleníkových plynov oproti iným alternatívam v energetike a nakladaní s odpadmi (vyššie popisujem že pravdou je opak), tak **na životné prostredie mestskej časti Bratislava Ružinov to naozaj nemá mať ako priaznivý vplyv, ani na životné prostredie mesta Bratislava, Západoslovenského regiónu a celého Slovenska**. Oxid uhličitý je chemická látka, ktorej dominantným negatívnym účinkom nie je klasické znečisťovanie vonkajšieho ovzdušia z hľadiska negatívnych účinkov na zdravie, v bežných vonkajších koncentráciách sa nepovažuje za znečisťujúcu látku ako sú napr. jemné prachové častice PM_{2.5}. Dominantným negatívnym vplyvom uvoľňovania fosílného CO₂ do atmosféry ľudskou činnosťou je jeho prispievanie k zosilneniu skleníkového efektu.

- Nie, výstavba a prevádzka navrhovanej spaľovne odpadov spoločnosti Slovnaft nenahradí výrobu najväčších producentov fosílnych palív na svete a nezníži o polovicu antropogénne emisie skleníkových

plynov, čo by bolo minimum pre vyjadrenie o „kľúčovej úlohe v zmierňovaní zmeny klímy“. Ak by aj navrhovaná spaľovňa odpadov nahradila isté emisie voči skládkam, alebo v energetike (čo nie je pravda), tak takéto propagandistické, absurdne prehnané neodborné vyjadrenia sú nedôstojné dokumentu záverečnej správy procesu posudzovania vplyvov.

- Laické, povrchné vyjadrenie MŽP SR že „*odklonením odpadu zo skládok ... zabráni navrhovaná činnosť emisiám metánu, ktorý má výrazne vyšší potenciál globálneho otepľovania ako CO₂*“ preukazuje neznalosť základných informácií v problematike zmeny klímy. Takéto vyjadrenia sa už nepoužívajú ani pri osвете pre deti na základných školách. To, že metán má (na jednotku) silnejší otepľovací účinok je všeobecne známa skutočnosť a vo výpočtoch sa to z tohto dôvodu zohľadňuje okrem iného prepočtom na CO₂ ekvivalent, časovými hľadiskami atď. Oxid uhličitý je hlavný antropogénny skleníkový plyn, ktorý sa na globálnom otepľovaní podieľa približne 70 %. Hoci má na jednotku hmotnosti nižší otepľovací potenciál než niektoré iné skleníkové plyny ako metán, jeho dominantný význam vyplýva najmä z najväčšieho množstva antropogénnych emisií, a z jeho dlhodobého zotrvania v klimatickom systéme. Aj po prepočte emisií ostatných skleníkových plynov na CO₂-ekvivalent zostáva CO₂ zďaleka najvýznamnejšou zložkou antropogénnych emisií skleníkových plynov

- MŽP SR si v záverečnej správe samo odporuje, napríklad vyjadrením „*navrhovaná činnosť ... umožní zachytávanie CO₂ na opätovné využitie*“, pričom na strane 43 sa MŽP SR odmieta zaoberať touto požiadavkou slovami „*Realizácia technológie na zachytávanie uhlíka nie je predmetom posudzovania vplyvov a takáto požiadavka nevychádza z osobitného predpisu*“ vzhľadom na fakt, že navrhovateľ v dokumentácii takúto činnosť vôbec neplánuje. O čom to teda v prvom vyjadrení MŽP SR a prečo to uvádza?

Stručný náčrt environmentálne a klimaticky lepšej alternatívy k CEZO, lepšieho „referenčného scenára nakladania s odpadmi“

Jednou zo zásadných chýb klimatickej štúdie aj celej predmetnej dokumentácie EIA (SoH, jej štúdií, doplnkov k nim, odborného posudku) je, že navrhovateľ a autori štúdií a posudku **uvádzajú nepravdivý predpoklad, že jedinou alternatívou k navrhovanej činnosti CEZO je skládkovanie a že množstvo zmesového nerecyklovaného odpadu** (ktorý zároveň nekorektne zamieňajú s nerecyklovateľným odpadom) **je údajne nemenné množstvo odpadov, ktorého množstvo sa v čase a vplyvom systémov a legislatívy nemení**. V odbornom posudku sa dokonca tvrdili také nezmysly ako cit. „... *Iné technológie, ako recyklácia, anaeróbná digestcia, alebo mechanicko-biologická úprava, nepredstavujú alternatívu pre tento konkrétny prúd odpadu (pozn. predtým píše o „zvýškovom nerecyklovateľnom odpade“, mysliac na ZKO) ... Navrhovaná činnosť ich nenahrádza ani neobmedzuje, ale rieši odpad, ktorý zostáva aj pri plnení cieľov recyklácie*“. Nie je to pravda, podrobne som to vysvetlil v mojom vyjadrení k podkladom pre záverečné stanovisko na stranách 24 – 26 (listom dňa 14. 04. 2026).

Množstvo zmesového komunálneho odpadu na Slovensku aj v ostatných krajinách EÚ stále obsahuje podľa odborných analýz z väčšiny recyklovateľné odpady. Preukazuje to aj región Treviso v Taliansku ktorý triedi pre recykláciu 90 % komunálnych odpadov. Tieto recyklovateľné odpady budeme postupne vo zvyšujúcej sa miere vytriedovať zo zmesových odpadov a recyklovať, pre dosiahnutie cieľov recyklácie daných legislatívou EÚ. Preto je dokázateľné, že recyklácia samozrejme predstavuje alternatívu pre väčšinu súčasného zmesového komunálneho odpadu (a aj pre značnú časť súčasných zmesových priemyselných odpadov). Nerecyklovateľných (komunálnych) odpadov je v skutočnosti málo, podľa analýz DEFRA len 8%, podľa viacerých analýz v SR >10 %. Pokročilé technológie MBÚ a MRBT tiež predstavujú alternatívu k veľkej časti ZKO, dokážu odkloniť od skládkovania a znížiť množstvo skládkovaného odpadu o cca 45% i mierne viac (aj bez spaľovní), dokážu znížiť množstvo a reaktívnosť skládkovaného odpadu a jeho emisie skleníkových plynov. Pravdou je opak, v čase sa

vždy menila a mení miera recyklácie odpadov, množstvo a podiel zmesových nerecyklovaných odpadov, technológie a možnosti recyklácie, ktoré sa zdokonaľujú atď. Ak by to tak nebolo, nebolo by možné stanoviť a dosahovať ciele recyklácie, ako sa to už deje v EÚ aj na Slovensku mnoho rokov.

Ďalším nepravdivým, zavádzajúcim predpokladom, ktorý navrhovateľ a MŽP SR podsúvajú je, že údajne je jedinou alternatívou, jediným iným „referenčným scenárom nakladania s odpadmi je skládkovanie.

- Nepíše sa rok 1990, otázka dávno nestojí či skládkovať alebo spaľovať odpady. K dispozícii už dnes máme rôzne technológie prípravy pre opätovné používanie, viac technológií recyklácie, pokročilé technológie dotriedňovania zmesového odpadu a jeho úpravy (zvyšujúce mieru recyklácie a znižujúce emisie skleníkových plynov), zlepšili sme technológie a procesy kompostovania bioodpadov a ich energetické zhodnocovanie v anaeróbnej digescii. Máme 5 rôznych technológií energetického zhodnocovania, zďaleka nie len spaľovne. Moderné odpadové hospodárstvo už stojí a bude stáť na kombinácii rôznych technológií v danej zvozovej oblasti, pričom jednotlivé činnosti a technológie by mali byť kombinované tak, aby pomáhali dosahovať legislatívne ciele SR a EÚ v oblasti zmierňovania vplyvu na klímu / znižovania emisií skleníkových plynov, recyklácie, znižovania znečistenia toxickými látkami atď.

Klimaticky lepšie alternatívy k navrhovanej činnosti:

1. Rozvoj **predchádzania vzniku odpadov a prípravy na opätovné použitie**, v rádovo väčšej miere oproti súčasnosti, vrátane rozvoja centier opätovného používania, opráv.

2. **Motivačný, infraštruktúrne rozvinutý triedený zber odpadov pre recykláciu s cieľom dosiahnuť mieru recyklácie komunálnych odpadov najmenej 70 % do ku 2040 a 75 % do roku 2045**, pre realistickosť prípadne do r. 2050. Súčasťou dobrého systému triedeného zberu je motivačné platenie podľa produkcie zmesového odpadu resp. zapojením sa do triedeného zberu, znižovaním donáškových vzdialeností odpadov, s cieľom zabezpečenia vyššej miery vytriedenia pre recykláciu. Vzhľadom na dlhú životnosť spaľovní odpadov (30 a viac rokov) a cieľ SR dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050, a vzhľadom na odporúčania Európskej komisie v Oznámení „Úloha energetického zhodnocovania odpadu v obehovom hospodárstve“ (posúdiť vplyv zvyšovania recyklácie na dostupnosť odpadov pre navrhované spaľovne na 20 – 30 rokov dopredu), je potrebné stanoviť si výhľadový cieľ pre regióny z ktorých Slovnaft plánuje zväžovať prevažne komunálne odpady. Preto uvádzam aj dlhodobejšie ciele než cieľ o 9 rokov 65 %. Okrem toho, trendom v EÚ je ďalšie zvyšovanie cieľov recyklácie aj po roku 2035, teda nad 65% a že v praxi už rad regiónov aj krajín dosahuje vyššie úrovne recyklácie komunálnych odpadov (napr. Treviso v Taliansku 90 % miery vytriedenia pre recykláciu, Wales miera recyklácie 68,4 % v r. 2024-2025, Flámska časť Belgicka 60,8% miera recyklácie TKO v r. 2021 atď.). Aj na Slovensku už niektoré obce a mestá dosahovali a dosahujú vysoké miery vytriedenia odpadov pre recykláciu nad 65 % - nad 70 %.

3. Pre riešenie zmesového komunálneho odpadu je k dispozícii viacero environmentálne šetrnejších technológií než jeho spaľovanie v spaľovni. K nim patria:

- **Pokročilá technológia úpravy a dotriedňovania odpadov** zvyšujúca mieru recyklácie „**Materiálové zhodnocovanie a biologická úprava**“ (Materials Recovery, Biological Treatment **MRBT**). Technológia MRBT je proces dotriedňovania a predúpravy zmesového odpadu pred zneškodnením, s cieľom získať viac suchých materiálov na recykláciu, minimalizovať skleníkové plyny produkované skládkovaním, stabilizáciou organickej frakcie. Podľa odbornej literatúry predstavuje takéto riešenie klimaticky a environmentálne šetrnejšiu alternatívu, ktorá súčasne vytvára viac pracovných miest. (Favoino, E., 2020) V Európe sú viaceré prevádzky, ktoré preukazujú, že triedenie recyklovateľných materiálov zo zmesového odpadu funguje s veľmi dobrými výsledkami a je nákladovo efektívne v porovnaní so spaľovaním odpadov v spaľovniach. Niektoré prevádzky na severe Talianska dosahujú touto

technológiou mieru zhodnocovania už takmer 35 %, ak sa pripočíta aj prínos biologickej stabilizácie, celkový „odklon od skládkovania“ sa blíži k 50 % zmesového odpadu (Favoino, konzultácia 2025).

- **Nové pokročilé technológie dotriedňovania zmesového komunálneho odpadu**, významne zvyšujúce mieru recyklácie a znižujúce emisie skleníkových plynov (Eunomia 2021, Hogg 2022). V prevádzke sú na rôznych miestach v Európe, ktoré postupne aplikujú túto technológiu na rôzne úrovni komplexnosti. Jednou z aplikácií tejto technológie bolo zariadenie realizované spoločnosťou IVAR v meste Forus v Nórsku, ktorá spravuje nakladanie s odpadmi pre 10 municipalít s 325 000 obyvateľmi. Zariadenie dotriedňovalo zmesový odpad od roku 2019. Za necelé dva roky od spustenia do prevádzky zvýšilo mieru zhodnocovania z 28 % na 82 % a dosiahlo mieru recyklácie 56,4 %, čím znížila emisie CO₂ o 33 000 metrických ton/rok. (Recycling magazine 2021). Síce bola v lete 2022 dočasne vyradená z prevádzky pre požiar, už sa však pripravuje na znovuzavedenie do praxe v roku 2026. Ďalšie podobná linka je v ROAF - Romerike avfallsforedling IKS a Nórsko plánuje ďalšie zariadenia na dotriedňovanie zmesového odpadu, so zameraním na vytriedňovanie plastov s cieľom zvýšiť recykláciu komunálnych odpadov.

- Klimaticky vhodnejšie pre nakladanie so zmesovým komunálnym odpadom sú aj **pokročilé technológie mechanicko-biologickej úpravy s vytriedením kovov a časti plastov k recyklácii**. Tie v štúdii spol. Eunomia vyšli zo všetkých technológií nakladania so zvyškovým nerecyklovaným TKO ako klimaticky najšetrnejšie (2006). (Eunomia 2006)

Čo sa týka **riešenia priemyselných nie nebezpečných odpadov**, prvým nevyhnutným krokom je, aby navrhovateľ predložil ich konkrétne zloženie, vymenovanie jednotlivých druhov odpadov (vrátane katalógových čísel odpadu), aby bolo možné posúdiť ktoré z navrhovaných odpadov sú recyklovateľné a v prípade potreby upraviť množstvo tohto prúdu odpadu. **Akceptovateľné sú pre navrhovanú spaľovňu odpadov len skutočne nerecyklovateľné druhy priemyselných nie nebezpečných odpadov. Vzhľadom na najväčších producentov priemyselných nie nebezpečných odpadov v kraji, zloženie odpadov ktoré produkujú, a stručné informácie o tomto prúde odpadov v pôvodnom návrhu spol. Slovnaft je dôvodné predpokladať, že časť navrhovaných priemyselných nie nebezpečných odpadov by bola recyklovateľná a 77 000 ton skutočne nerecyklovateľných priemyselných nie nebezpečných odpadov sa v Bratislavskom kraji (resp. v rozumnej, realistickej zvozovej vzdialenosti) nenachádza. Preto je potrebné znížiť množstvo navrhovaných priemyselných nie nebezpečných odpadov na menšie množstvo, zahŕňajúce len skutočne nerecyklovateľné odpady.**

Vo veci nebezpečných odpadov je taktiež potrebné už vo fáze posudzovania vplyvov presne uviesť ich konkrétne zloženie, vymenovanie jednotlivých druhov odpadov (vrátane katalógových čísel odpadu), aby bolo možné posúdiť ktoré z navrhovaných odpadov sú technologicky a environmentálne prijateľné vzhľadom na navrhnutú technológiu a podmienky spaľovania. Napríklad je potrebné vylúčiť spaľovanie nebezpečných odpadov obsahujúcich perzistentné organické polutanty (napr. odpady zo starých záťaží obsahujúce PCB), pretože na to nie je predmetná technológia navrhnutá (nehovoriac o tom, že na tieto druhy odpadov máme bezpečnejšie a účinnejšie nespáľovacie technológie).

Súhrnne možno uviesť, že prvým krokom pre prípadne prepracovanie návrhu spaľovne odpadov spol. Slovnaft je:

- **Vylúčiť všetky komunálne odpady zo vstupu do navrhovanej spaľovne odpadov CEZO spol. Slovnaft.** Nemá ich byť na vstupe do spaľovne kozmeticky menej, napr. o 30 %. Navrhovať spaľovanie komunálnych odpadov len približne 400 metrov od už existujúcej a rozširujúcej sa mestskej spaľovne komunálnych odpadov, ktorá bude mať po roku 2030 dostatok kapacít pre energetické zhodnocovanie odpadov pre celý Bratislavský kraj, je zbytočný, škodlivý kontraproduktívny nezmysel.
- **Znížiť množstvo priemyselných nie nebezpečných odpadov len na množstvo skutočne nerecyklovateľných odpadov z Bratislavského kraja, alebo podobnej racionálnej, realistickej zvozovej vzdialenosti.**

- Upresniť zloženie vstupných nebezpečných odpadov **a vylúčiť tie druhy nebezpečných odpadov, pre ktoré nemá navrhované CEZ technológiu a podmienky** (napr. POP's).

Takýto návrh spaľovne odpadov, realisticky zameraný na skutočné potreby a v súlade s verejným záujmom, o kapacite odhadom cca 50 000 ton skutočne nerecyklovateľných priemyselných nie nebezpečných odpadov a nebezpečných odpadov (s vylúčením odpadov s obsahom toxických látok na ktoré technologicky nie je CEZO pripravené), potom môže byť predmetom z hľadiska akceptovateľnej lokalizácie, riešenia minimalizácie emisií skleníkových plynov, toxických látok atď.

Závery kapitoly o horšom vplyve navrhovanej činnosti na klímu oproti referenčným scenárom nakladania s odpadom, energetiky a pretrvávaniu chýb emisných faktorov

Na základe vyššie uvedených informácií z predmetnej dokumentácie EIA, odborných štúdií, dát a skúseností z praxe konštatujem, že **navrhovaná spaľovňa odpadov** spol. Slovnaft **by neprispela k zníženiu emisií skleníkových plynov ani v energetike, ani v odpadovom hospodárstve.**

Naopak, navrhovaná činnosť by **v energetike emisie skleníkových plynov dokázateľne zvýšila**, výrazne by ich zvýšila v elektroenergetike, postupom dekarbonizácie tepelnej energetiky by ich zvýšila aj oproti priemerným emisiám v tomto sektore. Produkovala by niekoľko násobne viac emisií skleníkových plynov na jednotku energie než mix výroby elektrickej energie v SR aj EÚ, a postupne by produkovala aj viac emisií na jednotku energie aj oproti priemerným hodnotám dekarbonizujúcej sa tepelnej energetiky.

Ani v odpadovom hospodárstve by emisie skleníkových plynov (po roku 2035) neznížila. V prípade zlepšenia legislatívnej a podpornej činnosti zo strany MŽP SR (rozvoj podpory vytriedenia BRKO z komunálnych odpadov, zvýšenie kvalitatívnych požiadaviek pre dotriedňovanie a úpravu zmesových odpadov pred uložením na skládku a pre zachytávanie skládkového plynu) by **navrhovaná spaľovňa odpadov po roku 2035 emisie v odpadovom hospodárstve zvýšila, aj oproti skládkam odpadov, v horšom scenári** (pri menej dôslednom postupe MŽP) **by emisie z navrhovanej spaľovne boli len porovnateľne veľké zo skládkami.**

K navrhovanej činnosti sú dostupné pre väčšinu odpadov klimatickej lepšie technológie a činnosti v odpadovom hospodárstve.

Konštatujem, že v tejto oblasti **posúdenie vplyvov nebolo vykonané v plnom rozsahu, vychádzalo z neúplne zisteného skutkového stavu a MŽP SR sa nevysporiadalo s mojimi pripomienkami v tejto téme.**

3. Problematika toxických látok

Pripomienky ku konkrétnym častiam textov

Vyjadrenie MŽP SR na strane č. 11: *Tabuľka 1 Emisné charakteristiky – spaľovacia linka navrhovanej činnosti*

Moja reakcia: Hodnoty emisií PCDD/Fs a dioxínom podobných PCB uvedené v tejto tabuľke nie sú prepočítané na TEQ, ako je bežné a ako sa uvádzajú aj limity pre tieto látky. Ak by hodnoty v tabuľke boli uvedené v absolútnych hodnotách, išlo by o pomerne podhodnotený tok (objemy) uvedených perzistentných organických látok (POP). Chýba tiež odhad emisií ďalších perzistentných organických látok (POP), konkrétne PBDD/F a PFAS, ktoré budú podstatnými znečisťujúcimi látkami vznikajúcimi pri spaľovaní odpadov (Johansson et al., 2024; Kannan et al., 2012; POP RC, 2024; L.-C. Wang et al., 2010), aj keď zatiaľ pre ne nie sú stanovené limity BAT-AEL.

MŽP SR na strane č. 33 popisuje pripomienku o. z. Priatel'ia Zeme - SPZ: *„Vyhodnotenie spracovania pripomienky č. 3 – trvajú na preklasifikovaní popolčeka zo zoznamu „ostatných“ odpadov na nebezpečný odpad, keďže z princípu obsahuje koncentrované škodliviny a ťažké kovy. Upozorňujete na aktuálne vedecké zistenia o prítomnosti nebezpečných látok PFAS v popole, ktoré predstavujú riziko pri jeho ďalšom využití v stavebníctve.“*

Vyjadrenie MŽP SR: *„MŽP SR má zato, že už v správe o hodnotení (resp. v doplňujúcich informáciách k správe o hodnotení) navrhovateľ viackrát deklaruje, že s výstupmi z navrhovanej činnosti typu popolček, piesky z fluidnej vrstvy atď. bude nakladané v súlade s ich konečnou klasifikáciou, t. j. v prípade že budú chemickou analýzou zaradené ako nebezpečné odpady, budú tieto odpady stabilizované/solidifikované a zneškodnené na skládke odpadov, t. j. bude s nimi nakladané v zmysle všeobecne záväzného právneho predpisu. Navrhovateľ musí dodržiavať všetky požiadavky, ktoré pre neho vyplývajú zo všeobecne platných predpisov.“*

Moja reakcia: Problém spočíva v tom, že pre obsah niektorých POP v odpadoch zatiaľ neboli stanovené limitné hodnoty, takže podľa platných právnych predpisov sa s odpadmi obsahujúcimi tieto látky môže nakladať de facto ľubovoľne. Predpisy zaostávajú za stavom vedeckých poznatkov. Práve proces posudzovania vplyvov na životné prostredie by však mal stanoviť také podmienky, aby došlo k ochrane životného prostredia aj v prípade chýbajúcich limitov pre niektoré toxické látky, vrátane POP, ako sú PFAS alebo PBDD/Fs, ak k tomu už sú dostupné dostatočné vedecké poznatky. Optimálne je zabrániť samotnému vzniku odpadov s týmito látkami. Dá sa síce namietajúť, že PFAS aj PBDD/F sú prítomné už v spaľovanom odpade, avšak v oboch prípadoch platí, že spaľovanie odpadu vedie k tvorbe nových PFAS aj PBDD/F, ktoré často končia v odpadoch zo spaľovní, konkrétne v popole a popolčeku (Hsieh et al., 2023; Hyks et al., 2024; Johansson et al., 2024; L.-C. Wang et al., 2010).

Ďalším problémom je, že aktuálne platné predpisy pre monitoring odpadov produkovaných spaľovňami odpadov a nakladanie s nimi sú zastarané, nereprezentujú súčasnú vedeckú poznatky. Vyššie uvedené vyjadrenie MŽP SR hovorí o predpokladanom splnení súčasných legislatívnych požiadaviek SR a EÚ, čo však nezaručuje súlad s najnovšími vedeckými poznatkami ani elimináciu negatívneho vplyvu na životné prostredie a zdravie ľudí. Podrobne tento problém analyzovala napríklad štúdia A. N. Rollinsona z januára 2022. V nej identifikoval 15 problémov materiálového vyžívania škvary (bottom ash) zo spaľovní odpadov z hľadiska verejného zdravia a bezpečnosti, vyberám niektoré z nich:

- Súčasné bezpečnostné normy sú zastarané. V EÚ je využívanie škvary nedostatočne regulované; existuje len zmes autonómnych usmernení, pričom viaceré krajiny nemajú žiadne požiadavky na testovanie.
- Škvara obsahuje významné celkové koncentrácie látok, ktoré sú podľa nariadenia EÚ REACH „high level of concern“.
- Testovacie metódy vylúhovania škvary nie sú založené na súčasných vedeckých poznatkoch a nedostatočne odrážajú reálne podmienky.
- Zohľadňujú len krátkodobé vylúhovanie, pričom niektoré toxické prvky sú mobilné až po šiestich rokoch.
- Poskytujú nepravdivé výsledky v dôsledku bufferingu pH. Vzorka sa tak javí stabilnejšia, ako v skutočnosti je.
- Nezohľadňujú vplyv humínových látok, ktoré preukázateľne urýchľujú vylúhovanie.
- V prípade viazaných aplikácií nezohľadňujú dlhodobé účinky karbonatizácie cementu v dôsledku absorpcie atmosférického CO₂ a zvetrávania. To vedie k nesprávnemu odhadu stability.
- Mikroplasty nie sú spaľovacím procesom zničené, s obsahom až 565 mikroplastových častíc na 1 kg škvary.
- Dioxíny (PCDD/F) sú v škvare prítomné vo väčšom objeme ako v popolčeku a v koncentráciách približne 3/5 koncentrácie popolčeka. V prípade škvary, ktorá sa má použiť v stavebníctve, len jedna európska krajina posudzuje celkovú koncentráciu dioxínov (PCDD/F) a žiadna európska krajina neposudzuje dioxíny (PCDD/F) vo výluhu.
- Koncentrácie polybrómovaných difenyléterov (PBDE) sú rádovo vyššie v škvare než v popolčeku a spaľovacím procesom sa neznižia. Žiadna európska krajina neposudzuje prítomnosť PBDE v škvare, ktorá sa má použiť v stavebníctve, ani celkovú koncentráciu, ani vo výluhu.
- PCB sa v škvare koncentrujú v množstvách takmer o dva rády vyšších ako v popolčeku (brané ako priemer) a tiež sa zo škvary vylúhujú vo vyšších koncentráciách ako z popolčeka. Len tri krajiny v Európe posudzuje celkovú koncentráciu PCB v škvare pre účely použitia v stavebníctve a žiadna krajina neposudzuje prítomnosť vo výluhu.
- PFAS sa hromadia v trikrát vyššej celkovej koncentrácii v škvare než v popolčeku. Žiadna európska krajina neposudzuje PFAS v škvare určenej pre stavebné účely, ani podľa celkovej koncentrácie, ani podľa výluhov.
- Najlepšie dostupné techniky EÚ pre nakladanie so škvarou sú zastarané a nereprezentujú súčasnú vedeckú poznatky. Preosievanie na odstránenie frakcií s menšou veľkosťou zrna nie je uspokojivé, pričom mnohé potenciálne toxické prvky sa nachádzajú vo väčších množstvách vo väčších zrnách. Vedie to k vyššiemu riziku vystavenia toxickému prachu a šíreniu toxínov vzduchom.

(Rollinson, 2022)

Moje pripomienky v tejto veci neboli v predmetnom procese EIA zohľadnené a s týmito námietkami sa MŽP SR vôbec nevysporiadalo v záverečnom stanovisku.

MŽP SR na strane č. 36 popisuje pripomienku Priateľov Zeme – SPZ č. 8: „*uvádzajú, že navrhovateľ sa k uvádzaným výsledkom výskumov a štúdií, ktoré poukazujú na nebezpečie ohrozovania zdravia obyvateľstva v súvislosti so spaľovňami odpadov nevyjadril. Vyjadrenie MŽP SR: MŽP SR berie na vedomie. MŽP SR pokračuje v popise pripomienky o. z. Priatelia Zeme – SPZ: „Na záver uvádzajú, že cit.: „nesúhlasíme s realizáciou tejto navrhovanej činnosti, pretože predovšetkým energetické zhodnocovanie komunálneho odpadu v navrhovanom rozsahu považujeme nielen za nesúladné so smerovaním odpadového hospodárstva, ale aj rizikové vo vzťahu k životnému prostrediu a nebezpečné z hľadiska vplyvu na klímu.“*

Vyjadrenie MŽP SR: „*MŽP SR berie na vedomie a uvádza, že v rámci posudzovania vplyvov neboli identifikované také vplyvy, ktoré by spoločensky predstavovali neprijateľné riziko vážneho poškodenia alebo ohrozenia životného prostredia či zdravia obyvateľstva.“*

Moja reakcia: Konštatujem, že „Hodnotiaca správa na hodnotenie vplyvov na verejné zdravie“ zámeru CEZO zo septembra 2025 (Holíková, 2025) ani zďaleka nereaguje na výsledky štúdií poukazujúcich na všetky faktory ohrozujúce ľudské zdravie v súvislosti so spaľovaním odpadu.

MŽP SR popisuje na stranách 36 – 37 pripomienku o. z. Znepokojené matky, ktorou žiadajú uviesť konkrétny výklad zákona, ktorý by preukázal, že pripomienka ohľadom vypracovania nezávislej epidemiologickej štúdie dopadov na verejné zdravie nie je relevantná. Trvali na jej vypracovaní a štúdiu HIA nepovažujú za dostatočnú.

Vyjadrenie MŽP SR: *„V rámci procesu posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti bola vypracovaná štúdia HIA, ktorá bola vypracovaná osobou na tou spôsobilou a v zmysle platnej legislatívy. V rámci odborného posudku uviedol jeho spracovateľ taktiež, cit: „Okrem kontroly uvedeného súladu a metodických postupov, boli závery HIA, z dôvodu predbežnej opatrnosti a s ohľadom na významnosť predloženého návrhu, zo strany spracovateľa posudku overené aj iným (konzervatívnejším) spôsobom stanovenia miery rizika v súlade s metodikou US EPA, kde boli na kvantifikáciu vzťahu dávka - účinok použité dva základné prístupy, t.j. bolo vykonané samostatné hodnotenie pre nekarcinogénne účinky a karcinogénne účinky emitovaných znečisťujúcich látok. V súlade s metodikou US EPA boli prahové účinky hodnotené porovnaním vypočítanej priemernej dennej dávky (ADD) od zdrojov navrhovateľa s referenčnou dávkou (RfD), pričom hodnoty referenčných dávok, ktoré sú považované za bezpečné pre zdravie, boli získané z databázy TOXNET, toxikologických profilov ATSDR a odbornej literatúry WHO a US EPA. Zohľadnená bola aj skutočnosť, že dotknutí obyvatelia budú súčasne vystavení viacerým znečisťujúcim látkam v ovzduší, bol tak stanovený aj sumarizujúci index nebezpečenstva. Overujúce výpočty došli k rovnaké záveru ako predložená HIA, že hodnotené chemické látky nepredstavujú zvýšené zdravotné riziko.“*

Moja reakcia: Tento záver je však v rozpore s viacerými odbornými štúdiami z posledných rokov. Obzvlášť znepokojujúce sú nové štúdie o emisiách a prenose PFAS v odpadoch zo spaľovania odpadu (A. Arkenbout & K. Bouman, 2021; Björklund et al., 2024; Johansson et al., 2024; Kuepou et al., 2022; Lucero et al., 2024; Seay et al., 2023; Strandberg et al., 2021).

MŽP SR na strane 42 reaguje na pripomienku MČ Bratislava – Petržalka k zhodnocovaniu tuhých zvyškov z procesu spaľovania vyjadrením: *„S tuhým zvyškom, ktorý bude vznikať pri prevádzke navrhovanej činnosti sa bude nakladať v zmysle všeobecne záväzného právneho predpisu. Je potrebné uviesť, že smerovanie k materiálovému využitiu škvary sa objavuje aj v Stratégii odpadového hospodárstva Slovenskej republiky do roku 2035 medzi opatreniami predpokladá zváženie úpravy legislatívy v súvislosti s využitím škvary, využitie skúseností zo zahraničia (napr. ČR) pre zavedenie úpravy škvary a recyklácie železných a neželezných materiálov tak, aby mohla byť využiteľná v stavebníctve; zároveň však výslovne podmieňuje takéto smerovanie realizáciou výskumu, meraní a overením parametrov a kvality škvary z dôvodu možných rizík toxicity a environmentálnej či zdravotnej rizikovosti, vrátane potreby zmapovať oblasti, v ktorých bude možné škvaru bezpečne využiť. Konkrétne riešenia budú upresnené na základe výsledkov prvotných laboratórnych analýz materiálu po uvedení zariadenia do prevádzky a následne budú predmetom podmienok integrovaného povoľovania“.*

Moja reakcia:

Nestačí stanoviť, že by sa mal sledovať obsah POP v zvyškoch po spaľovaní odpadu vzhľadom k skutočnosti, že definícia rozsahu perzistentných organických polutantov sa môže veľmi líšiť. Je preto potrebné vymenovať POP tak, aby zahŕňali nielen vysoko problematické PBDD/F a PFAS, ale aj napríklad hexachlórbenzén (HCB), pentachlórbenzén (PeCB), polychlóvané bifenyly (PCB), brómované spomaľovače horenia (vrátane PBDE a nových BFR, ako sú DBDPE a BTBPE) a ďalšie. V prípade odkazu na skúsenosti z Českej republiky je potrebné poukázať na skutočnosť, že monitorovanie PFAS nie je bežnou praxou ani v Českej republike, ani vo väčšine ostatných krajín EÚ, a preto nie je

možné argumentovať praxou nastavenou predtým, ako došlo k prvým meraniam obsahu PFAS v popole zo spaľovni odpadu (Hyks et al., 2024).

MŽP SR na strane č. 65 v reakcii na pripomienku Ing. Kocunovej: *„...celkové imisné koncentrácie PCDD/F nie sú vo voľnom ovzduší monitorované, vo všeobecnosti však možno konštatovať, že emisné koncentrácie PCDD/F na spaľovniach odpadov sú, vzhľadom k nárokom na potláčanie ich tvorby a ich odlučovanie z produkovaných spalín, prevažne hlboko pod stanovenými emisnými limitmi.“*

Moja reakcia: Merania v spaľovniach v EÚ jasne preukázali, že emisie PCDD/F nie sú ani v týchto zariadeniach tak pod kontrolou ako prezentujú subjekty z nich profitujúce a že dochádza k ich nárastu hlavne počas neštandardných stavov (OTNOC), či už pri spúšťaní procesu spaľovania, odstávkach, poruchách zariadenia, únikoch, alebo krátkodobých zastaveniach, ako v niektorých prípadoch aj počas bežného spaľovania (A. Arkenbout & K. J. A. M. Bouman, 2021; Arkenbout et al., 2018; Arkenbout & Petrlik, 2019; EEB, 2019). Z tohto dôvodu je dôležité semikontinuálne meranie emisií dioxínov (PCDD/F), ktoré poskytuje presnejšie a spoľahlivejšie dáta o skutočných emisiách produkovaných predmetnou spaľovňou odpadu.

MŽP SR na strane č. 74: *„Znečisťujúce látky emitované do ovzdušia budú v nízkych koncentráciách, preto nebudú významne toxické. Ich prípadný spad na poľnohospodársku pôdu by nepredstavoval ohrozenie nezávadnosti okolitej pôdy ani potravinového reťazca. S ohľadom na uvedené poškodenie zdravia obyvateľov v okolí navrhovanej činnosti kontamináciou pôdy a prienikom znečisťujúcich látok emitovaných z navrhovanej činnosti do potravinového reťazca, nie je podľa doplnenej štúdie HIA reálne.“*

Moja reakcia: HIA doplnená v septembri 2025 (Holíková, 2025) je nedostatočná a opomína, nedostatočne hodnotí možný vplyv na zdravie prostredníctvom potravinového reťazca. Preto sa k nej vraciam aj v samostatnej kapitole.

MŽP SR ma strane č. 84: *„3. Požadovať pre vydanie vyjadrenia orgánu ochrany ovzdušia podľa § 25 ods. 2 písm. i) zákona č. 146/2023 Z. z., predloženie odborného posudku vo veciach emisno-technologického posudzovania, ktorý:*

f. definuje v zmysle Záverov o BAT pre WI a národnej legislatívy podmienky monitorovania emisií znečisťujúcich látok pre všetky miesta vypúšťania znečisťujúcich látok u nového zdroja (vrátane vyhodnotenia potreby monitorovania polybrómovaných dibenzo-p-dioxínov a dibenzofuránov zo spaľovania odpadov).

Moja reakcia: Je zarážajúce, že MŽP SR v tomto bode oslabuje dokonca odporúčania samotného odborného posudku, ktorý jednoznačne odporučil realizovať monitoring polybrómovaných dibenzo-p-dioxínov a dibenzofuránov (PBDD/F) vzhľadom na navrhované zloženie odpadov. Legislatíva EÚ je v tomto jednoznačná, ak vstupný odpadov do spaľovne obsahuje brómované spomaľovače horenia, platí pre spaľovňu požiadavka BAT a prevádzkovateľ musí zabezpečiť monitorovanie emisií PBDD/F aspoň raz za šesť mesiacov. A navrhované zloženie odpadov pre CEZPO spoločnosti Slovnaft preukazuje, že v odpadoch budú vo viacerých zložkách aj brómované spomaľovače horenia. Monitoring PBDD/F je nutný nielen z legislatívnych dôvodov, ale aj dôvodov ochrany životného prostredia a verejného zdravia. JE neprípustné, že ústredný orgán štátnej správy životného prostredia oslabuje návrhy z procesu EIA.

MŽP SR ma strane č. 85: „4. Požadovať pre vydanie vyjadrenia orgánu ochrany ovzdušia podľa § 25 ods. 2 písm. i) zákona č. 143/2023 Z. z., predloženie odborného posudku vo veciach vplyvu stacionárneho zdroja na kvalitu ovzdušia, ktorý:

a. zohľadní maximálne emisné toky znečisťujúcich látok zo všetkých miest vypúšťania emisií znečisťujúcich látok v zmysle emisno-technologického posúdenia nového zdroja;

b. zohľadní najvyšší hmotnostný tok tzv. dioxínov vo vzťahu k možnosti ustanoviť pre zariadenie emisný limit pre PCDD/F alebo PCDD/F + dioxínom podobné PCB;“

Moja reakcia: Tu podľa legislatívy EÚ a SR nesmie ísť o žiadne „zohľadnenie“ a „možnosť“, ide o legislatívnu povinnosť. Nepíše sa rok 1995 aby sme takéto opatrenia relativizovali a uvádzali ako možnosť, ktorá sa v ďalšom procese bude zohľadňovať. Je, diplomaticky povedané zarážajúce, že takéto formulácie uvádza centrálny orgán štátnej správy životného prostredia v záverečnom stanovisku procesu posudzovania vplyvov. Vyššie uvedená formulácia vyznieva, ako keby jej autor, autorka naposledy evidovala legislatívu o ochrane životného prostredia pred 30 rokmi.

Pre spaľovanie odpadu v navrhovanej spaľovni **je povinné** stanoviť emisný limit pre PCDD/F a dl-PCB. Zároveň by na základe nových štúdií bolo potrebné z hľadiska ochrany zdravia a životného prostredia stanoviť aj limit pre emisie PFAS a zaviesť povinnosť ich monitorovania.

MŽP SR ma strane č. 87: „15. Napriek štandardne nízkym imisným koncentráciám PCDD/F zaznamenaným na spaľovniach odpadov počas diskontinuálnych meraní, vzhľadom na veľkú rôznorodosť uvažovaných odpadových vstupov/pre zabezpečenie vysokej miery ochrany životného prostredia a s cieľom zvýšenia miery akceptácie širšou verejnosťou, inštalovať kontinuálny automatický vzorkovač (sampler) dioxínov, ktorý umožňuje predĺžiť trvanie odberu vzoriek oproti bežnému diskontinuálnemu meraniu, čím sa získa väčšie množstvo vzoriek na analýzu a zvýši sa spoľahlivosť identifikácie reálnej priemernej emisie týchto látok.“

Moja reakcia: Merania v spaľovniach v EÚ jasne preukázali, že emisie PCDD/F nie sú ani v týchto zariadeniach tak pod kontrolou ako prezentujú subjekty z nich profitujúce a že dochádza k ich nárastu hlavne počas neštandardných stavov (OTNOC), či už pri spúšťaní procesu spaľovania, odstávkach, poruchách zariadenia, únikoch, alebo krátkodobých zastaveniach, ako v niektorých prípadoch aj počas bežného spaľovania (A. Arkenbout & K. J. A. M. Bouman, 2021; Arkenbout et al., 2018; Arkenbout & Petrlik, 2019; EEB, 2019). Z tohto dôvodu je dôležité semikontinuálne meranie emisií dioxínov (PCDD/F), ktoré poskytuje presnejšie a spoľahlivejšie dáta o skutočných emisiách produkovaných predmetnou spaľovňou odpadu.

Účinnosť čistenia spalín, dioxínový filter

Medzi najúčinnnejšie metódy zachytávania emisií dioxínov patrí selektívna katalytická redukcia s filtrom DeDiox (Obrdlík et al., 2019; Stockholm Convention on POPs, 2019). **Z Dokumentácie** (Ekoconsult - enviro, 2024) **ani z odborného posudku** (EKOS PLUS, 2026) **však nie je zrejmé, či bude táto možnosť využitá v prípade CEZO v Slovnafte**. Z dostupných informácií sa skôr javí, že budú použité menej účinné metódy. **Žiadúce bolo zdôvodnenie, uvedenie referencií k zvolenej metóde čistenia spalín od PCDD/Fs a aplikácia najúčinnnejšej technológie.**

Predchádzanie vzniku dioxínov

Hoci sa posudok (EKOS PLUS, 2026) viac ako správa o hodnotení (Ekoconsult – enviro, 2024) venoval predchádzaniu vzniku dioxínov, napríklad prostredníctvom vizuálnej kontroly odpadu na vstupe, nemožno to považovať za dostatočné opatrenie na predchádzanie vzniku dioxínov. Záverečné

stanovisko (MŽP SR, 2026) však tento prístup kopíruje a nestanovuje napríklad obmedzenie spaľovania PVC. Spaľovanie PVC (polyvinylchloridu) výrazne zvyšuje množstvo dioxínov, ktoré vznikajú v spaľovacích procesoch (Neurath, 2003 a ďalšie). Dokumentuje to aj nasledovná tabuľka prevzatá z BAT/BEP Guidelines Štokholmského dohovoru.

Tabuľka 1: Vzťah medzi emisiami PCDD/F a množstvom PVC v použitom „palive“

Zdroj: Stockholm Convention, 2008

PVC content [%]	0	0.2	1	7.5
Average Emission factor in I-TEQ/kg [ng]	14	80	200	4,900
Range I-TEQ/kg [ng]	2 - 28	9 - 150	180 - 240	3,500 – 6,700

V nich sa stanovuje aj postup pri výbere technológií nakladania s odpadmi a zdôrazňuje sa uprednostňovanie možností, ktoré nevedú k tvorbe nových perzistentných organických látok (POPs). Spaľovanie komunálneho odpadu je v Štokholmskom dohovore (Štokholmský dohovor, 2010) uvedené medzi hlavnými zdrojmi nebezpečných dioxínov, dioxínom podobných PCB a iných dioxínom podobných látok. Pre Slovensko ako signatársku krajinu Štokholmského dohovoru sú záväzné aj jeho podmienky stanovené pre najlepšie techniky a postupy z hľadiska ochrany životného prostredia, uvedené v usmerneniach BAT/BEP (Štokholmský dohovor, 2008; Štokholmský dohovor o perzistentných organických látkach, 2019). Tieto usmernenia stanovujú aj postup výberu technológií na nakladanie s odpadmi a zdôrazňujú uprednostňovanie variantov, ktoré nevedú k tvorbe nových perzistentných organických látok (POP). V tejto súvislosti usmernenia BAT/BEP Štokholmského dohovoru odporúčajú uprednostniť okrem iného lepšie triedenie a recykláciu odpadov.

K hodnoteniu vplyvov na verejné zdravie

Od septembra 2025 (Holíková, 2025) nedošlo k žiadnej ďalšej aktualizácii posúdenia vplyvov zámeru na ľudské zdravie, a preto opakujem pripomienky k tejto verzii. Zároveň považujem za dôležité upozorniť na rad štúdií poukazujúcich na medzery v aktuálnom posudzovaní vplyvov spaľovní odpadu na ľudské zdravie.

Rovnako ako predchádzajúca verzia posúdenia vplyvov na ľudské zdravie (Holíková, 2024), aj aktualizovaná verzia (2005) týkajúca sa vplyvov spôsobených potenciálnou kontamináciou pôdy toxickými látkami pochádzajúcimi zo spaľovania odpadu uvádza v podstate to isté:

„3. Vplyv znečistenia pôdy

Navrhovaná činnosť bude susediť s poľnohospodárskou pôdou. Bude však zabezpečená proti úniku znečistených vôd do podlažia hydraulickou clonou (viď vyššie). Znečisťujúce látky emitované do ovzdušia budú v nízkych koncentráciách, preto nebudú významne toxické. Ich prípadný spad na poľnohospodársku pôdu by nepredstavoval ohrozenie nezávadnosti okolitej pôdy ani potravinového reťazca. Záver: Poškodenie zdravia obyvateľov v okolí posudzovanej činnosti „Centrum energetického zhodnotenia odpadov“ kontamináciou pôdy a prienikom znečisťujúcich látok emitovaných z navrhovanej činnosti do potravinového reťazca, nie je reálne“ (Holíková, 2025)

MŽP SR sa nevysporiadalo s mojou pripomienkou k SoH, k doplnenej verzii HIA týkajúcou sa nedostatočného posúdenia vplyvu perzistentných organických látok na zdravie ľudí skrz potravinový reťazec. Preto mi neostáva nič iné, než zopakovať moje pripomienky. Aj moderné spaľovne komunálneho odpadu sa ukázali v niektorých prípadoch v poslednom období ako relevantné zdroje toxických látok, predovšetkým perzistentných organických polutantov, ktoré majú významný vplyv najmä na potravinový reťazec v okolí.

Hlavnou expozičnou cestou je pre väčšinu perzistentných organických látok (najmä pre dioxíny) potravinový reťazec - príjem potravín, predovšetkým živočíšnych tukov (Parzefall, 2002; Schechter et al., 2006). Jeho zaradenie v hodnotení vplyvov spaľovní odpadov na zdravie (hodnotenie expozície prostredníctvom lokálne pestovaných potravín) odporúčajú aj ďalšie štúdie (Ma et al., 2002; Nouwen et al., 2001). Expozičná cesta prostredníctvom doma chovaných živočíchov ako zdrojov potravy môže v okolí spaľovní viesť k zvýšenej expozícii dioxínom, hlavne v prípade prevádzkových chýb, častých odstávok a nábehov, nekorektných postupov pri práci s dioxínovým filtrom a častejších požiaroch, haváriách. **Vyhodnotenie tejto expozičnej cesty však v hodnotení dopadov na ľudské zdravie v dokumentácii EIA chýba.** Relevantnú záťaž lokálnych chovov sliepok dioxínmi v okolí európskych spaľovní odpadov potvrdila aj nedávno publikovaná štúdia, ktorá sa okrem iného zamerala aj na okolie spaľovne odpadov v Chotíkove (Arkenbout & Bouman, 2021). Predložené hodnotenie vplyvov na ľudské zdravie považujem preto za nedostatočné, pretože nezahŕňa všetky expozičné cesty a podceňuje vplyv dioxínov tým, že neberie do úvahy cestu kontaminácie potravinovým reťazcom.

Toxicita dioxínov

Podobne ako v prípade hodnotenia expozičnej cesty prostredníctvom potravinového reťazca, štúdia hodnotenia vplyvu na verejné zdravie **opakuje rovnaké chyby aj pri hodnotení toxicity dioxínov**, keď konštatuje, že: „Z chronických účinkov je najzávažnejší karcinogénny účinok, bol však zistený iba u 1 z 210 kongenérovo – 2,3,7,8-TCDD“ (Holíková, 2025). **Autorka vychádza zo zastaraného hodnotenia toxicity dioxínov. Novšie bol medzi preukázané ľudské karcinogény zaradený aj 2,3,4,7,8-pentachlórdibenzofurán a navyše aj dioxínom podobné polychlórované bifenyly (DL PCBs)** (IARC, 2020). V EÚ bola stanovená nová hodnota TDI (priateľný denný príjem dioxínov) na úrovni 0,25 pg/kg/deň (EFSA CONTAM, 2018). Vo všeobecnosti sa riziko zdravotných vplyvov kontaminácie

životného prostredia dioxínmi a dioxínom podobnými PCB sprísnilo sedemnásobne, a to už v roku 2018.

V súčasnosti pri spaľovaní odpadov vznikajú vo zvýšenej miere aj brómované dioxíny (PBDD/Fs). Zistilo sa, že PBDD/Fs vykazujú podobnú toxicitu a zdravotné účinky ako ich chlórované analógy (PCDD/Fs) (Behnisch et al., 2003; Birnbaum et al., 2003; Kannan et al., 2012; Piskorska-Pliszczyńska & Maszewski, 2014). Môžu napríklad ovplyvniť vývoj mozgu, poškodiť imunitný systém a plod alebo vyvolať karcinogézu (Kannan et al., 2012).

„Obe skupiny zlúčenín vykazujú podobné účinky, ako je indukcia aktivity aryl-uhlíkovodíkovej hydroxylázy (AHH) / EROD, a toxicitu, ako je indukcia syndrómu chradnutia, atrofia týmusu a hepatotoxicita.“ (Behnisch et al., 2003). **Hodnotenie vplyvov na ľudské zdravie by preto malo zahŕňať aj vplyv tejto skupiny látok.** Ich prítomnosť v životnom prostredí zistila napríklad nová štúdia z okolia modernej spaľovne komunálneho odpadu v Číne (Song et al., 2022).

Brómované dioxíny sú prítomné v plyných emisiách zo spaľovní, rovnako ako v popole, popolčeku a ďalších zvyškoch z čistenia spalín (L.-C. Wang et al., 2010). Zistili sa aj v ovzduší (M.-S. Wang et al., 2010), v pôde (Song et al., 2022), ale aj vo vajciach hydiny z domácich chovov v okolí spaľovní a miest, kde sa nakladá s popolom a popolčekom zo spaľovní (Teebthaisong et al., 2021; Weber et al., 2015).

Odborný posudok k tomu uviedol len nasledovné nekorektné vyjadrenie:

„Dermálnu a orálnu cestu expozície považuje autorka v danom prípade pre obyvateľstvo za zanedbateľnú, s čím sa možno stotožniť, nakoľko orálna expozícia by bola relevantná len v prípade dioxínov a BaP za predpokladu, že by v mieste výskytu vysokých koncentrácií boli napr. záhrady a ich majitelia by sa živili výlučne nimi vypestovanými plodínami a produktmi nimi vykrmených živočíchov (mäso, vajcia). V danom prípade sa jedná o nereálny predpoklad. Pre dioxíny a BaP v ovzduší boli vypočítané HQ menšie ako 1 (maximálna hodnota HQ pre dioxíny je na úrovni 3,69E-04 a pre BaP je HQ na úrovni 1,11E-04, viď nižšie). Na základe týchto výsledkov je možné predpokladať, že ani v pôde, vode, pestovaných plodinách a chovaných zvieratách nebudú v dotknutej lokalite také koncentrácie dioxínov a BaP, ktoré by predstavovali pre obyvateľov zvýšené zdravotné riziko“ (EKOS PLUS, 2026).

Posudok tak nezohľadňuje skutočnosť, že autorka hodnotí nebezpečnosť dioxínov podľa zastaraných údajov (nezahŕňa všetky kongenéry PCDD/Fs hodnotené ako ľudské karcinogény) **a nezapočítava dioxínom podobné polychlórované bifenylly** (dl PCBs) **ani brómované dioxíny** (PBDD/Fs).

Na pripomienku Ing. Kocunovej cit.: Štúdia HIA je neaktuálna a metodicky chybná, pretože sa opiera o zastarané odporúčania WHO z roku 2002 namiesto vedeckých poznatkov z roku 2021. Výpočty indexov nebezpečenstva ignorujú prísnejšiu európsku legislatívu platnú od roku 2030 a nekorektné vynechávajú kľúčové škodliviny ako jemný prach (PM_{2,5}) a karcinogénny benzo(a)pyrén. Úplne absentuje posúdenie vplyvu fotochemického smogu a troposférického ozónu na verejné zdravie.

Uviedlo MŽP SR nasledovné vyjadrenie:

„Vzhľadom na neistotu, ktorú by mohlo vniešť do záverov posudzovania hodnotenie zdravotných rizík len porovnaním so v súčasnosti platnými limitnými hodnotami pre imisné koncentrácie znečisťujúcich látok, spracovateľ odborného posudku prepočítal koeficienty rizika (HQ) aj ďalším postupom, ktorý vychádza z metodiky US EPA, pri ktorej sú účinky imisií znečisťujúcich látok v ovzduší hodnotené porovnaním vypočítanej priemernej dennej dávky (ADD) s referenčnou dávkou (RfD). Hodnoty RfD boli získané z databázy TOXNET, toxikologických profilov ATSDR, odbornej literatúry WHO a US EPA, a odzrkadľujú tak najnovšie poznatky v problematike vplyvov na zdravie, pričom udávajú „bezpečné“ hodnoty denného príjmu pre prahové účinky chemických látok a predstavujú odhad každodennej

expozície ľudskej populácie vrátane zvlášť citlivých populačných skupín, ktorá pravdepodobne nepredstavuje žiadne riziko nepriaznivých účinkov. Hodnoty ADD predstavujú skutočný denný príjem exponovanej populácie, ktorý je priemerovaný po celú dobu expozície. Vzhľadom k tomu, že dotknutí obyvatelia budú súčasne vystavení viacerým znečisťujúcim látkam v ovzduší, bol následne stanovený aj index nebezpečenstva (HI), pričom $HI = \sum HQ$. Zároveň bolo kvantifikované aj riziko karcinogénnych účinkov hodnotených znečisťujúcich látok, a to ako celoživotný vzostup pravdepodobnosti nádorových ochorení nad všeobecný priemer pre dotknutú populáciu (APCR). Pri všetkých výpočtoch boli použité najvyššie ročné imisné koncentrácie vypočítané pre spoločnosť navrhovateľa, vrátane navrhovanej činnosti pri jeho 70 % výkone (rok 2030). Z uvedených výpočtov vyplynulo, že hodnotené chemické látky nepredstavujú zvýšené zdravotné riziko nekarcinogénnych účinkov, ani nebude prekročená spoločensky prijateľná celoživotná miera vzniku rakoviny. Súčasťou výpočtov bolo aj hodnotenie BaP, aj PM_{2,5} nakoľko tie sú súčasťou emisie PM₁₀, pričom v ich prípade konzervatívne spracovateľ Rozptylovej štúdie uvažoval, že ich podiel na emisii PM₁₀ bude 100 % (v praxi ide o menší podiel v závislosti na technológii a zariadeniach na čistenie spalín).“

Moja reakcia:

Pri hodnotení vplyvov na verejné zdravie autorka v štúdii HIA síce použila štandardnú metodiku US EPA, avšak do výpočtov indexu nebezpečnosti boli dosadené nesprávne limitné hodnoty, ktoré už v roku 2030 nebudú platné (viď smernicu EÚ 2024/2881) a preto výsledky z týchto výpočtov nemožno brať ako relevantné.

Závažnou chybou skresľujúcou hodnotenie vplyvov na verejné zdravie je vylúčenie znečisťujúcich látok PM_{2,5} a O₃ z hodnotenia výpočet rizika. Autorka nekorektne uviedla, že cit. „Do výpočtu neboli zahrnuté jemné prachové častice PM_{2,5}, nakoľko sú súčasťou častíc PM₁₀...“.

Avšak častice PM_{2,5} a častice PM₁₀ majú odlišné negatívne zdravotné vplyvy a preto sa aj štandardne hodnotia osobitne. Vo veci znečisťovania ovzdušia sa jemné prachové častice PM_{2,5} považujú za jedny z najrizikovejších pre verejné zdravie. Predmetná HIA tiež ignoruje aktuálne odporúčania WHO pre kvalitu ovzdušia z roku 2021, a vychádza zo zastaralých neaktuálnych odporúčaní z predošlých publikácií WHO okolo roku 2000. Predmetné hodnotenie vplyvov na verejné zdravie preto neposúdilo všetky vplyvy na zdravie, nevychádza z legislatívy ktorá bude platná po roku 2030, a nevychádza z aktuálnych vedeckých poznatkov a nových aktuálne platných odporúčaní WHO.

Na základe uvedených skutočností konštatujem, že **ani vo veci toxických látok produkovaných navrhovanou spaľovňou odpadu a hodnotenia vplyvov na verejné zdravie nebol v predmetnom procese posudzovania vplyvov zistený skutkový stav, neboli posúdené a vyhodnotené všetky vplyvy navrhovanej činnosti na zdravie, posúdenie nebolo vykonané v plnom rozsahu. Vo viacerých prípadoch sa nevychádzalo z už prijatej legislatívy, ktorá bude platná po roku 2030 (teda v čase potenciálneho spustenia navrhovaného CEZO do činnosti), nevychádzalo sa z aktuálnych vedeckých poznatkov a nových aktuálne platných odporúčaní WHO.**

4. Riziká havárií, požiarov a negatívne dôsledky z nich vyplývajúce

K problematike rizík havárií, požiarov a ich negatívnych vplyvov sa MŽP SR vyjadrilo na viacerých miestach, napríklad vo vyjadrení k pripomienke Ing. Veroniky Basta k tejto veci, kde uviedlo len formalistické a v niektorých prípadoch nepravdivé vyjadrenia ktorými preukázalo, že sa mojimi pripomienkami k riziku havárií a ich negatívnych vplyvov vôbec nezaoberalo a nevysporiadalo sa s nimi.

MŽP SR popisuje na strane 55 pripomienku Ing. Veroniky Basta: „... k otázke **prevencie závažných priemyselných havárií** a uvádza, že správa o hodnotení podceňuje **riziká spojené s blízkosťou existujúceho areálu navrhovateľa, kde bolo identifikovaných 32 nebezpečných technológií**. Najhoršie scenáre, ako napríklad výbuch etylénovej jednotky, môžu vyvolať tlakovú vlnu s dosahom až 1 628 metrov, čo ohrozuje všetky okolité prevádzky. Uvádza, že **navrhovaná činnosť navyše nerešpektuje potrebné bezpečnostné vzdialenosti** podľa zákona č. 128/2015 Z. z. a plánuje výstavbu priamo **v ochrannom pásme ropovodov**. Taktiež má za to, že hygienické a ochranné pásmo z roku 1979 (1 000 metrov) je neaktuálne a nedostatočné pre ochranu súčasných komunít. Situáciu zhoršuje vysoká miera ohrozenia lokality extrémnymi horúčavami a suchom (10. stupeň), ktoré môžu narušiť bezpečnú prevádzku zariadení. Žiada prehodnotenie **bezpečnostných zón a vypracovanie novej analýzy nebezpečenstva pre prípad mimoriadnych udalostí**. Na záver uvádza, že nesúhlasí s realizáciou navrhovanej činnosti, z hľadiska už existujúcej záťaže v dotknutom území na životné prostredie a zdravie obyvateľstva.“

Vyjadrenie MŽP SR:

„Zákon č. 128/2015 Z. z. upravuje podrobné kvantitatívne hodnotenie rizika závažných havárií, zaradenie podniku do príslušnej kategórie a spracovanie bezpečnostnej dokumentácie, pričom tento proces je viazaný na následné povoľovacie konanie (v rámci integrovaného povoľovania) a na reálne skladované množstvá nebezpečných látok a odpadov v prevádzke. Navrhovaná činnosť bude predstavovať technologickú súčasť existujúceho podniku spoločnosti navrhovateľa, ktorý je už v súčasnosti zaradený do kategórie B podľa zákona č. 128/2015 Z. z.

Vstupné odpady budú spracovávané v kontrolovanom režime, v uzavretých technologických systémoch, bez dlhodobého skladovania veľkých objemov nebezpečných látok, pričom ich vlastnosti budú zohľadnené v rámci bezpečnostnej dokumentácie aktualizovanej pred uvedením zariadenia do prevádzky. Navrhovateľ preto bude riešiť a hodnotiť riziko/riziká v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií, vrátane prípadného prehodnotenia zaradenia podniku, v rámci následných povoľovacích konaní, v súlade so zákonom č. 128/2015 Z. z. Tento postup zodpovedá ustálenej praxi. Z dokumentácie, ktorá je súčasťou administratívneho spisu vo veci navrhovanej činnosti vyplýva, že v prípade navrhovanej činnosti boli riziká havárií identifikované a kvalitatívne vyhodnotené, sú navrhnuté technické a organizačné opatrenia na ich minimalizáciu, vrátane prevádzkových predpisov, plánov údržby, havarijných postupov a evidencie poruchových stavov. Takéto opatrenia sú plne v súlade s požiadavkami právnych predpisov v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ochrany vôd, ochrany ovzdušia a prevencie závažných priemyselných havárií.

K vyjadrenej pochybnosti o aktuálnosti ochranného a hygienického pásma vytýčeného v roku 1979, MŽP SR uvádza, že platnosť, rozsah a prípadná aktualizácia ochranných pásiem sú výlučne v pôsobnosti príslušných orgánov verejnej správy a nie sú v pôsobnosti navrhovateľa a zároveň nie sú predmetom konania o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Z dokumentácie, ktorá je súčasťou administratívneho spisu vo veci navrhovanej činnosti (súčasťou ktorej sú aj odborné štúdie) vyplýva, že navrhovaná činnosť je vhodne umiestnená v existujúcom priemyselnom areáli navrhovateľa. Odborné štúdie spracované pre účely navrhovanej činnosti hodnotili kumulatívne vplyvy všetkých činností v areáli navrhovateľa, ako aj činnosti v širšom okolí riešeného územia znečisťovania ovzdušia ako aj vplyvy. Kumulatívne hodnotenie vplyvov navrhovanej činnosti nepreukázalo také negatívne vplyvy navrhovanej činnosti na jednotlivé zložky životného prostredia a pohodu a zdravie obyvateľov, ktoré by odôvodňovali vydanie nesúhlasného záverečného stanoviska s realizáciou navrhovanej činnosti.“

Moja reakcia:

Vyjadrenie MŽP SR, že navrhovateľ bude hodnotiť riziká v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií a riešiť ich až v rámci následných povoľovacích konaní, je nekorektné. Hodnotenie rizika havárií až v ďalších konaniach je nedostatočné, pretože v nich sa rieši už len vykonanie opatrení vyplývajúcich zo súvisiacich bezpečnostných právnych predpisov, ale nie posúdenie vplyvov rizika a závažností havárií na životné prostredie, zdravie a ich vplyv na celkové dlhodobé prispenie k imisnej situácii.

Príspevok emisií a prispenie k imisnej situácii v rámci požiarov a havárií nebol v SoH ani v žiadnej štúdii vôbec zohľadnený. Tie počítali s nereálne ideálnym stavom, že k žiadnym požiarom a haváriám nedôjde ani raz počas celej životnosti navrhovanej spaľovne. To je nereálne ak si pozrieme štatisticky zo Slovenska a Českej republiky, kde v každá trochu väčšia spaľovňa odpadov mala haváriu, veľký požiar najmenej raz, väčšina ich mala viacero. Len ja viem o 13 veľkých požiaroch, haváriách spaľovní odpadov na Slovensku od roku 2004 (početné veľké požiare spaľovne TKO v Košiciach, raz OLO v Bratislave, opakovane Fecupral v Prešove, spaľovňa v Považskej Bystrici). V Českej republike mala spaľovňa komunálnych odpadov v Malešiciach niekoľko veľkých havárií len v posledných rokoch atď.

Rôzne priemyselné prevádzky majú veľmi rôzne častosti a závažnosti havárií, nie je možné sa preto odvolávať frázovito na to, že „riziko“ je pri každej činnosti a pod. ako v odbornom posudku. Ako ukazuje aj podrobný štatistický prieskum z Francúzska, závažné havárie, požiare mali spaľovne dokonca početnejšie ako skládky odpadov. V spaľovniach odpadov sa vyskytujú v rámci povahy ich činnosti aj veľké požiare, havárie, mimoriadne udalosťami nie výnimočne a štatisticky je takmer isté, že pri tak veľkej spaľovni odpadov s navrhnutým zložením odpadov dôjde aspoň k jednej mimoriadnej udalosti. Tento faktor je možné posúdiť z hľadiska vplyvov na životné prostredie a verejné zdravie jedine v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z., pretože ďalšie konania už samotný vplyv v jeho súvislostiach neposudzujú a navrhovateľ sa paradoxne bude odvolávať na posúdenie vplyvov v tomto procese (kedy k posúdeniu nedošlo).

Nie je pravdou že by z dokumentácie vyplývalo, že navrhovaná činnosť je vhodne umiestnená v existujúcom priemyselnom areáli navrhovateľa. Navrhovateľ len v tejto veci uviedol svoje subjektívne názory, súvisiace s ekonomickou výhodnosťou umiestnenia spaľovne na jeho pozemku a areáli. Bezpečnostné opatrenia sú však realizované pre priemyselnú výrobu v rafinérii, bezpečnosť prevádzky veľkokapacitnej spaľovne komunálnych, priemyselných a nebezpečných odpadov si vyžaduje iné opatrenia.

Nie je pravdou, že odborné štúdie ktoré hodnotili kumulatívne vplyvy všetkých činností v areáli navrhovateľa, by zohľadnili emisie a ďalšie negatívne vplyvy havárií, požiarov, porúch, mimoriadnych udalostí. Naopak, je preukázateľné v textoch predmetnej dokumentácie EIA, že nijako nepočítali z emisiami z mimoriadnych udalostí, ani porúch, častejších odstávok, nehovoriac o rizikách požiarov a pod. Nič z toho nebolo v SoH, jej prílohách ani doplňujúcich informáciách zohľadnené. V rámci posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti sa tak ani v tejto veci nevychádzalo z riadne zisteného skutkového stavu a neposúdili sa všetky vplyvy.

Mimochodom, vyjadrenie MŽP na strane 55 v ktorom uvádza, že vlastnosti vstupných odpadov „budú zohľadnené v rámci bezpečnostnej dokumentácie aktualizovanej pred uvedením zariadenia do prevádzky“ a „**Navrhovateľ preto bude riešiť a hodnotiť riziko/riziká v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií, vrátane prípadného prehodnotenia zaradenia podniku, v rámci následných povoľovacích konaní**“

si priamo odporuje s vyjadrením MŽP SR na strane 22 cit.

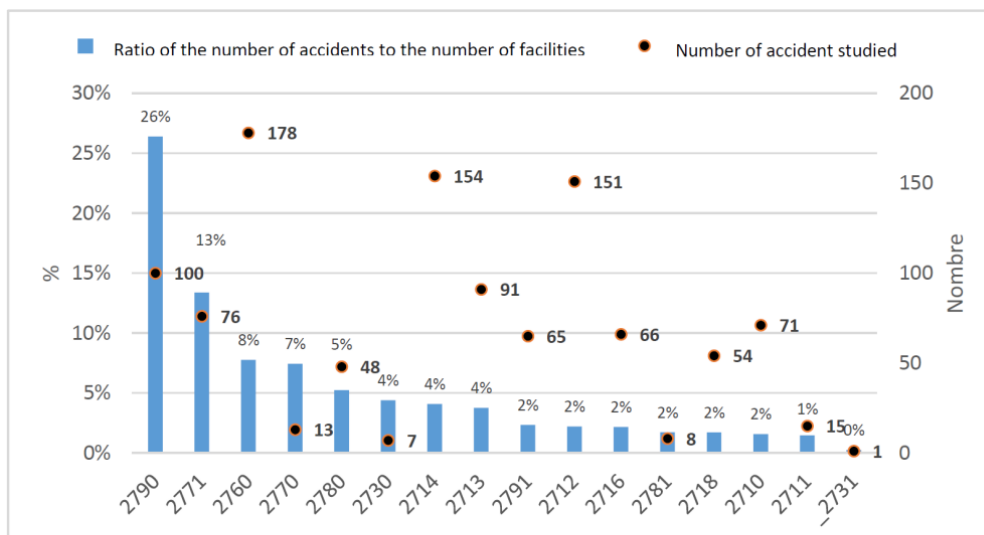
„**Navrhovateľ taktiež uviedol, že riziká technických porúch, požiarov a mimoriadnych udalostí boli zahrnuté vo vyhodnotení v rámci správy o hodnotení**“.

MŽP SR tu pravdepodobne skúša popísať hodnotenie rizík na základe konceptu Schrödingerovej mačky, ktoré sa mu ale nepodarilo. Buď riziká požiarov, mimoriadnych udalostí, porúch boli vyhodnotené už v správe o hodnotení, alebo navrhovateľ bude hodnotiť riziká závažných havárií až v rámci nasledovných povolovacích konaní po vydaní záverečného stanoviska.

MŽP SR v záverečnom stanovisku ignoruje hlavný odborný dokument ktorý som k téme predložil (štatistickú správu Ministerstva životného prostredia Francúzska MoEES, 2016), a len formalisticky sa odvoláva na ďalšie konania a legislatívu, ktorá však nerieši posudzovanie vplyvov havárií, alebo si MŽP SR odporuje vo vlastných vyjadreniach.

K predmetnej problematike som predložil **komplexný štatistický dokument Ministerstva životného prostredia Francúzska, ktorý zmapoval a vyhodnotil početnosť a závažnosť všetkých havárií rôznych technológií nakladania s odpadmi** za časové obdobie 10 rokov. V tomto dokumente **sú štatisticky spracované údaje o haváriách všetkých relevantných technológií a sú korektne rozdelené podľa závažnosti, zásahov a pod.** Ministerstvo životného prostredia Francúzska (MoEES, 2016) vo svojej analýze **porovnávalo havárie, požiare v 16 rôznych technológiách nakladania s odpadmi** vrátane spaľovní nie nebezpečných odpadov a spaľovní nebezpečných odpadov **počas 10 rokov (2005 – 2014)**. Výsledok tohto podrobného štatistického porovnania je uvedený v grafe na obrázku 4.a. Z grafu je zrejmé, že na rozdiel od bežne rozšíreného vnímania frekvencie havárií na skládkach a v spaľovniach odpadov **zaznamenalo Francúzsko vyšší podiel závažných nehôd v spaľovniach než na skládkach**, aj keď na skládkach je z hľadiska počtu vyšetrovaných viac nehôd. Štatistický prehľad havárií technológií odpadového hospodárstva z dielne Ministerstva životného prostredia Francúzska je výsledkom komplexného, objektívneho systematického prístupu k predchádzaniu vzniku havárií a jeho ignorácia v záverečnom stanovisku MŽP SR je chybou.

Obr. 4 a

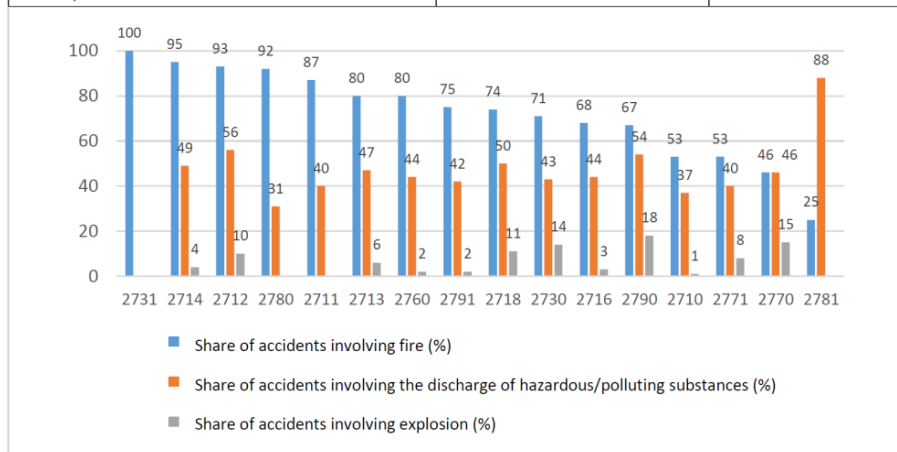

2790	Treatment of hazardous waste	2791	Treatment of non-hazardous waste
2771	Incineration of non-hazardous waste	2712	Automobile scrapyards
2760	Landfill	2716	Handling/consolidation/sorting of non-hazardous waste
2770	Incineration of hazardous waste	2781	Methanisation
2780	Composting	2718	Handling/consolidation/sorting of hazardous waste
2730	Treatment of animal by-products	2710	Dumpsites
2714	Handling/consolidation/sorting of paper, plastics	2711	Handling/consolidation/sorting of WEEE
2713	Handling/consolidation/sorting of metals	2731	Storage of animal by-products

Ďalší graf (obrázok 4.b) znázorňuje, že **francúzski hasiči, záchranári v rokoch 2005 až 2014 vo Francúzsku častejšie zasahovali pri únikoch, alebo výbuchoch nebezpečných látok v spaľovniach odpadov než na skládkach** (MoEES, 2016).

Obr. 4 b

Hazardous phenomenon	Percentage of accidents by phenomenon ⁴	
	Waste sector	All environmentally sensitive facilities
Fire	78%	62%
Discharge of hazardous/polluting substances	47%	49%
Explosion	6%	8%
Other phenomena ⁵	12%	8%

2731	Storage of animal by-products	2718	Handling/consolidation/sorting of hazardous waste
2714	Handling/consolidation/sorting of paper, plastics	2730	Treatment of animal by-products
2712	Automobile scrapyards	2716	Handling/consolidation/sorting of non-hazardous waste
2780	Composting	2790	Treatment of hazardous waste
2711	Handling/consolidation/sorting of WEEE	2710	Dump sites
2713	Handling/consolidation/sorting of metals	2771	Incineration of non-hazardous waste
2760	Landfill	2770	Incineration of hazardous waste
2791	Treatment of non-hazardous waste	2781	Methanisation

Vo svojom stanovisku k SoH a podkladom pre záverečné stanovisko som uviedol konkrétne početné príklady havárií, veľkých požiarov v spaľovniach odpadov **hlavne z posledného obdobia, ktoré sa týkali spaľovní s najmodernejšími technológiami**. Vychádzal som zo štúdií z rokov 2022 a 2023 a popisoval som veľké požiare a havárie spaľovní odpadov v Českej republike, na Slovensku a v ďalších krajinách EÚ hlavne. Uviedol som havárie prevažne z Českej republiky a zo Slovenska práve z hľadiska skúseností prevádzkovej praxe a na priblíženie povahy a závažnosti rizík.

Napríklad moderná spaľovňa odpadov v Prahe Malešiciach, ktorá bola dávaná za príklad aj na Slovensku, mala závažné havárie aj v posledných rokoch. V roku 2020 horel odpad pri technológii drviča a v roku 2021 horeli rekonštruované technológie na čistenie spalín (iRozhlas, 2021), a to len krátko pred ich uvedením do prevádzky. Ich oprava mala podľa prvotných odhadov stáť stovky miliónov korún a trvať viac než pol roka. V roku 2003 tu horel odpad uložený v odpadovom bunkri. V spaľovni odpadov Termizo v Liberci horelo v roku 2019 v jednom z bunkrov. Požiar sa podarilo zlikvidovať približne po piatich hodinách, pričom medzitým zhorela približne tretina z 1 500 ton odpadu (Ortová & Berka, 2019). **Konkrétne príklady požiarov, havárií spaľovní odpadov som uviedol ako doplnok ku komplexným štatistickým vyhodnoteniam MŽP Francúzske.**

Rôzne priemyselné, infraštruktúrne technológie sa vzájomne výrazne líšia v počte aj závažnosti havárií, dokonca aj keď porovnávame jednotlivé technológie nakladania s odpadmi (pri porovnaní s inými priemyselnými prevádzkami nájdeme ešte väčšie rozdiely). Ak si pozrieme dáta z vyššie uvedenej štatistickej práce Ministerstva životného prostredia Francúzska a napríklad obr. 4 a), vidíme rádové, veľmi výrazné rozdiely v počte aj závažnosti havárií, požiarov medzi jednotlivými technológiami nakladania s odpadmi. Aj z tohto dôvodu má význam monitorovať, štatisticky vyhodnocovať túto problematiku a zohľadniť výsledky v rozhodovaní ústredných orgánov štátnej správy.

MŽP SR sa nevysporiadalo ani nijako nezohľadnilo ani ďalší faktor, pre ktorý upozorňujem na riziko havárií. Tým sú **dodatočné, nadmerné emisie toxických látok, vrátane perzistentných organických polutantov, pri nedokonalom horení počas požiarov, havárií v spaľovniach odpadov**. Pri týchto požiaroch spravidla dochádza k bežnému, tzv. **nedokonalému horeniu pri nižších teplotách**, a **tieto podmienky sú optimálne pre produkciu vysokých koncentrácií toxických látok** vrátane POPs. **Tieto dodatočné emisie** (k bežnej prevádzke) **nie sú započítavané do monitorovaných emisií** (hasičský zbor monitoruje emisie z hľadiska akútnej toxicity, nie chronickej), riziko ich produkcie nie je zohľadnené ani v tomto procese posudzovania vplyvov, ani v hodnotení vplyvov na verejné zdravie, aj keď sú tieto emisie realitou v prípade každej spaľovne komunálnych a pod. odpadov na Slovensku a v Českej republike a vyskytujú sa pomerne často, aj v krajinách EÚ.

V neposlednom rade si **nemyslím, že umiestnenie prevádzky spaľovne odpadov do areálu Slovnaftu je vhodným umiestnením**, či akousi výhodou. **Naopak, susedstvo s chemickou prevádzkou, v ktorej sa nachádza veľké množstvo horľavých látok, možno považovať skôr za zvýšené riziko**. Ani spoločnosti Slovnaft sa havárie nevyhýbajú. Aj tieto prípady poukazujú na dôležitosť zohľadnenia ľudského faktora, ktorý zohráva pri haváriách významnú úlohu.

Možno konštatovať, že **v predmetnom procese posudzovania vplyvov navrhovanej spaľovne odpadov Slovnaftu neboli riadne popísané a posúdené riziká požiarov, závažných havárií, technických porúch vedúcich k haváriám a mimoriadnych udalostí, aj keď ide v spaľovniach o nezriedka sa vyskytujúci problém**. Ako HIA, tak rozptylová štúdia predpokladali len ideálne podmienky bez jediného požiaru s nedokonalým horením, bez jedinej havárie, avšak ako ukazuje prax aj spaľovní v SR a ČR, takýto vývoj je veľmi nepravdepodobný.

6. Znečisťovanie ovzdušia

MŽP SR uvádza v kapitole VII. ODÔVODNENIE ZÁVEREČNÉHO STANOVISKA na stranách 95 – 96 **nekorektné, skresľujúce odôvodnenie navrhovanej činnosti, ktoré vychádza z nesprávne použitej metodiky** (na výpočet príspevku bodového zdroja, ktorý má iný účel) a **je nesprávne interpretovaná vo vzťahu k limitom a cieľom novej Smernice EÚ o kvalite okolitého ovzdušia 2024/2881 a súčasnému stavu znečistenia ovzdušia v Bratislave**, cit.:

„... v prípade vplyvov na ovzdušie znečisťujúce látky NOX/NO2, TZL/PM10 a PM2,5, a SO2, u ktorých je prevádzkovateľ významných prispievateľom k znečisteniu dotknutého územia, prípadne u ktorých boli vypočítané, alebo sú na základe meraní zaznamenávané v dotknutom území aj problematické celkové imisné koncentrácie (t. j. imisie zahŕňajúce príspevky nie len od navrhovateľa, ale aj ďalších zdrojov v území, vrátane lokálnych kúrenísk a dopravy), navrhovateľ pripravovanými opatreniami na existujúcich zdrojoch znečisťovania ovzdušia vytvorí „emisnú rezervu“, ktorá umožní prevádzku navrhovanej činnosti bez zvýšenia súčasných vypočítaných imisných maxím, resp. celková imisná situácia generovaná výrobným areálom navrhovateľa bude aj po inštalácii navrhovanej činnosti priaznivejšia, ako bola v referenčnom roku 2023. U ostatných znečisťujúcich látok sa na základe dostupných údajov príspevkov navrhovanej činnosti, resp. ním vyvolaná zmena emisnej a následne imisnej situácie, neprejavila ako riziková z hľadiska možných prekročení stanovených limitných hodnôt v zmysle platnej národnej legislatívy, ani do budúcnosti v zmysle smernice č. 2024/2881.“

Nekorektnosť a neprijateľnosť týchto odôvodnení a interpretácií preukázala už v doterajších pripomienkach k SoH aj podkladom k záverečnému stanovisku bývalá riaditeľka odboru ovzdušia MŽP SR Ing. Kocunová, napriek tomu tieto jej pripomienky boli ignorované a MŽP SR tieto nepravdivé zdôvodnenia navrhovanej spaľovne použilo v Záverečnom stanovisku. Korektná interpretácia dát a súvisiacej legislatívy je iná, viď nižšie v mojich pripomienkach v tejto kapitole.

MŽP SR tieto nekorektné závery opakuje aj v iných kapitolách Záverečného stanoviska a keďže tie boli mierne podrobnejšie, budem konkrétnejšie reagovať na tie.

V kapitole IV. KOMPLEXNÉ ZHODNOTENIE VPLYVOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA v časti venovanej znečisťovaniu ovzdušia, rozptylovým štúdiám, dodatku o porovnaní so smernicou 2024/2881 a analýze rozptylovej štúdie uviedlo MŽP SR skresľujúce vyjadrenia, napríklad na stranách 77 - 78.

Nižšie uvedené nepravdivé tvrdenia, ktoré uvádza MŽP SR na strane 78 záverečného stanoviska sú doslova skopírované z tej časti odborného posudku (str. 279 OP), ktorá odkazuje na podrobnejšie popísanie týchto interpretácií a záverov v kapitole 3.1.2.4. To je tá kapitola odborného posudku, ktorej nepravdivosť a tendenčnosť som konkrétne na dátach dokázal vo svojom vyjadrení k podkladom pre vydanie Záverečného stanoviska (list 14.4.2026). Napriek preukázanej nepravdivosti týchto záverov v odbornom posudku (v kapitole 3.1.2.4. z ktorých následne robí závery autor OP na strane 279 a ktoré skopírovalo MŽP SR vo svojom záverečnom stanovisku), MŽP SR sa týmito mojimi argumentami vôbec nezaoberalo, neoverilo pravdivosť interpretácií dát autorom odborného posudku a len nekriticky, skopírovali a osvojili si jeho nekorektné interpretácie.

Na nekorektnosť týchto tvrdení autora odborného posudku poukázala vo svojom vyjadrení k odbornému posudku aj Ing. Kocunová (list zo dňa 30. 03. 2026). Aj tieto korektné argumenty boli zo strany MŽP SR ignorované a MŽP SR sa s nimi nevysporiadalo (viď frázovitá reakcia MŽP SR na strane 101 záverečného stanoviska nijako nereagujúca na pripomienky Ing. Kocunovej v tejto veci).

K údajom o imisných koncentráciách z referenčných bodov MŽP SR na strane 78 uvádza cit.:

„Pri modelovaní boli zohľadnené **len priaznivé zmeny emisií z Teplárne navrhovateľa, ktoré budú dôsledkom pripravovaných opatrení**, a zánik emisie z existujúcej spaľovne kalov, ktorú navrhovaná činnosť nahradí. **Navrhovateľ však pripravuje ďalšie opatrenia, ktoré povedú k zníženiu emisií z existujúcich zdrojov**, tie však boli v čase spracovania správy o hodnotení v etape prípravy, ktorá neumožňovala ich plnohodnotné zohľadnenie pre proces posudzovania. Ich realizácia v budúcnosti pritom povedie k ďalšiemu zníženiu emisnej stopy navrhovateľa.

Záverom možno stručne konštatovať, že **v prípade znečisťujúcich látok NOX/NO2, TZL/PM10 a PM2,5, a SO2**, u ktorých je prevádzkovateľ významným prispievateľom k znečisteniu dotknutého územia, prípadne u ktorých boli vypočítané, alebo sú na základe meraní zaznamenávané v dotknutom území aj problematické celkové imisné koncentrácie (t. j. imisie zahŕňajúce príspevky nie len od navrhovateľa, ale aj ďalších zdrojov v území, vrátane lokálnych kúrenísk a dopravy), **navrhovateľ pripravovanými opatreniami na existujúcich zdrojoch znečisťovania ovzdušia vytvorí „emisnú rezervu“, ktorá umožní prevádzku navrhovanej činnosti bez zvýšenia súčasných vypočítaných imisných maxim, resp. celková imisná situácia generovaná výrobným areálom navrhovateľa bude aj po inštalácii navrhovanej činnosti priaznivejšia, ako bola v referenčnom roku 2023.**

U ostatných znečisťujúcich látok sa na základe dostupných údajov príspevok navrhovanej činnosti, resp. ním vyvolaná zmena emisnej a následne imisnej situácie, neprejavila ako riziková z hľadiska možných prekročení stanovených limitných hodnôt v zmysle platnej národnej legislatívy, ani do budúcnosti v zmysle smernice č. 2024/2881.“

Nie, nemožno spájať opatrenia pre zníženie emisií z teplárne resp. iných prevádzok Slovnafu ktoré nesúvisia s navrhovanou výstavbou veľkokapacitnej spaľovne odpadov Slovnafu - s jej výstavbou a prevádzkou. Väčšina opatrení - vedúca k väčšine poklesu emisií z areálu spoločnosti Slovnaf - sa nebude realizovať vďaka výstavbe a prevádzke navrhovanej spaľovne odpadov, realizovať sa budú tak či tak z iných dôvodov. A to bez ohľadu na to, či navrhovaná spaľovňa postavená a prevádzkovaná bude alebo nie. Je to zavádzajúce, mieša to nesúvisiace témy a deformuje korektné posúdenie príspevia navrhovanej činnosti k záťaži životného prostredia.

Uvedené tvrdenie MŽP SR nie je možné uviesť ani vo vzťahu k limitom novej Smernice EÚ 2024/2881 o kvalite okolitého ovzdušia a odporúčaným hodnotám WHO z roku 2021. Navrhovateľ nevytvorí žiadnu „rezervu“, pretože **„referenčný“ nie je (značný) imisný príspevok Slovnafu k znečisťovaniu ovzdušia v roku 2023, skutočne referenčné sú ciele novej Smernice 2024/2881 o kvalite okolitého ovzdušia platné od roku 2030** (od kedy by mala byť spustená do prevádzky navrhovaná spaľovňa odpadov), ako aj zohľadnenie odporúčaní WHO z roku 2021. A tieto **limitné hodnoty novej Smernice 2024/2881 sú v Bratislave prekračované už dnes** (pre PM2,5 vo všetkých referenčných bodoch, pre PM10 v 10 z 12 referenčných bodoch, pre NO2 v 4 z 12 referenčných bodoch atď.) **Trendom zatiaľ je, že po roku 2030 dôjde k ďalšiemu miernemu zvýšeniu znečistenia ovzdušia v Bratislave** (viď napríklad dáta doplnkov RŠ), ktoré by výstavba navrhovanej spaľovne zvýšila ešte viac. Pre aglomeráciu Bratislava bude náročnou výzvou znížiť súčasnú mieru znečistenia ovzdušia tak aby splnila limity Smernice EÚ 2024/2881 (a začala sa blížiť odporúčania WHO z r. 2021) a prevádzka stále predimenzovanej druhej spaľovne odpadov v Bratislave zhorší situáciu pridaním ďalšie zbytočného (z hľadiska väčšiny navrhovaných vstupných odpadov) bodového aj dopravného znečisťovania ovzdušia. Navrhovanú spaľovňu nemožno porovnávať s udržiavaním, alebo len miernym poklesom oproti roku 2023 a hovoriť o „emisnej rezerve“ k stavu značného znečisťovania vzdušia v roku 2030. Potrebujeme znížiť imisie v ovzduší Bratislavy viac než podľa doterajšej legislatívy aj vzhľadom na novú smernicu EÚ, nehovoriac o porovnaní s limitmi WHO z r. 2021 ktoré sú ešte prísnejšie.

MŽP SR toto zdôvodňovanie dopĺňa doslovným preberaním ďalších skresľujúcich tvrdení autora odborného posudku, ktoré rozvádzajú vyššie uvedené tvrdenie vo viacerých formách, a ktoré už boli vyvrátené, resp. uvedené na pravú mieru v mojich pripomienkach a pripomienkach Ing. Kocunovej k podkladom pre Záverečné stanovisko (ani s jednými sa MŽP SR nevysporiadalo).

Konkrétne vyššie uvedené nepravdivé tvrdenie zo záverečného stanoviska MŽP SR skopírovalo zo strany 279 odborného posudku, ktoré odkazuje na podrobnejšie odôvodnenie v kapitole 3.1.2.4., podkapitole Ovzdušie. Toto zdôvodnenie je na iných miestach následne opakované s miernymi formulačnými odlišnosťami. Predmetné tvrdenia autora odborného posudku, ktoré preberá a mierne obmieňa MŽP SR vo svojom záverečnom stanovisku, som vyvrátil vo svojom vyjadrení k podkladom pre Záverečné stanovisko (list 14.4.2026). Keďže sa žiaľ ale MŽP mojimi pripomienkami z tohto vyjadrenia (ani s pripomienkami k SoH) vôbec nezaoberalo, nevysporiadalo sa s nimi, neostáva iné než zopakovať moje argumenty k týmto nekorektným interpretáciám:

- Čo sa týka tvrdenia o prínose odstavenia spaľovne kalov pre zníženie emisií, ako vidieť z tabuliek č. 4 a 5 na strane 66 odborného posudku, **navrhovaná spaľovňa odpadov CEZO Slovnaft by produkovala mnohonásobne viac emisií škodlivých látok (HT (kg/h) než súčasná spaľovňa kalov.**

- MŽP SR vyššie uvedeným výrokom, doslovne prevzatým z odborného posudku, prezentuje neobjektívny prístup v prospech navrhovateľa, keď sa iniciatívne snaží **nekorektnou interpretáciou dát vytvoriť zdanie**, že umiestnenie navrhovaného CEZO do areálu Slovnaftu údajne povedie k zníženiu celkového emisného príspevku navrhovateľa v území oproti súčasnemu stavu, alebo že výstavby CEZO Slovnaftu by mala podiel na znížení emisií zo Slovnaftu – to ale nie je pravda. Za týmto účelom **MŽP SR** (tak ako autor posudku) **nekorektne spája všetky opatrenia pre zníženie emisií z teplárne** (aj tie ktoré s realizáciou CEZO nesúvisia) **s výstavbou navrhovanej spaľovne odpadov. Väčšina opatrení pre zníženie emisií na teplárni Slovnaftu nie je závislá od realizácie CEZO** a bude sa realizovať aj bez výstavby navrhovanej spaľovne odpadov. Nasledovné **opatrenia na teplárni** pre znižovanie emisií, ktoré uviedol autor odborného posudku, **nie sú závislé od realizácie výstavby CEZO: zmena súčasného paliva t.j. zmesného ropného zvyšku, na zemný plyn, inštalácia nízkoemisných horákov, zníženie nárokov na odber pary v dôsledku náhrady parných pohonov na výrobné jednotke FCC za elektro pohon.** Zníženie týchto emisií preto nemožno pripisovať, ani nijako spájať s realizáciou navrhovaného CEZO. Takéto spájanie je chyba, ktorá vytvára nepravdivý obraz o vplyve navrhovanej spaľovne odpadov. Korektné je pripisovať navrhovanému CEZO len tie emisie, ktoré ušetrí skutočne svojou činnosťou a bez jeho realizácie by nebolo možné ich uskutočniť.

Nekorektnosť interpretácie dát a záverov, ktoré z toho odvodilo MŽP SR v záverečnom stanovisku je najlepšie preukázať na konkrétnej analýze v rámci jednotlivých znečisťujúcich látok. K nim sa nekorektne vyjadruje MŽP SR v záverečnom stanovisku na stranách 77 – 78.

TZL

Autor odborného posudku uvádza v kapitole 3.1.2.4. (na ktorej sú postavené závery a interpretácie na strane 279 odborného posudku, ktorý skopírovalo do záverečného stanoviska MŽP SR ako vyhodnotenie problematiky príspevku navrhovanej spaľovne k znečisteniu ovzdušia) uvádza cit.: „*Opatreniami na Teplárni dôjde k zníženiu emisie TZL o cca 3 kg/h, ďalšie mierne zníženie nastane pri zohľadnení poklesu nárokov na prevádzku Teplárne po sprevádzkovaní CEZO (celkový pokles o cca 3,6 kg/h). Ďalšia emisia TZL zanikne ukončením prevádzky existujúcej spaľovne kalov – reálny prevádzkový hmotnostný tok pre TZL pre rok 2023 bol cca 0,01 kg/h ... Emisný tok TZL na úrovni BAT-AEL pre nové CEZO pri 70 % jeho pôvodne navrhovaného výkonu pritom predstavuje len cca 0,94 kg/h. Z uvedeného vyplýva, že celková emisia TZL z prevádzky navrhovateľa bude po realizácii CEZO nižšia ako v súčasnosti, nakoľko celkový pokles emisie v dôsledku pripravovaných opatrení na existujúcich zariadeniach je násobne vyšší ako príspevok samotného CEZO (pokles >3,6 kg/h vs nárast <0,94kg/h).*

Nie. **Z uvedeného vyplýva**, podľa opisu a dát autora odborného posudku, **že opatreniami na teplárni, ktoré nesúvisia s realizáciou CEZO dôjde k väčšine uvedeného zníženia emisií TZL o cca 3 kg/h** (to je 84,2 % celkového zníženia emisií TZL z prevádzky navrhovateľa). Realizáciou CEZO by došlo len k miernemu zníženiu emisií TZL o ďalších 0,569 HT (kg/h). Realizácia CEZO by na jednej strane prispela

k zníženiu celkových emisií TZL z prevádzky spoločnosti Slovnaft oproti súčasnému stavu len podielom 15,8 % a to opatreniami prepojenými na tepláreň, ale **súčasne by CEZO samo produkovalo takmer 2 krát viac emisií TZL než aké by ušetrilo (0,94 kg/h by produkovalo, oproti 0,569 kg/h ušetrených TZL)**. Zníženie emisií TZL vďaka CEZO by predstavovalo len 0,569 HT (kg/h) , avšak jeho produkcia TZL by predstavovala 0,94 kg/h, teda **realizácia CEZO Slovnaftu by zvýšila celkové emisie TZL z prevádzky navrhovateľa o 0,371 kg/h**. Alebo inak, **bez realizácie CEZO zníži Slovnaft emisie TZL viac ako s CEZO**. Započítavanie znížených emisií z opatrení na teplárni ktoré nesúvisia s realizáciou CEZO a budú a realizovať aj bez nej je zavádzajúce a je neprijateľné pre výpočet emisnej a imisnej záťaže z CEZO.

Ako vyplýva z dát, **kľúčové pre zníženie celkových emisií TZL z prevádzky spoločnosti Slovnaft sú opatrenia na teplárni, ktoré z veľkej časti nesúvisia s realizáciou CEZO. CEZO by viac emisií TZL pridalo než ušetrilo.**

SO2

Autor odborného posudku uviedol cit. „*V prípade emisií SO2 dôjde realizáciou opatrení na Teplárni k zníženiu emisie o 486,3 kg/h, a pri zohľadnení zníženia nárokov na prevádzku Teplárne po sprevádzkovaní CEZO o 486,37 kg/h. Ďalšia emisia ZL zanikne ukončením prevádzky existujúcej spaľovne kalov – reálny prevádzkový hmotnostný tok pre SO2 pre rok 2023 bol cca 0,41 kg/h ... Emisný tok SO2 na úrovni BAT-AEL pre nové CEZO pri 70 % jeho pôvodne navrhovaného výkonu pritom predstavuje len cca 5,65 kg/h. Z uvedeného vyplýva, že celková emisia SO2 z prevádzky navrhovateľa bude po realizácii CEZO výrazne nižšia ako v súčasnosti, nakoľko pokles emisie v dôsledku pripravovaných opatrení na existujúcich zariadeniach je rádovo vyšší ako príspevok samotného CEZO (pokles >486,5kg/h vs nárast <5,65kg/h).*“

Nie, z uvedeného nevyplýva, že po realizácii CEZO bude celková emisia SO2 z prevádzky navrhovateľa nižšia ako v súčasnosti. Z uvedeného vyplýva, že opatreniami na teplárni, ktoré nesúvisia s realizáciou CEZO dôjde k drvivej väčšine uvedeného zníženia emisií SO2, konkrétne **o 486,3 kg/h**, zo súčasných **498 kg/h na 11,7 kg/h**.

Realizácia CEZO by prispela k zníženiu emisií SO2 len v zanedbateľnej miere a to 2 spôsobmi. Jednak musíme odpočítať emisie zo starej spaľovne kalov - **0,41 kg/h** (ktorej emisie z tejto činnosti by sa presunuli do CEZO a sú už zahrnuté v jeho hodnote SO2), a zníženie emisií SO2 po zohľadnení **zníženia nárokov na prevádzku Teplárne** po sprevádzkovaní CEZO v nepostrehnuteľne malom množstve len **0,07 kg/h**. To **spolu** tvorí minimálny príspevok k zníženiu emisií SO2 z prevádzky spol. Slovnaft **0,48 kg/h**.

Súčasne by ale **navrhované CEZO produkovalo 5,65 kg/h SO2**. Aj v tomto prípade platí, že by **výstavba a prevádzka navrhovaného CEZO vyprodukovala výrazne viac emisií SO2 než by ich ušetrila – 5,65 kg/h vyprodukovaných oproti 0,48 kg/h ušetreným**.

Realizácia CEZO Slovnaftu by teda zvýšila celkové emisie SO2 z prevádzky navrhovateľa o 5,17 kg/h, aj keď započítame ušetrené emisie. Alebo inak, **bez realizácie CEZO zníži Slovnaft emisie SO2 viac ako s CEZO**.

NOx

Autor OP uviedol cit. „*V prípade emisií NOx dôjde realizáciou opatrení na Teplárni k zníženiu emisie o 249,34 kg/h a pri zohľadnení zníženia nárokov na prevádzku Teplárne po sprevádzkovaní CEZO až o 262,54 kg/h. Ďalšia emisia ZL zanikne ukončením prevádzky existujúcej spaľovne kalov – reálny prevádzkový hmotnostný tok pre NOx pre rok 2023 bol cca 1,64 kg/h ... Emisný tok NOx na úrovni BAT-AEL pre nové CEZO pri 70 % jeho pôvodne navrhovaného výkonu pritom predstavuje cca 22,59 kg/h. Z uvedeného vyplýva, že celková emisia NOx z prevádzky navrhovateľa bude aj po realizácii CEZO výrazne nižšia ako v súčasnosti, nakoľko pokles emisie v dôsledku pripravovaných opatrení na existujúcich zariadeniach je rádovo vyšší ako príspevok samotného CEZO (pokles >264,18 kg/h vs nárast <22,59 kg/h).*“

Nie, z uvedeného nevyplýva, že po realizácii CEZO bude celková emisia NOx z prevádzky navrhovateľa nižšia ako v súčasnosti. **Z uvedeného vyplýva, že opatreniami na teplárni, ktoré nesúvisia s realizáciou CEZO dôjde k drvivej väčšine uvedeného zníženia emisií NOx, konkrétne o 249,34 kg/h, zo súčasných 316,12 kg/h na 66,78 kg/h.** Až 95 % celkového zníženia emisií NOx z prevádzky navrhovateľa nastane vďaka realizácii opatrení na teplárni, ktoré s CEZO nesúvisia.

Realizácia CEZO by prispela k zníženiu emisií NOx len vo veľmi malej miere (5 % z celkového zníženia). Jednak musíme odpočítať emisie zo starej spaľovne kalov **1,64 kg/h** (ktorej emisie z tejto činnosti by sa presunuli do CEZO a sú už zahrnuté v jeho hodnote SO2), a zníženie emisií NOx po zohľadnení **zníženia nárokov na prevádzku Teplárne** po sprevádzkovaní CEZO v množstve **13,2 kg/h**. To **spolu** tvorí minimálny príspevok k zníženiu emisií SO2 z prevádzky spol. Slovnafť **14,84 kg/h**.

Súčasnne by ale **navrhované CEZO produkovalo 22,59 kg/h NOx**. Aj v tomto prípade platí, že by **výstavba a prevádzka navrhovaného CEZO vyprodukovala výrazne viac emisií NOx než by ich ušetrila – 22,59 kg/h vyprodukovaných oproti 14,84 kg/h ušetreným.**

Realizácia CEZO Slovnafťu by teda zvýšila celkové emisie NOx z prevádzky navrhovateľa o 7,75 kg/h, aj keď započítame ušetrené emisie. Alebo inak, bez realizácie CEZO zníži Slovnafť emisie NOx viac ako s CEZO.

To isté platí aj pre ostatné analyzované znečisťujúce látky – TOC, CO, u všetkých platí, že **výstavba a prevádzka navrhovanej spaľovne odpadov CEZO Slovnafťu by zvýšila celkové emisie z prevádzky navrhovateľa, aj keď započítame ušetrené emisie.** Alebo inak, bez realizácie CEZO zníži Slovnafť emisie znečisťujúcich látok viac ako s CEZO.

V prípade skupiny **ťažkých kovov a NH3 by bola situácia ešte horšia, emisie ťažkých kovov a NH3 z navrhovaného CEZO by boli väčšie** (v prípade NH3 o 65%) **než znížené emisie zo všetkých opatrení na teplárni** (vrátane tých ktoré nesúvisia z CEZO).

Aj pri ostatných emisiách znečisťujúcich látok autor OP neustále opakuje zavádzajúci opis, kedy na jednej strane uvádza celkové množstvo znížených emisií, **z ktorých ale drvivá väčšina bude spôsobená opatreniami nesúvisiacimi s realizáciou CEZO** a túto hodnotu porovnáva priamymi emisiami CEZO. To je odborne neprijateľné, **je to chyba ktorá vytvára nepravdivý obraz o vplyve navrhovanej spaľovne odpadov.** Korektné je pripisovať navrhovanému CEZO len tie emisie, ktoré ušetrí skutočne svojou činnosťou a bez jeho realizácie by nebolo možné ich uskutočniť.

Na základe vyššie uvedeného konštatujem, že môj pôvodný argument zo stanoviska k správe o hodnotení je korektný – **realizácia navrhovanej spaľovne odpadov by predstavovala dodatočnú zbytočnú** (z hľadiska väčšiny navrhovaných vstupných odpadov pre CEZO) **environmentálnu a zdravotnú záťaž**, a to na území s už existujúcou hraničnou (z hľadiska novej Smernice 2024/2881 a odporúčaní WHO) záťažou.

Navrhované CEZO by zvýšilo celkové emisie znečisťujúcich látok z prevádzky navrhovateľa, aj ak zohľadníme ušetrené emisie, bez realizácie CEZO by znížil Slovnafť v rámci svojho areálu celkové emisie znečisťujúcich látok viac ako s CEZO. Ako vyplýva z vyššie uvedeného, **MŽP SR v tejto veci prebralo nekorektnú interpretáciu dát dokumentácie EIA z odborného posudku, spojenú s vyvodzovaním opačných záverov než vyplýva zo zistených dát, nepravdivo v prospech navrhovanej činnosti, čím MŽP SR koná v rozpore s pravdivým a úplným vyhodnotením správy o hodnotení, v rozpore s pravdivým vyhodnotením stanovísk k SoH v tejto veci, v rozpore s úplným zistením kladných a záporných vplyvov navrhovanej činnosti.** Tým MŽP SR porušilo požiadavky § 36 ods. 9 zákona o posudzovaní vplyvov.

Vyššie uvedené tvrdenia o znečisťovaní ovzdušia dopĺňa MŽP nekorektným aplikovaním metodiky pre výpočet výšky komína pri hodnotení vplyvov na ŽP v procese EIA, ako na to upozorňuje aj bývalá riaditeľka odboru ochrany ovzdušia MŽP SR Ing. Kocunová.

Napríklad MŽP SR uvádza na strane 71 cit. „Podľa záverov rozptylovej štúdie najvyššie príspevky hodnotených znečisťujúcich látok z navrhovanej činnosti boli vo všetkých scenároch a vybraných referenčných bodoch hlboko pod limitné hodnoty a ani v jednom prípade neprekročili 0,5-násobok limitnej hodnoty, čo je podmienkou pre povolenie a prevádzku nových zdrojov znečisťovania ovzdušia.“

Viacerí účastníci konania v predmetnom procese EIA už opakovane Ministerstvu objasňovali, **metodika použitá na určovanie minimálnej výšky komína a zhodnotenie vplyvu zdroja na imisnú situáciu** (publikovaná vo Vestníku MŽP SR ročník IV 1996 čiastka 5) **nemôže byť použitá ako kritérium na posudzovanie prijateľnosti vplyvov na kvalitu ovzdušia v procese EIA, pretože táto technická príručka je určená na úplne odlišný účel a tiež nezohľadňuje kumulatívne ani dlhodobé imisné zaťaženie územia.** Ako upozorňuje Ing. Kocunová:

- Predmetný metodický postup autora rozptylovej štúdie je nekorektným posúdením z vecnej aj právnej stránky vo veci hodnotenia únosnosti územia pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie.
- Použitie hodnotiaceho kritéria významnosti imisného príspevku na úrovni hodnoty 0,5- násobok limitnej hodnoty pre kvalitu ovzdušia, ako uvádza MŽP SR v záveroch rozptylovej štúdie a jej dodatku, nie je korektné. Dopŕňam, že nový zdroj je možné z pohľadu kvality ovzdušia považovať za akceptovateľný okrem iného len za predpokladu, že celkové koncentrácie neprekročia limity (v čase prevádzkovania, po roku 2030).
- Použitie tohto kritéria nezohľadňuje dôležitý princíp hodnotenia vplyvov na životné prostredie, ktorým je posudzovanie kumulatívneho zaťaženia územia zo všetkých relevantných zdrojov znečisťovania, vo vzťahu k limitom a cieľom platným v čase prevádzky.
- To, že príspevok jednotlivého zdroja nedosiahne 0,5 -násobok imisného limitu ešte neznamená, že jeho vplyv je environmentálne nevýznamný, alebo že nemôže prispieť k prekročeniu prípustnej úrovne znečistenia, po započítaní ostatných existujúcich a plánovaných zdrojov, alebo že neobmedzí, neoddieli alebo nepredraží zníženie znečistenia ovzdušia na cieľové hodnoty. Naopak, takéto kritérium môže viesť k zjavne nesprávnym záverom. Teoreticky aj prakticky je možné, aby dva alebo viac stacionárnych zdrojov, z ktorých každý jednotlivo dosahuje „nevýznamný“ imisný príspevok na úrovni blízkej sa cca 0,5-násobku limitnej hodnoty, boli umiestnené v tesnej blízkosti. Hoci by každý z nich samostatne spĺňal predmetné kritérium, ich kumulatívny účinok by mohol dosiahnuť alebo dokonca prekročiť celkovú prípustnú úroveň znečistenia ovzdušia (pri započítaní pozadia) v dotknutom území.

Ako ďalej upozorňuje Ing. Kocunová, napriek tomu, že účastníci konania v priebehu procesu EIA opakovane upozorňovali na odbornú aj právnu neudržateľnosť metodiky, podľa ktorej sa posudzovala významnosť príspevku predmetného zdroja vo vzťahu k 0,5-násobku imisnej limitnej hodnoty a k 10 % podielu na celkovom znečistení ovzdušia, správny orgán sa s touto zásadnou námietkou vecne nevysporiadal. Právne predpisy na ochranu ovzdušia nepoznajú kritérium, podľa ktorého by bol príspevok zdroja automaticky považovaný za nevýznamný len preto, že nedosiahne 50 % imisnej limitnej hodnoty alebo 10 % celkového imisného zaťaženia. Ide o svojvoľne zvolenú interpretačnú pomôcku, ktorá nemôže nahradiť individuálne posúdenie všetkých relevantných vplyvov navrhovanej činnosti.

Pre kontext vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné doplniť, že hlavným cieľom legislatívy EÚ a SR o kvalite okolitého ovzdušia (Smernica EÚ č. 2024/2881) je dosiahnuť, aby sa kvalita ovzdušia v EÚ zlepšovala na úrovne, ktoré sa už nepovažujú za škodlivé pre ľudské zdravie a najneskôr do roku 2050 prispela k životnému prostrediu bez toxických látok. Cieľom je, aby sa dosahovala kvalita okolitého ovzdušia v takých minimálnych koncentráciách znečisťujúcich látok, ktoré spĺňajú aktualizované imisné limity celkovo v okolitom ovzduší v danej oblasti. Metodické parametre, ktoré použijeme na

posudzovanie jednotlivých zdrojov majú byť zvolené tak, aby pomáhali dosiahnuť ciele znižovania znečisťovania ovzdušia (ideálne aj aktuálne odporúčania WHO).

Stav ovzdušia je aj podľa dát rozptylovej štúdie a jej dodatkov a súvisiacich dokumentov EIA už dnes v Bratislave zlý. Napríklad, ako sa uvádza v tabuľke 6 na strane 4 Dodatku k rozptylovej štúdii (porovnanie jestvujúceho stavu so stavom po výstavbe CEZO, v rámci limitov platných po roku 2030 zo Smernice 2024/2881), cit.

„Limitná hodnota PM_{2,5} pre priemerované obdobie kalendárny rok je už teraz, aj bez realizácie a uvedenia CEZO do prevádzky, prekročená v každom referenčnom bode“ (z dopravy aj zo stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia). Dáta v tabuľke ukazujú po roku 2030 (od kedy by mala byť v prevádzke spaľovňa Slovnaftu) ďalší nárast znečistenia PM_{2,5} a ešte väčšie znečistenie oproti súčasnosti, aj bez výstavby spaľovne odpadov. **A výstavba a prevádzka CEZO by tieto koncentrácie týchto zdraviu škodlivých látok v okolí ovzduší ešte zvýšila.**

Ďalej, na strane 9 v tabuľke 8 sa uvádza cit.:

„Limitná hodnota PM₁₀ pre priemerované obdobie kalendárny rok je už teraz prekračovaná v 10 z 12 referenčných bodoch“ (pozn. teda ešte pred výstavbou CEZO). Trend do budúcnosti - po roku 2030 ešte väčšie znečistenie okolitého ovzdušia PM₁₀, aj bez výstavby a prevádzky CEZO Slovnaft. **Po realizácii CEZO Slovnaft by bola táto limitná hodnota podľa autora RŠ prekračovaná v 11 z 12 referenčných bodov.**

Na strane 14 v tabuľke 15 sa uvádza cit.:

„Limitná hodnota NO₂ pre priemerované obdobie 1 rok je v 4 z 12 referenčných bodoch prekračená aj v súčasnosti.“ Po roku 2030 je trend horší a limitné ročné hodnoty NO₂ budú prekračené aj bez výstavby CEZO Slovnaftu v 9 z 12 referenčných bodov. Po výstavbe CEZO by bola limitná hodnota prekračovaná ešte viac.

Podobné informácie uvádza aj Správa o kvalite ovzdušia v SR v roku 2025, uvádzam ich nižšie.

Ďalej, aj vyjadrenie MŽP SR v kapitole **IV. KOMPLEXNÉ ZHODNOTENIE VPLYVOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA** na strane 76 k problematike znečistenia ovzdušia je zavádzajúce, keďže **uvádza staré limity pre okolité ovzdušie ktoré už nebudú platné po roku 2030 kedy by bola v prevádzka navrhovaná spaľovňa odpadov** a preto sú tieto staršie limity nerelevantné pre navrhovanú spaľovňu odpadov.

Citujem:

„Podľa správy o kvalite ovzdušia v Slovenskej republike 2024 nebola limitná hodnota pre priemernú ročnú koncentráciu PM₁₀ (40 µg.m⁻³) a PM_{2,5} (20 µg.m⁻³) v aglomerácii Bratislava prekročená na žiadnej monitorovacej stanici. Na dopravnej stanici Trnavské mýto bola v roku 2024 opäť nameraná druhá najvyššia priemerná ročná koncentrácia NO₂ na Slovensku (28 µg.m⁻³), čo je dôsledkom vysokej intenzity dopravy v tejto lokalite, ale limitná hodnota (40 µg.m⁻³) nebola prekročená. V ostatných lokalitách Bratislavy je úroveň znečistenia NO₂ na oveľa nižšej úrovni. Znečisťujúca látka benzo(a)pyrén neprekročila cieľovú hodnotu pre priemernú ročnú koncentráciu (1 ng.m⁻³) na žiadnych zo staníc, na ktorých je monitorovaná (je monitorovaná na 3 staniciach). Cieľová hodnota pre ochranu ľudského zdravia pre ozón bola v hodnotených rokoch 2022 – 2024 prekročená v aglomerácii Bratislava na monitorovacej stanici Bratislava, Jeséniova.

V zmysle Správy o kvalite ovzdušia v Slovenskej republike 2024 nebola v roku 2024 v aglomerácii Bratislava ani v zóne Bratislavský kraj prekročená limitná hodnota pre žiadnu znečisťujúcu látku. Cieľová hodnota pre O₃ bola prekročená na predmestskej pozadovej monitorovacej stanici Bratislava, Jeséniova. Dlhodobé trendy znečistenia časticami PM a NO₂ majú v tejto aglomerácii a zóne klesajúci charakter.“

Takéto konanie MŽP SR, ktoré citovaním cieľov kvality ovzdušia ktoré by boli v čase jej spustenia do prevádzky už neplatné pre navrhovanú spaľovňu Slovnaftu, nepravdivo zľahčuje zlú situáciu v oblasti znečistenia ovzdušia v Bratislave a negatívny príspevok navrhovanej spaľovne k nemu.

Následne si síce venuje aj porovnaniu s limitmi novej Smernice 2024/2881, avšak s nepresnou, nekorektnou interpretáciou a nepravdivým záverom, cit.:

*„Ak by bolo posudzované plnenie požiadaviek vyplývajúcich zo smernice č. 2024/2881, ktorá stanovuje sprísnené limitné hodnoty platné od 1. januára 2030, **najväčšie problémy s ich dosiahnutím** by v aglomerácii Bratislava a zóne Bratislavský kraj vznikli na monitorovacej stanici **Trnavské mýto – pre znečisťujúce látky PM2,5 a NO2**. Ak by bola hodnotená kvalita ovzdušia podľa odporúčaní WHO, žiadna stanica zóny a aglomerácie Bratislava by nespĺňala hodnoty stanovených koncentrácií pre znečisťujúce látky. Ambíciou Akčného plánu nulového znečistenia je dosiahnuť kvalitu ovzdušia podľa týchto odporúčaní do roku 2050. Napriek týmto záverom je zóna Bratislavský kraj a aglomerácia Bratislava z hľadiska kvality ovzdušia najmenej problémovou oblasťou Slovenska.“*

Nie, nešlo by o „problémy“ s dosiahnutím limitov novej Smernice 2024/2881 pre jednu monitorovaciu stanicu a dve znečisťujúce látky PM2,5 a PM10. Stav znečistenia ovzdušia v Bratislave je horší než vykresľujú texty MŽP SR v záverečnej správe. Napríklad v Správe o kvalite ovzdušia v SR v roku 2025 v tabuľke 3.5 sa uvádza, že **v aglomerácii Bratislava boli limitné ročné hodnoty Smernice 2024/2881 platnej od roku 2030 prekročené vo všetkých piatich meraciach staniach pre PM2,5** (13, 13, 12, 11, 11 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$), limitná ročná hodnota pre PM10 bola dosiahnutá v 1 stanici (20 Trnavské mýto) a v ďalších boli len tesne pod touto hodnotou (SHMÚ, 2026).

Tvrdenie MŽP SR že aglomerácia Bratislava je údajne z hľadiska kvality ovzdušia „najmenej problémovou oblasťou Slovenska“ nie je pravdivé a odporuje dátam publikácií štátnych inštitúcií pod gesciou MŽP SR (SHMÚ, 2026).

V znečistení ovzdušia NO2 je aglomerácia Bratislava najviac znečistenou spomedzi všetkých (desiatich) zón a aglomerácií na Slovensku, vid' napríklad dáta tabuľky 3.5 Správy o kvalite ovzdušia v SR v roku 2025.

V znečistení ovzdušia PM10 je vo vyššie uvedenej Správe aglomerácia Bratislava v strede, na 5 mieste z 10 hodnotených zón a aglomerácií, čistejšie ovzdušie v rámci PM10 majú Trnavský, Trenčiansky, Prešovský aj Bratislavský kraj.

Čistejšie ovzdušie v rámci PM2,5 (priemer hodnôt) **majú zóny Trnavský a Bratislavský kraj**; Trenčiansky a Prešovský kraj majú spriemerovanú hodnotu takmer rovnakú, len minimálne vyššiu. **Bratislava je jedna z dvoch najhorších lokalít z hľadiska počtu dní s prekročením cieľovej hodnoty prízemného ozónu na Slovensku** (27; tabuľka 3.8 Správy o kvalite ovzdušia v SR v r. 2025) spolu s Nitrou.

Aj dáta rozptylovej štúdie ukazujú, že limitné hodnoty novej Smernice 2024/2881 o okolitom ovzduší v Bratislave sú už dnes prekračované v Bratislave pre PM2,5 vo všetkých referenčných bodoch, pre PM10 v 10 z 12 referenčných bodoch, pre NO2 v 4 z 12 referenčných bodoch atď. Trendom do budúcich rokov, po roku 2030 zatiaľ je ďalšie mierne zvýšenie znečistenia ovzdušia, ktoré by výstavba navrhovanej spaľovne zhoršila ešte viac.

K absencii variantného posúdenia navrhovanej činnosti

V predloženej dokumentácii navrhovanej činnosti CEZO **Slovnaft chýba reálne variantné posúdenie navrhovanej činnosti s iným reálne variantným riešením**, minimálne pre komunálne a nie nebezpečné priemyselné odpady a **v inej lokalite**. Napríklad zameraný na recykláciu a ďalšie čistejšie technológie. Posudzovať okrem nulového variantu dve spaľovne odpadov v rovnako nevhodnej lokalite mimo zvozovej oblasti, s rovnakou predimenzovanou kapacitou, rovnakou nízkou mierou energetickej účinnosti, rovnako veľkými emisiami skleníkových plynov a rovnakými ďalšími parametrami, ktoré sa líšia len čistením spalín, nie je reálne iným variantom. Je tým istým zámer navrhovateľa, keď namiesto environmentálne vhodných projektov obehovej ekonomiky, minimálne pre komunálne a ostatné priemyselné odpady (zameraných napr. na recykláciu, výrobu biometánu prostredníctvom anaeróbnej digescie z bioodpadov, alebo nové pokročilé technológie dotriedňovania zmesových odpadov), alebo zelených zdrojov energie, usiluje len o výstavbu nadkapacity energetického zhodnocovania odpadov spaľovaním v Bratislavskom kraji, teda o prevádzku predimenzovanej spaľovne odpadov, tesne vedľa už existujúcej a kapacitne sa rozširujúcej spaľovne komunálnych odpadov OLO, so zbytočne nadmernou zvozovou vzdialenosťou.

K tejto mojej námietke (ktorú cituje MŽP SR vo vyjadrení inej účastníčky konania Ing. K. Šimončíchovej), že pre navrhovanú činnosť chýba reálne variantné riešenie, keďže predložené variantné riešenia sa vo veci CEZO líšia iba v riešení čistenia spalín, uviedlo MŽP SR nasledovné nekorektné vyjadrenie:

„Z hľadiska reálneho variantného riešenia MŽP SR uvádza, že v zmysle ustanovení zákona nie je potrebné variantné riešenie – variantné riešenie je povinné, t. j. nulový variant a najmenej dva realizačné varianty, len pri líniových stavbách (napr. diaľnice, cesty, letiská, ropovody, atď.).“

To nie je pravda.

- Smernica EP a Rady 2011/92/EÚ o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie v článku 5 v bode 1. uvádza:

„... navrhovateľ vypracuje a predloží správu o hodnotení vplyvov na životné prostredie. Informácie, ktoré má poskytnúť navrhovateľ, musia obsahovať aspoň“

a odsek d) uvádza cit.

„Opis vhodných alternatív preštudovaných navrhovateľom, ktoré sú relevantné pre projekt a jeho špecifické vlastnosti, a uvedenie hlavných dôvodov vybraného variantu, s prihliadnutím na vplyvy projektu na životné prostredie“

Ďalej k veci uvádza v prílohe IV nasledovné „Informácie uvedené v článku 5 ods. 1 (Informácie pre správu o hodnotení vplyvov na životné prostredie) bod 2. cit.

„Opis vhodných alternatív (napríklad so zreteľom na projektové riešenie, technológiu, umiestnenie, veľkosť a rozsah projektu) preštudovaných navrhovateľom, ktoré sú relevantné k navrhovanému projektu a jeho špecifickým vlastnostiam a uvedenie hlavných dôvodov výberu zvolenej možnosti vrátane porovnania vplyvov na životné prostredie.“

V Smernici EÚ 2011/92 sa v prílohe IV Smernice, ktorá konkretizuje ustanovenie o variantnom posúdení alternatív v článku 5 (1d), teda vyslovene uvádza, že v správe o hodnotení je potrebné opísať vhodné alternatívy so zreteľom na umiestnenie, technológiu, veľkosť a rozsah projektu. Tieto informácie v správe o hodnotení napriek tomu neboli opísané, aj keď v prípade navrhovanej činnosti CEZO existujú osobitne závažné dôvody.

- Ďalej zopakujem svoju pripomienku k správe o hodnotení o tom, čo hovorí v tejto veci slovenský zákon o posudzovaní vplyvov.

V §22 ods. 7 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov (vo verzii platnej pre termín začatia procesu posudzovania vplyvov CEZO Slovnaft) sa uvádza cit.

*„Príslušný orgán na základe žiadosti navrhovateľa môže **vo výnimočnom prípade upustiť ... od požiadavky variantného riešenia** navrhovanej činnosti **najmä vtedy, ak nie je k dispozícii iná lokalita, alebo ak pre navrhovanú činnosť neexistuje iná technológia.**“*

K **dispozícii však sú iné vhodnejšie lokality** (oproti lokalite CEZO Slovnaft sú vhodnejšie mnohé lokality, hlavne v centrálnych častiach zvozového územia väčšiny odpadov / ZKO) a taktiež **sú dostupné iné, environmentálne vhodnejšie technológie** nakladania s väčšinou odpadov, ktoré predkladá navrhovateľ ako vstupné pre energetické zhodnocovanie v spaľovni odpadov CEZO Slovnaft. Preto možno konštatovať, že uvedená podmienka, za ktorej príslušný orgán môže upustiť od požiadavky variantného riešenia nebola naplnená.

Ďalej sa v predmetnom ustanovení uvádza cit. *„ak z pripomienok predložených k zámeru podľa § 23 ods. 4 vyplynie potreba posudzovania ďalšieho reálneho variantu navrhovanej činnosti, príslušný orgán uplatní požiadavku na dopracovanie ďalšieho variantu v konaní podľa tohto zákona“*. K zámeru tejto činnosti bolo predložených viacero pripomienok občanov, obcí a občianskych združení, ktorí požadovali dopracovanie alternatívneho variantu a zmenu umiestnenia lokality (napr. obec Rovinka, Ing. Hromkovič, o. z. Znepokojená matky, Ing. Basta). Týmto pripomienkam nebolo vyhovené a nevhodná lokalita v Slovnafte mimo zvozového územia ostala zachovaná ako jediná posudzovaná. Ani v tomto prípade neboli dodržané požiadavky zákona č. 24/2006 Z. z.

MŽP SR preto malo trvať na dopracovaní dokumentácie posudzovania vplyvov CEZO Slovnaft aj v inej lokalite a s inou technológiou, aby bolo možné posudzovať vplyvy reálne odlišných variantov a odporučiť vhodnejší variant. To neučinilo, čím porušilo vyššie citované ustanovenia legislatívy EÚ a SR o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a znemožnilo riadne posúdiť navrhovanú činnosť.

Nesúhlasné stanoviská dotknutých samospráv a petícia občanov proti výstavbe navrhovanej spaľovne odpadov spoločnosti Slovnaft

S navrhovanou činnosťou výstavby a prevádzky druhej veľkokapacitnej spaľovne prevažne komunálnych odpadov spol. Slovnaft vyjadrili nesúhlas v podstate všetky dotknuté samosprávy.

Nesúhlasné uznesenie schválilo v apríli 2025 Mestského zastupiteľstva hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. Medzi najvážnejšími výhradami uviedlo zbytočné zvýšenie záťaže na životné prostredie a zdravie, nedostatočne zhodnotené vplyvy v procese posudzovania vplyvov, dopravnú záťaž. Ako hlavný dôvod nesúhlasu uviedlo Mestské zastupiteľstvo hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy ochranu zdravia obyvateľov a nevhodné umiestnenie druhej spaľovne v už tak veľmi zaťaženom území z hľadiska kumulácie znečistenia ovzdušia z viacerých zdrojov. Mestské zastupiteľstvo informovalo spoločnosť Slovnaft, že ak potrebuje rekonštruovať svoju starú spaľovňu pre svoje potreby, tak za podmienok dôsledného dodržania všetkých požiadaviek legislatívnych a technických predpisov ochrany životného prostredia, a žiada, aby sa nenavýšovala kapacita ich spaľovne oproti doterajšej, a aby sa nedovážal komunálny a nebezpečný odpad z iných častí Slovenska či ostatných štátov EÚ.

Samospráva mesta Bratislava podala v júli 2026 rozklad proti záverečnému stanovisku MŽP SR k navrhovanej spaľovni odpadov spoločnosti Slovnaft, ako jeden z prvých účastníkov konania.

Ďalšie **nesúhlasné stanoviská s navrhovanou činnosťou výstavby a prevádzky spaľovne komunálnych a priemyselných odpadov spoločnosti Slovnaft schválili** dotknuté blízke mestské časti mesta Bratislavy:

- **MČ Petržalka,**
- **MČ Ružinov,**
- **MČ Staré Mesto,**
- **MČ Nové Mesto,**
- **MČ Podunajské Biskupice,**
- **MČ Rača,**
- **MČ Dúbravka,**
- **MČ Vrakuňa,**
- **MČ Vajnory.**

Nesúhlasné stanovisko schválili aj blízke, dotknuté obce:

- **Rovinka,**
- **Dunajská Lužná,**
- **Miloslavov,**
- **Most pri Bratislave.**

Nesúhlasné stanoviska s navrhovanou spaľovňou odpadu spoločnosti Slovnaft schválil 17. apríla na svojom zastupiteľstve aj Bratislavský samosprávny kraj.

Schválenie nesúhlasného stanoviska tiež pripravuje koncom mesiaca apríl aj zastupiteľstvo mestskej časti Bratislava – Karlova Ves.

Ministerstvu životného prostredia 14. apríla 2026 zástupkyne a zástupcovia občianskych iniciatív mesta Bratislava oficiálne odovzdali petíciu proti plánovanej výstavbe spaľovne odpadov v Slovnafte s 18 722 podpismi.

Záver

Konštatujem, že **Ministerstvo životného prostredia SR v záverečnom stanovisku číslo 4026/2026-11.1, 37015/2026 zo dňa 13. 07. 2026 vo veci posúdenia činnosti „Centrum energetického zhodnocovania odpadov“ navrhovateľa Slovnaft a. s. nezistilo dostatočne skutočný stav veci pred vydaním záverečného stanoviska a neposúdilo všetky vplyvy na životné prostredie a verejné zdravie.** MŽP SR viaceré aktuálne relevantné legislatívy a strategické dokumenty SR a EÚ nezohľadnilo dostatočne, niektoré vôbec, vo viacerých častiach záverečného stanoviska neposúdilo navrhovanú činnosť na základe legislatívy platnej v čase prevádzky navrhovanej činnosti, ale stotožnilo sa s hodnotením na základe zastaralej legislatívy, ktorá v čase prevádzky CEZO už nebude platná, nekorektne popisovalo stav znečistenia ovzdušia v Bratislave, akceptovalo nesprávne použitie metodiky v oblasti ochrany ovzdušia, vo viacerých častiach sa stotožnilo s hodnotením vychádzajúcim zo zastaralých už neplatných odporúčaní WHO a ignorovalo jej aktuálne odporúčania, akceptovalo hodnotenie nebezpečnosti toxických látok podľa zastaraných údajov, a nezahrnulo do neho viaceré toxické látky. Ministerstvo postupovalo značne formalisticky, pričom nekriticky preberalo nepravdivé vyjadrenia a podklady od navrhovateľa a niektorých autorov štúdií SoH bez toho, aby ich podrobilo správnej úvahe, objektívne posúdilo a vyhodnotilo.

Ministerstvo sa vôbec nezaoberalo a nevysporiadalo s mojimi námietkami predloženými k Správe o hodnotení a jej prílohám (listom dňa 23.4.2025), ani s mojimi námietkami k podkladom pre vydanie záverečného stanoviska (k odbornému posudku a doplňujúcim informáciám k SoH, listom dňa 14. 04. 2026) v tejto veci. Na základe textu záverečného stanoviska možno konštatovať, že MŽP SR neskúmalo dôkazy predložené v rámci mojich námietok k SoH a podkladom pre záverečné stanovisko. MŽP SR neoverovalo pravdivosť tvrdení navrhovateľa, autorov štúdií k SoH, autora odborného posudku, účastníkov konania a neuviedlo dôvody pre ktoré ignoruje moje argumenty, dôkazy, dáta a štúdie ktorými preukazujem nevhodnosť navrhovanej činnosti v predloženej podobe, nepravdivosť jej zdôvodnení a predpokladov. MŽP SR neuviedlo jediný argument, dôkaz, ktorý by preukazoval nepravdivosť ktorejkoľvek mojej predloženej námietky. MŽP SR tiež neuviedlo akými úvahami bolo vedené pri hodnotení dôkazov, ako použilo správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval. Namiesto toho MŽP SR bez zdôvodnenia a bez overenia formalisticky kopíruje v záverečnom stanovisku preukázane nepravdivé a zavádzajúce tvrdenia navrhovateľa a niektorých autorov predmetnej dokumentácie EIA.

Navrhovateľ neštandardne, po ukončení pripomienkovania správy o hodnotení, výrazne zmenil množstvá navrhovaných vstupných odpadov pre CEZO, bez uvedenia akýchkoľvek informácií o zložení vyše 35% z nich. Na jednej strane mierne, kozmeticky znížil kapacitu navrhovanej spaľovne odpadov o 30 %, pri ponechaní 54 % zmesových komunálnych odpadov ktoré sú v navrhovanej lokalite úplne zbytočné a kontraproduktívne. Na druhej strane **takmer 3 násobne zvýšil množstvo priemyselného nie nebezpečného odpadu, bez akýchkoľvek informácií o jeho zložení. Nie je tak možné posúdiť vplyv navrhovanej činnosti na klímu. Rozdiely v emisiách skleníkových plynov z tohto zvýšeného množstva priemyselných nie nebezpečných odpadov sa môžu pohybovať v desiatkach percent a môžu znamenať výrazne vyššie emisie skleníkových plynov aj oproti doterajším výpočtom. Nevieme posúdiť prítomnosť a množstvo látok, ktoré môžu viesť k vzniku toxických látok a nevieme posúdiť či a koľko recyklovateľných odpadov sa nachádza v navrhovaných odpadoch a teda posúdiť možný negatívny vplyv na recykláciu a na neplnenie legislatívnych cieľov recyklácie.**

Realizácia navrhovanej spaľovne odpadov spoločnosti Slovnaft by predstavovala zbytočnú (z hľadiska väčšiny vstupných odpadov) dodatočnú environmentálnu záťaž na území s už existujúcou hraničnou environmentálnou záťažou, okrem iného prekračujúcou limity novej legislatívy EÚ o okolitom ovzduší 2024/2881. Navrhovaná veľkokapacitná spaľovňa odpadov spoločnosti Slovnaft v

Bratislave **by zvýšila emisie znečisťujúcich látok v ovzduší - aj oproti pomerne malým ušetreným emisiám**, ako vyplýva z dát rozptylovej štúdie a jej dodatku.

Ako vyplýva z dát rozptylovej štúdie, alebo zo Správy o kvalite ovzdušia v SR v roku 2025, v aglomerácii Bratislava je stav znečistenia ovzdušia zlý, prekračujúci limity novej Smernice EÚ 2024/2881 a výrazne prekračujúci odporúčané limity WHO (2021). Napríklad **limitné ročné hodnoty Smernice 2024/2881 platnej od roku 2030 by boli prekročené vo všetkých piatich meracích staniciach pre PM_{2,5}**. Mesto Bratislava potrebuje znížiť znečistenie ovzdušia, aj s ohľadom na prísnejšie ciele novej smernice EÚ č. 2024/2881 platné od roku 2030, čo je náročnou výzvou. Podľa dát rozptylovej štúdie viacero lokalít nedodrží limitnú hodnotu pre PM_{2,5}, PM₁₀ a NO₂ ani ak by sa spaľovňa odpadov postavila, ak sa postaví bude situácia ešte horšia. V doplňujúcej rozptylovej štúdii sa uvádza:

- **Limitná ročná hodnota PM_{2,5} je už teraz, aj bez realizácie navrhovanej spaľovne odpadov, prekročená v každom referenčnom bode.** Dáta ukazujú po roku 2030 ďalší nárast znečistenia PM_{2,5} a ešte väčšie znečistenie oproti súčasnosti, aj bez výstavby spaľovne odpadov. **A výstavba a prevádzka CEZO by koncentrácie týchto škodlivých látok v okolitom ovzduší ešte zvýšila.**
- **Limitná ročná hodnota PM₁₀ je už teraz prekračovaná v 10 z 12 referenčných bodoch.** Trendom do budúcnosti je po roku 2030 ešte väčšie znečistenie okolitého ovzdušia PM₁₀, aj bez výstavby a prevádzky CEZO Slovnaft. **Po realizácii CEZO Slovnaft by bola táto limitná hodnota prekračovaná v 11 z 12 referenčných bodov.**
- **Limitná ročná hodnota pre NO₂ je v 4 z 12 referenčných bodoch prekročená aj v súčasnosti.** Po roku 2030 je trend horší a **limitné ročné hodnoty NO₂ budú prekročené aj bez výstavby CEZO v 9 z 12 referenčných bodov.** Po výstavbe CEZO by bola limitná hodnota prekračovaná ešte viac.
- V prípade skupiny **ťažkých kovov a amoniak NH₃ by bola situácia ešte horšia, emisie ťažkých kovov a NH₃ z navrhovaného CEZO by boli väčšie než znížené emisie zo všetkých opatrení na teplárni.**

Navrhovaná spaľovňa odpadov je zbytočná z hľadiska väčšiny navrhovaných vstupných odpadov. To platí prinajmenšom pre celé množstvo zmesového komunálneho odpadu tvoriaceho 54% podiel, pretože mesto **Bratislava už má dostatočnú kapacitu pre komunálne odpady z hlavného mesta a okolia už v súčasnosti** (135 000 t/r) a pracuje na rozšírení jej kapacity na množstvo postačujúce pre celý komunálny a objemný odpad z celého Bratislavského kraja (180 000 t/r).

Dôvodná pochybnosť je o environmentálnej akceptovateľnosti výrazne zvýšeného množstva priemyselných nie nebezpečných odpadov na 77 000 t/r, ktoré by mali vstupovať do CEZO. Keďže navrhovateľ nepredložil žiadne informácie o ich zložení, nie je možné posúdiť recyklovateľnosť jeho jednotlivých zložiek, a následne ich vplyv na recykláciu a plnenie legislatívnych cieľov. Vzhľadom na najväčších producentov priemyselných nie nebezpečných odpadov v kraji, zloženie odpadov ktoré produkujú je dôvodné predpokladať, že tak veľké množstvo skutočne nerecyklovateľných priemyselných nie nebezpečných odpadov, súčasne vhodných pre CEZO sa v Bratislavskom kraji nenachádza (resp. v realistickej zvozovej vzdialenosti). Preto je potrebné zanalyzovať nerecyklovateľnosť tohto prúdu odpadu a v prípade potreby, ktorá sa ukazuje reálnou, znížiť množstvo navrhovaných priemyselných nie nebezpečných odpadov na menšie množstvo, zahŕňajúce len skutočne nerecyklovateľné odpady.

Riziko vzniku nadkapacít pre energetické zhodnocovanie odpadov spaľovaním a spoluspaľovaním, vedúce v prípade naplnenia k potláčaniu recyklácie, alebo dovozu odpadov zo zahraničia je lokálnou a regionálnou výzvou, ktorá má len lokálne a regionálne riešenia. Z povahy veci nie sú riešiteľné celoštátne a v tejto veci nemožno argumentovať všeobecnými, alebo celoštátnymi informáciami. Ani s týmto faktorom sa MŽP SR nevysporiadalo.

MŽP SR sa v záverečnom stanovisku, podobne ako autor odborného posudku, nevysporiadalo zo skutočnosťou výraznej regionálnej nerovnomernosti v rozložení existujúcich kapacít pre energetické zhodnocovanie odpadov spaľovaním a spoluspaľovaním, ani s pripomienkami poukazujúcimi na

zbytočnosť, kontraproduktívnosť lokalizovať ďalšiu kapacitu spaľovania prevažne komunálnych odpadov do mesta Bratislava v Bratislavskom kraji. Dáta o aktuálnych kapacitách energetického zhodnocovania odpadov spaľovaním a spoluspaľovaním v jednotlivých regiónoch a krajoch sú nasledovné (zamerané na komunálny odpad a podobný odpad z priemyslu):

- **Najväčšie kapacity spomedzi troch veľkých regiónov Slovenska má Západoslovenský región s kapacitou 493 000 ton odpadov ročne**, po rekonštrukcii spaľovne TKO OLO sa kapacita zvýši na **538 000t/r**, čo je výrazne najväčšia kapacita oproti ostatným regiónom Slovenska.
- Na druhom mieste je **Východoslovenský región** s o niečo menšími aktuálnymi kapacitami **253 000 t/r**, po zväčšení kapacity spaľovne odpadov spoločnosti Kosit bude mať približne **353 000 t/r**.
- **Stredoslovenský región** nemá takmer **žiadne** relevantné **kapacity** energetického zhodnocovania spaľovaním a spoluspaľovaním odpadov, analýza ZOP (2023) uvádza malú kapacitu SCP Ružomberok 45 000 t/r.
- **A v rámci Západoslovenského regiónu má najväčšie aktuálne kapacity Bratislavský kraj - 333 000 t/r** (OLO + cementáreň Rohožník), **po modernizácii mestskej spaľovne odpadov OLO v Bratislave bude mať kapacity až 378 000 t/r**. Po zvýšení kapacity spaľovne TKO OLO v Bratislave môžu predstavovať **kapacity v Bratislavskom kraji pre komunálny zmesový odpad** (aj ak počítame len s približne 1/3 komunálneho upraveného odpadu pre cementáreň Rohožník) **už miernu nadkapacitu pre Bratislavský kraj – a to ešte bez vybudovania navrhovanej spaľovne odpadov spoločnosti Slovnaft.**

A presne do tejto oblasti Bratislavského kraja s viac než dostatočnými kapacitami navrhuje lokalizovať spoločnosť Slovnaft svoju spaľovňu odpadov, a to len niekoľko sto metrov od už existujúcej spaľovne OLO. To nie je riešenie celoštátneho problému nedostatku kapacít pre znižovanie skládkovania, to je návrh vybudovať nadkapacitu spaľovania odpadov v Bratislave a Bratislavskom kraji, pri ktorej bude riziko potlačania recyklácie, alebo dovozu odpadov zo zahraničia v dlhodobom horizonte, limitne blízke naplneniu.

Umiestnenie navrhovanej spaľovne odpadov spoločnosti Slovnaft je **v rozpore s požiadavkou Stratégie odpadového hospodárstva SR do roku 2035** pre zámery výstavby nových spaľovní odpadov, uvedenou v kapitole 4.7 Zariadenia na energetické zhodnocovanie odpadov, zariadenia na spoluspaľovanie odpadov a spaľovne odpadov: „*aby sa výstavbou nových zariadení minimalizoval negatívny vplyv na prírodu a krajinu, musia byť situované len: a) na miestach, ktoré v čo najmenšom okruhu zabezpečia dostatočné množstvá nerecyklovateľných odpadov*“. Navrhované umiestnenie spaľovne odpadov spoločnosti Slovnaft je opakom tejto požiadavky, je **lokalizované úplne mimo územie z ktorého majú byť zvážané odpady vo frekventovaných pravidelných intervaloch (ZKO), zvozový okruh by bol zbytočne veľký, najväčší na Slovensku.**

Navrhovaná spaľovňa odpadov spol. Slovnaft by neprispela k zníženiu emisií skleníkových plynov ani v energetike, ani v odpadovom hospodárstve. Naopak, **v energetike by emisie skleníkových plynov dokázateľne zvýšila**, výrazne by ich zvýšila v elektroenergetike, postupom dekarbonizácie tepelnej energetiky by ich zvýšila aj oproti priemerným emisiám v tomto sektore. Produkovala by niekoľko násobne viac emisií skleníkových plynov na jednotku energie než mix výroby elektrickej energie v SR aj EÚ, a postupne by produkovala aj viac emisií oproti priemerným hodnotám dekarbonizujúcej sa tepelnej energetiky. **Ani v odpadovom hospodárstve by emisie skleníkových plynov (po roku 2035) neznížila.** V prípade zlepšenia legislatívnej činnosti zo strany MŽP SR by **navrhovaná spaľovňa odpadov po roku 2035 emisie v odpadovom hospodárstve zvýšila aj oproti skládkam odpadov, v horšom scenári (pri menej dôslednom legislatívnom postupe MŽP) by emisie z navrhovanej spaľovne boli len porovnateľne veľké zo skládkami.** **K navrhovanej spaľovni odpadov spoločnosti Slovnaft sú dostupné pre väčšinu odpadov klimatickej lepšie technológie a činnosti v odpadovom hospodárstve.**

Z informácií o množstve zmesových komunálnych odpadov, aspoň základných informácií o väčšine nebezpečného odpadu (plánovaných ako vstupných pre CEZO), z nepriamych informácií

o štandardnom zložení priemyselného nie nebezpečného odpadu v európskych krajinách a z informácií o producentoch tohto prúdu odpadu v BSK a jeho zložení je možné predpokladať (so značnou mierou neistoty, pre nepredloženie informácií navrhovateľom) približný rozsah emisií skleníkových plynov z **navrhovanej spaľovne odpadov od približne 85 000 - 90 000 ton fosílného CO₂ ročne po približne 120 000 – 130 000 t/r**. Podobne vysoké emisie fosílného CO₂ekv. ako pri pôvodnej väčšej kapacite sú dané predpokladaným vyšším podielom plastov v priemyselných nie nebezpečných odpadoch. Navrhovaná spaľovňa odpadov **môže mať dokonca vyššie emisie skleníkových plynov aj pri mierne zníženej kapacite o 30 % oproti pôvodnej kapacite**, ak budú mať priemyselné nie nebezpečné odpady dostatočne vysoký podiel plastov, **a v najhorších scenároch by sa mohli emisie skleníkových plynov z navrhovanej spaľovne zvýšiť až k úrovni 140 000 t fosílného CO₂ ročne**.

V klimateckej štúdii správy SoH a dodatku k nej spravili autori metodicky nekorektné porovnania emisií navrhovanej spaľovne odpadov s porovnávanými alternatívami:

- **Z hľadiska skladby odpadu a porovnávaných období.**
- **Z hľadiska odlišného, väčšieho množstva činností započítavaných do emisií skládok a menšieho do emisií navrhovanej spaľovne.**

V správe o hodnotení aj jej dodatku sú tiež chybne **nadhodnotené emisné faktory elektroenergetiky** v rozpore s realitou, neodrážajú ani súčasné emisie, ani emisie po roku 2030.

S navrhovanou spaľovňou odpadu neboli porovnané viaceré alternatívy – napríklad tzv. recyklačný variant (vyššia miera triedeného zberu a recyklácie nad 65 % po roku 2035 s pokročilou technológiou dotriedňovania a úpravy odpadov).

V klimateckej štúdii ani jej dodatku nie sú započítané emisie skleníkových plynov z osobitných množstiev plastových odpadov, ktoré nie sú súčasťou zmesového komunálneho odpadu. To nepravdivo skresľuje výpočet emisií smerom dole, keďže spaľovanie plastového odpadu má približne 4 násobne vyššie emisie skleníkových plynov než spaľovanie zmesového komunálneho odpadu.

Záverečné stanovisko MŽP SR nezohľadňuje skutočnosť, že **v hodnotení vplyvu na verejné zdravie sa hodnotila nebezpečnosť dioxínov podľa zastaraných údajov - nezahrňa všetky kongenéry dioxínov hodnotené ako ľudské karcinogény - a nezapočítava dioxínom podobné PCB ani brómované dioxíny**. Hodnotenie vplyvov na verejné zdravie a jeho doplnenie **nezohľadňujú v dostatočnej miere možný vplyv expozičnej cesty toxických perzistentných organických polutantov prostredníctvom potravinového reťazca**.

K riziku vzniku havárií som predložil štatistický dokument Ministerstva životného prostredia Francúzska, ktorý vyhodnotil početnosť a závažnosť všetkých havárií 16 rôznych technológií nakladania s odpadmi za obdobie 10 rokov. Jeden zo záverov je, že **v spaľovniach odpadov** zaznamenalo Francúzsko **vyšší podiel závažných nehôd než na skládkach**. Uvedenie jeho záverov a štatistických dát tvorí moju hlavnú pripomienku k riziku havárií navrhovanej činnosti, napriek tomu **sa s ňou MŽP SR v záverečnom stanovisku nevysporiadalo. Umiestnenie veľkokapacitnej spaľovne komunálnych a priemyselných odpadov do areálu rafinérie spoločnosti Slovnaft a. s., v ktorej by susedila s veľkým množstvom horľavých látok, možno považovať za zvýšené riziko z hľadiska vzniku požiarov a havárií**.

Na základe vyššie uvedeného preto žiadam, aby minister životného prostredia rozhodol o zmene prvostupňového rozhodnutia tak, že nesúhlasí s realizáciou posudzovanej činnosti „Centrum energetického zhodnotenia odpadov“ navrhovateľa Slovnaft a. s.

Alternatívne navrhujem, aby rozkladová komisia ministra životného prostredia namietané rozhodnutie zrušila a vec vrátila prvostupňovému orgánu na nové konanie a rozhodnutie vo veci.

V Bratislave 9. augusta 2026

Mgr. Martin Hojsík

Zdroje

Arkenbout, A., & Bouman, K. (2021). The True Toxic Toll - Biomonitoring research results - Czech Republic, Lithuania, Spain (<https://zerowasteurope.eu/library/the-true-toxic-toll-biomonitoring-of-incineration-emissions/>).

Arkenbout, A., & Bouman, K. J. A. M. (2021). Recherche en biosurveillance Paris / Ivry-sur-Seine, 2021.

Arkenbout, A., Olie, K., & Esbensen, K. (2018). Emission regimes of POPs of a Dutch incinerator: regulated, measured and hidden issues. *Organohalogen Compounds*, 80, 413-416.

Arkenbout, A., & Petrlik, J. (2019). Hidden emissions of UPOPs: Case study of a waste incinerator in the Netherlands. *Organohalogen Compounds*, 81(2019), 247-250.

Ballinger, A., Shanks, W., Dr Hogg, D., Dr Sherrington, Ch., Duffield, L.: Greenhouse Gas and Air Quality Impacts of Incineration and Landfill. Eunomia, December 2020. <https://www.eunomia.co.uk/reports-tools/greenhouse-gas-and-air-quality-impacts-of-incineration-and-landfill/>

Behnisch, P. A., Hosoe, K., & Sakai, S.-i. (2003). Brominated dioxin-like compounds: in vitro assessment in comparison to classical dioxin-like compounds and other polyaromatic compounds. *Environment International*, 29(6), 861-877. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0160-4120\(03\)00105-3](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0160-4120(03)00105-3)

Birnbaum, L., Staskal, D., & Diliberto, J. (2003). Health effects of polybrominated dibenzo-p-dioxins (PBDDs) and dibenzofurans (PDBFs). *Environ Int*, 29(6), 855-860. http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?db=pubmed&cmd=Retrieve&dopt=AbstractPlus&list_uids=12850101

Björklund, S., Weidemann, E., & Jansson, S. (2024). Distribution of Per- and Polyfluoroalkyl Substances (PFASs) in a Waste-to-Energy Plant horizontal line Tracking PFASs in Internal Residual Streams. *Environ Sci Technol*. <https://doi.org/10.1021/acs.est.3c10221>

Department for Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA): Carbon Balances and Energy Impacts of the Management of UK Wastes Defra R&D Project WRT 237, Final Report, December 2006 <https://randd.defra.gov.uk/ProjectDetails?ProjectId=14644>

Department for Environment Food and Rural Affairs: Energy recovery for residual waste: A carbon based modelling approach, 2014. <http://scienceresearch.defra.gov.uk/Default.aspx?Menu=Menu&Module=More&Location=None&Completed=0&ProjectID=19019>

Department for Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA): Resources and Waste Strategy Monitoring Progress. UK 2020 https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/907029/resources-and-waste-strategy-monitoring-progress.pdf

Downen, J.: Good Practice Guidance for Assessing the GHG Impacts of Waste Incineration. United Kingdom Without Incineration Network, July 2021 <https://ukwin.org.uk/files/pdf/UKWIN-2021-Good-Practice-Guidance-for-Assessing-the-GHG-Impacts-of-Waste%20Incineration.pdf>

EEB. (2019). Calling incineration watchdogs: answers to your burning questions - EEB briefing on the revised EU standards on waste incineration. In European Environmental Bureau (EEB) (Ed.). Brussels.

EFSA CONTAM. (2018). Risk for animal and human health related to the presence of dioxins and dioxin-like PCBs in feed and food. *EFSA Journal*, 16(11), 331. <https://doi.org/doi: 10.2903/j.efsa.2018.5333>

Eunomia: Incineration and climate change, report, 2006, summary report FoE EWNI: Dirty truths, 2006. https://www.researchgate.net/publication/320531555_Dirty_truths_Incineration_and_climate_change

Eunomia (2021) Waste in the Net-Zero Century: Testing the Holistic Resources System via Three European Case Studies, Report for TOMRA, July 2021.

European Commission: Communication from the Commission to the European parliament, the Council, the European economic and Social Committee and the Committee of the Regions - A new Circular Economy Action Plan For a cleaner and more competitive Europe. March 2020, dostupné online <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0098>

European Commission: A European Strategy for Plastics in a Circular Economy. Jan. 2018, dostupné online <https://ec.europa.eu/environment/circular-economy/pdf/plastics-strategy.pdf>

Európska komisia: Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - Úloha energetického zhodnocovania odpadu v obehovom hospodárstve. Január 2017 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0034&from=SK>

European Environment Agency (EEA): Greenhouse gas emission intensity of electricity generation in Europe; November 2025. Dostupné online: [https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/greenhouse-gas-emission-intensity-of-1#:~:text=The%20greenhouse%20gas%20\(GHG\)%20emission%20intensity%20of,and%2040%25%20less%20than%20a%20decade%20ago](https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/greenhouse-gas-emission-intensity-of-1#:~:text=The%20greenhouse%20gas%20(GHG)%20emission%20intensity%20of,and%2040%25%20less%20than%20a%20decade%20ago)

Eurostat: Recycling rate of municipal waste. Online, stiahnuté 18.7.2026 https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_11_60/default/table

EUWID: Danish ministers call for cuts to waste imports, máj 2020 <https://www.euwid-recycling.com/news/policy/single/Artikel/danish-ministers-call-for-cuts-to-waste-imports.html>

Favoino, E.: Building a bridge strategy for residual waste. Material Recovery and Biological Treatment to manage residual waste within a circular economy. Zero Waste Europe, 2020 https://zerowasteurope.eu/wp-content/uploads/2020/06/zero_waste_europe_policy_briefing_MRBT_en.pdf

Gallovič P., a kol.: Biela kniha odpadového hospodárstva v SR, údaje, čísla, fakty. Zväz odpadového priemyslu, Košice, 2023

Hockenno, P.: EU climate ambitions spell trouble for electricity from burning waste. 26. 5. 2021, stiahnuté 8.7.2022 <https://www.cleanenergywire.org/news/eu-climate-ambitions-spell-trouble-electricity-burning-waste>

Hogg, Dominic: The case for sorting recyclables prior to landfill and incineration. Reloop. June 2022 https://www.reloopplatform.org/wp-content/uploads/2022/06/D-HOGG-Reloop_FINAL_June2022-1.pdf

Hsieh, H., Guang, C. R., Jelinek, N., Petrlik, J., Bell, L., Strakova, J., Rosmus, J., & Fisar, P. (2023). Persistent Organic Pollutants and Heavy Metals in Surrounding of Disposal Sites of Waste Incineration Ash in Southern Taiwan Dioxin 2023 - 43rd International Symposium on Halogenated Persistent Organic Pollutants (POPs) September 10-14, 2023, Maastricht, The Netherlands.

Hyks, J., Šyc, M., Korotenko, E., Cajthaml, T., Semerád, J., & Hjelm, O. (2024). Presence and Leaching of Per- and Polyfluoroalkyl Substances (PFAS) from Municipal Solid Waste Incineration Bottom Ash Intended for Utilization as Secondary Aggregates. Available at SSRN 4860698.

IARC. (2020). Agents Classified by the IARC Monographs, Volumes 1–127. Last update: 27th October 2020.

Inštitút environmentálnej politiky, Inštitút hospodárskych analýz: Čisto a zbesilo. Analýza znižovania emisií v cestnej doprave.

Júl 2023 (výrok IEP z r. 2022), Ekonomická analýza 15. https://www.minzp.sk/files/iep/komentare/iep_cisto_a_zbesilo_web.pdf

Inštitút pre stratégie a analýzy: Ekonomický prehľad, 9/2025. Dostupné online: <https://isa.gov.sk/wp-content/uploads/2025/03/Dashboard-09-2025.pdf?csrt=4608863437611654321>. Citované v: Trend: Emisie CO2 pri výrobe elektriny na Slovensku vlni klesli pod 100 g na kW, 22.3.2025. <https://www.trend.sk/spravy/emisie-co2-pri-vyrobe-elektriny-slovensku-vlni-klesli-100-g-kw>

IPCC: Good Practice Guidance and Uncertainty Management in National Greenhouse Gas Inventories, Emissions from waste incineration, 2001 https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/gp/bgp/5_3_Waste_Incineration.pdf

iRozhlas. (2021, 2021-10-20). Hasiči dohasili požár ve spalovně v Malešicích. Škody odhadují na stovky milionů korun. https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/malesice-spalovna-pozar-nehoda-hasici_2110201525_bar

Johansson, J. H., Bolinius, D., Strandberg, J., Yang, J.-J., Benskin, J. P., & Awad, R. (2024). Emission of Perfluoroalkyl Acids and Unidentified Organofluorine from Swedish Municipal Waste Incineration Plants. Environmental Science & Technology Letters. <https://doi.org/10.1021/acs.estlett.4c00819>

Kannan, K., Liao, C., & Moon, H.-B. (2012). Polybrominated dibenzo-p-dioxins and dibenzofurans. In A. Schecter (Ed.), *Dioxins and health Including Other Persistent Organic Pollutants and Endocrine Disruptors*. Third Edition (pp. 255-302). Wiley.

Kuepouo, G., Jelinek, N., Bell, L., Petrlik, J., & Grechko, V. (2022). Trials of Burning PFASs Containing Wastes in a Waste Incinerator and Cement Kiln assessed against Stockholm Convention Objectives. *Organohalogen Compounds*, 83(2022), 179-182.

Lucero, A., Jelinek, N., Bell, L., Calonzo, M., Petrlikova Maskova, L., Fisar, P., & Rosmus, J. (2024). POPs in the vicinity of a hazardous waste incinerator in Aguado, Philippines Dioxin 2024 - 44th International Symposium on Halogenated Persistent Organic Pollutants (POPs) October, 2024, Singapore.

Ma et al. (2002), volný preklad: „Příjem potravy byl hlavní cestou dioxinů do lidského organismu, která představovala 64–99 % celkového rizika spojeného s dioxiny v devíti oblastech. ...Dospěli jsme k závěru, že by cesty konzumace potravin měly být zohledněny při posuzování zdravotních rizik spojených s emisemi dioxinů spalovnami na Tchaj-wanu.“

MoEES. (2016). Overview of accident statistics on waste management facilities.

Ministerstvo životného prostredia SR: Požiadavky na rozptyl emisií. Vestník MŽP SR ročník IV 1996 čiastka 5.
<https://www.minzp.sk/ovzdusie/ochrana-ovzdusia/zdroje-znecistovania-ovzdusia/poziadavky-rozptyl-emisii/>

Neurath, C. (2003). Open burning of domestic wastes: the single largest source of dioxin to air. *Organohalogen Compounds*, 63, 122-125.

Neuwahl, F., Cusano, G., Gómez Benavides, J., Holbrook, S., & Roudier, S. (2019). Best Available Techniques (BAT) Reference Document for Waste Incineration: Industrial Emissions Directive 2010/75/EU (Integrated Pollution Prevention and Control), EUR 29971 EN. Publications Office of the European Union, . <https://doi.org/doi:10.2760/761437> (online), JRC118637

Norwegian Tax Administration: Waste incineration tax, 2025. <https://www.skatteetaten.no/en/business-and-organisation/vat-and-duties/excise-duties/about-the-excise-duties/avfallsforbrenning/>

Nouwen, J., Cornelis, C., De Fre, R., Wevers, M., Viaene, P., Mensink, C., Patyn, J., Verschaeve, L., Hooghe, R., & Maes, A. (2001). Health risk assessment of dioxin emissions from municipal waste incinerators: the Neerlandquarter (Wilrijk, Belgium). *Chemosphere*, 43(4-7), 909-923.

Obrdlík, P., Xaverová, P., Eremiášová, R., Vasyľchenko, A., Mravcová, R., Martinovský, J., Karel, J., Jareš, R., & Polák, R. (2019). Sjednocení technické a roční kapacity ZEVO Malešice. Dokumentace vlivů záměru na životní prostředí.

Odbor emisie a biopalivá SHMÚ <https://oeab.shmu.sk/o-nas/faq/#:~:text=Ak%C3%BD%20emisn%C3%BD%20faktor%20m%C3%A1%20elektrina%20na%20Slovensku?,g%20CO2eq/MJ%2C%20C4%8Do%20je%20164%2C16%20g%20CO2eq/kWh>. Viac informácií: DELEGOVANÉ NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2023/1185 ktorým sa dopĺňa smernica EP a Rady 2018/2001 stanovením minimálnej prahovej hodnoty pre úspory emisií skleníkových plynov z fosílnych palív vyrobených z odpadu; zdroj JRC, 2022. Dostupné online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023R1185>

OKTE: Národný energetický mix (2024). Dostupné online: <https://www.okte.sk/sk/zaruky-povodu/narodny-energeticky-mix/2024/>

OKTE: Národný energetický mix (2025). Dostupné online: <https://www.okte.sk/sk/zaruky-povodu/narodny-energeticky-mix/2025/>

Ortová, N., & Berka, I. (2019, 2019/09/19). V Liberci hořela spalovna odpadů! Na místo povolali speciální techniku. TV Nova. Retrieved 2023/07/20 from <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/397958-v-liberci-horela-spalovna-odpadu-na-misto-povolali-specialni-techniku>

Parzefall, W. (2002). Risk assessment of dioxin contamination in human food. *Food and Chemical Toxicology*, 40(8), 1185-1189.

Perali, S.: Integrated waste management. Presentation, Contarina Spa. 25.4.2023

Piskorska-Pliszczynska, J., & Maszewski, S. (2014). Brominated dioxins: little-known new health hazards-a review. *Bull Vet Inst Pulawy*, 58, 327-335.

POP RC. (2024). Proposal to list polyhalogenated dibenzo-p-dioxins and dibenzofurans in Annex C to the Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants, UNEP/POPS/POPRC.20/5. In (pp. 15): Stockholm Convention POPs Review Committee.

Pratt, K., Lenaghan, M.: The climate change impacts of burning municipal waste in Scotland. Zero Waste Scotland June 2021, <https://www.zerowastescotland.org.uk/sites/default/files/ZWS%20%282020%29%20CC%20impacts%20of%20incineration%20TECHNICAL%20REPORT.pdf>

Recycling magazine: Mixed waste sorting changing the game, December 2021. <https://www.recycling-magazine.com/2021/12/01/mixed-waste-sorting-changing-the-game/>

Rollinson, A., N., PhD.: Toxic Fallout - Waste Incinerator Bottom Ash in a Circular Economy. Zero Waste Europe, research report - January 2022. https://zerowasteurope.eu/wp-content/uploads/2022/01/zwe_Jan2022_toxic_fallout_research_report.pdf

Seay, B. A., Dasu, K., MacGregor, I. C., Austin, M. P., Krile, R. T., Frank, A. J., Fenton, G. A., Heiss, D. R., Williamson, R. J., & Buehler, S. (2023). Per- and polyfluoroalkyl substances fate and transport at a wastewater treatment plant with a collocated sewage sludge incinerator. *Sci Total Environ*, 874, 162357. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2023.162357>

Slovenský hydrometeorologický ústav, Úsek Emisie a kvalita ovzdušia: Správa o kvalite ovzdušia v SR za rok 2025. ISSN 2730-0927 Bratislava, jún 2026, <https://www.enviroportal.sk/dokument/f/sprava-o-kvalite-ovzdušia-v-slovenskej-republike-v-r-2025.pdf>

Schaart E.: Denmark's 'devilish' waste dilemma. Politico, september 2020. <https://www.politico.eu/article/denmark-devilish-waste-trash-energy-incineration-recycling-dilemma/>

Schechter, A., L. Birnbaum, J. Ryan and J. Constable (2006). "Dioxins: An overview." *Environ Research*(101): 419–428.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/2881 z 23. októbra 2024 o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32024L2881>

Sokáč, I. et al.: Projekt Modernizácia a Ekologizácia ZEVO (OLO a.s.). Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy, 24.04.2025. <https://zastupitelstvo.bratislava.sk/data/att/8e8/90442.d1aba8.pdf>

Song, A., Li, H., Liu, M., Peng, P. a., Hu, J., Sheng, G., & Ying, G. (2022). Polybrominated dibenzo-p-dioxins/furans (PBDD/Fs) in soil around municipal solid waste incinerator: A comparison with polychlorinated dibenzo-p-dioxins/furans (PCDD/Fs). *Environmental Pollution*, 293, 118563. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.envpol.2021.118563>

Stallard, E., McGrath, M., Clahane, P., Lynch, P.: Burning rubbish now UK's dirtiest form of power. BBC, October 2024. Dostupné online (stiahnuté 20.3.2026) <https://www.bbc.com/news/articles/cp3wxgje5pwo> , https://github.com/BBC-Data-Unit/incinerators/blob/main/SDU_The%20rise%20in%20incineration%20across%20the%20UK.pdf

Stockholm Convention. (2008). Guidelines on Best Available Techniques and Provisional Guidance on Best Environmental Practices Relevant to Article 5 and Annex C of the Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants. http://www.pops.int/documents/guidance/batbep/batbepguide_en.pdf

Stockholm Convention. (2010). Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants (POPs) as amended in 2009. Text and Annexes. In (pp. 64). Geneva.

Stockholm Convention on POPs. (2019). Guidelines on best available techniques and provisional guidance on best environmental practices relevant to Article 5 and Annex C of the Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants. <https://www.pops.int/Implementation/BATandBEP/ReleasesfromunintentionalPOPs/BATandBEPGuidance/tabid/9647/Default.aspx>

Strandberg, J., Awad, R., Bolinius, D. J., Yang, J.-J., Sandberg, J., Bello, M. A., Gobelius, L., Egelrud, L., & Härnwall, E.-L. (2021). PFAS in waste residuals from Swedish incineration plants.

Teebthaisong, A., Saetang, P., Petrlik, J., Bell, L., Beeler, B., Jopkova, M., Ismawati, Y., Kuepouo, G., Ochieng Ochola, G., & Akortia, E. (2021). Brominated dioxins (PBDD/Fs) in free range chicken eggs from sites affected by plastic waste. *Organohalogen Compounds*, 82(2021), 199-202.

Tolvik Consulting: UK Energy from Waste Statistics 2023, UK EfW Statistics, May 2024 <https://www.tolvik.com/published-reports/view/uk-energy-from-waste-statistics-2023/>

Wang, L.-C., Hsi, H.-C., Wang, Y.-F., Lin, S.-L., & Chang-Chien, G.-P. (2010). Distribution of polybrominated diphenyl ethers (PBDEs) and polybrominated dibenzo-p-dioxins and dibenzofurans (PBDD/Fs) in municipal solid waste incinerators. *Environmental Pollution*, 158(5), 1595-1602. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.envpol.2009.12.016>

Wang, M.-S., Chen, S.-J., Huang, K.-L., Lai, Y.-C., Chang-Chien, G.-P., Tsai, J.-H., Lin, W.-Y., Chang, K.-C., & Lee, J.-T. (2010). Determination of levels of persistent organic pollutants (PCDD/Fs, PBDD/Fs, PBDEs, PCBs, and PBBs) in atmosphere near a municipal solid waste incinerator. *Chemosphere*, 80(10), 1220-1226. <https://doi.org/doi: DOI: 10.1016/j.chemosphere.2010.06.007>

Weber, R., Watson, A., Petrlik, J., Winski, A., Schwedler, O., Baitinger, C., & Behnisch, P. (2015). High levels of PCDD/F, PBDD/F and PCB in eggs around pollution sources demonstrates the need to review standards. *Organohalog Compd*, 77(2015), 615-618.